

Pion
Torggata 10, Postboks 6851
St. Olavs plass, N-0130 Oslo

Tlf: 90 06 35 58 / 91 79 08 28
pion@pion-norge.no
www.pion-norge.no

Bankkonto nr: 7035 05 37323
Org. nr. 971 274 638

Ansvarlig utgiver
Prostituertes interesse-
organisasjon i Norge. PION

Redaktør
Astrid Renland

Formgiver
Fortress Reklamebyrå AS

Cover & illustrasjoner
Shutterstock
Silje Ganger - Fortress Reklamebyrå
www.freepik.com

Trykk
O. Fredr. Arnesen
Bok- og Akcidenstrykkeri AS
www.ofrarnesen.no

Albertine takker
Helsedirektoratet for støtte til
utgivelse av dette nummeret

Albertine er et ikke-kommersielt og
allment fagtidsskrift som med artikler,
innlegg, debatter og intervjuer,
formidler kunnskap om salg av sex
som sosialt fenomen, om sexarbeid,
aktørene i feltet og rådende
prostitusjonspolitik.

Hvem var Albertine?
Albertine er hovedpersonen i
Christian Kroghs roman fra 1886.
Hun var en ung Kristiania-jente som ble
prostituert etter å ha blitt forført av en
politimann. Boka var et angrep på den
offentlige prostitusjon, og ble med sin
åpenhjertige skildringer stemplet som
usødelig og øyeblikkelig beslaglagt.
Boka vakte voldsomt oppstyr, og i
striden som fulgte, ble Krogh idømt
bot- og beslagleggelsen ble opprettholdt.
I høyesterett holdt forfatteren selv
forsvarstalen, og den var et forsvar
for retten til ytringsfrihet – noe som
resulterte i ny rettssak.

ALBERTINE

Innhold

4. HVEM TJENER PÅ IDEEN OM ET «FRITT OG SELVSTENDIG YRKE»?
8. SEX KAN OGSÅ VÆRE ARBEID
11. KJÆRLIGHETEN I SEXARBEID
12. EN SYMBOLLOV FJERNER IKKE ANSVARET
14. SEXKJØPSLOVEN OG HALLIKPARAGRAFEN MÅ OPPHEVES NÅ
16. ET SPØRSMÅL OM UTNYTTELSE
18. MY MOTHER, THE MARRIAGE MIGRANT
24. แม่ของฉัน ผู้พยายผ่านการทำงาน
28. ROM MENN OG GUTTER SOM SELGER SEX: EN USYNLIG KATEGORI?
36. LILIAN ANDERSSON IN MEMORIAM
42. TIME TO COME TOGETHER – HOW SEX WORKERS IN EUROPE KEEP ORGANIZING FOR RIGHTS AND RECOGNITION
48. STRASS - 10 YEARS OF ACTIVISM
52. NOEN REFLEKSJONER OVER ET TIÅR MED KRIMINALISERING AV SEXARBEID
57. SJELELIGE SYSLER
58. SEXARBEIDERES HELSE BLIR FORTSATT IGNORERT
62. FRIHETENS DUKKER
64. TAR DET «UTSKJELTE LUDDERET» I FORSVAR
70. SEX WORK AND HATE CRIME
74. HIPS I 906 H-STREET
78. TAMIKA SPELLMANN: TRANSKVINNE, SEXARBEIDER OG AKTIVIST
82. BANEKRYTTEDE KONSERTOPPLEVELSE MED BIKINI KILL
86. FUCKFÖRBUNDET SKRIVER HISTORIE I STOCKHOLM
92. TI ÅR MED MENNESKERETTIGHETSBRUDD OG DISKRIMINERING
94. HOR PÅ JORD
96. BUY, BUY LOVE

Er sexarbeid arbeid? Ja, mener de fleste aktive sexarbeidere, og viser til at det er ervervsmessig virksomhet og skatte- og avgiftsbelagt inntekt. Å være sexarbeider krever en rekke ferdigheter ut over det å kunne tilfredsstille et menneske seksuelt. Deriblant er det en fordel å være sosial og flink til å håndtere svært ulike mennesker. På kort tid skal man etablere relasjon og tillit til en fremmed person. Man må være god performance-aktør for å gi kunden akkurat den forventede forestillingen som kjøp av sex er for mange. Ikke minst må man være god på markedsføring og digital teknologi, og man bør være strukturert, ha gode administrative evner og kunne tenke som en businessminded entreprenør. I tillegg bør man være god på forhandling og krisehåndtering. Og siden regnskapsførere er usikre på om de kan ta på seg oppdrag for sexarbeidere uten å bryte bestemmelser i straffeloven, og skatteetatens ansatte ikke har kompetanse på hvordan skatt og moms for sexarbeidere skal håndteres, bør man også ha ferdigheter i regnskap og bokføring.

Dette er selvsagt ikke en beskrivelse av kvalifikasjonskrav til sexarbeider, men en beskrivelse av hva sexarbeid kan romme. Hvorfor er det da så mange som mener at sexarbeid ikke kan defineres som arbeid? May-Len Skilbrei skrev for over 20 år siden i boken *Når sex er arbeid. En sosiologisk analyse av prostitusjon på massasjeinstitutt* (1998) at debatten om hvorvidt sex kan være arbeid illustrerer et bestemt syn på arbeid – at arbeid regnes som noe positivt som vi investerer vår tid i, noe som har betydning på en rekke områder utover det å tjene penger. Skilbrei belyste og drøftet sexarbeid i et klasseperspektiv, og så på hvordan både individuelle, kulturelle og strukturelle vilkår spiller inn og kan gjøre at salg av sex oppleves som et godt alternativ til det øvrige arbeidsmarkedet for informantene hun snakket med på massasjeinstitutter.

I *Revolting Prostitutes The Fight for Sex Workers' Rights* (2018) peker forfatterne Molly Smith og Juno Mac på det samme som Skilbrei. Det er middelklassens definisjon av arbeid som setter rammene for debatten, der arbeid er nøkkelen til kulturell kapital og personlig vekst, identitet og status. Sexarbeidere blir ofte utfordret på om de kunne tenke seg å ha sex med kundene uten betaling, innforstått at dette er definisjonen på godt arbeid – noe man kan tenke seg å gjøre gratis, skriver Smith og Mac.

Et annet ankepunkt er at sexindustrien profitterer på sexarbeidernes arbeid. Forfatterne peker på at de færreste yrkesaktive vil hevde at deres jobb er ubesudlet av en profittsulten ledelse og/eller aksjonærer, og få, om noen, vil si at pengene er en bonus og ikke en avgjørende faktor for å jobbe. The English Collective of Prostitute (ECP) viser i rapporten *What's a Nice Girl Like You Doing in a Job like This? – A comparison between sex work and other jobs commonly done by women* (2019) at sammenlignet med andre kvinnelige arbeidere i undersøkelsen, som jobbet i alt fra utelivs- og restaurantbransjen til frisører, lærere og helsepersonell, hadde sexarbeidere den høyeste timelønnen og jobbet færrest timer. Lønn og mulighet for tilrettelegging av arbeidstid ble oppgitt som viktige faktorer for å jobbe med sexarbeid. De andre arbeiderne i utvalget formidlet problemer med manglende eller dårlige arbeidskontrakter, de fortalte om lønn under minimumsats eller for få arbeidstimer til at man kan leve av lønna, eller press til å jobbe overtid uten tillegg. Til felles med sexarbeiderne formidlet det øvrige utvalget erfaringer med vold fra klienter og pasienter og trakassering i ulike former, inkludert seksuell trakassering.

Lønnsarbeid er for mange ikke en dans på roser, men det er ikke det saken handler om. Det er som Smith og Mac peker på, rettigheter til arbeiderne som må danne grunnlag for debatten, ikke hva man mener om selve arbeidet. Sexarbeidere skal ikke være nødt til å forsvare sexindustrien, unnskyldte seg for å jobbe i den eller måtte vise at den har en samfunnsmessig verdi, for å kunne argumentere for at de fortjener muligheten til å ha en trygg jobb.

For når sexarbeidere sier at sexarbeid er arbeid, så sier de både at de trenger rettigheter og at de ikke er beskyttet av kriminalisering.

I dag markerer vi at det er ti år siden vi fikk en sexkjøpslov i Norge. I Oslo samles mange av dem som sloss for å få flertall for loven. Selv skal jeg snakke om et begrep som er blitt mye brukt av lovens motstandere: «Sexarbeider».

Jonas Bals

Hvem tjener på ideen om et «fritt og selvstendig yrke»?

Av Jonas Bals
Foto: Ingrid Pop, Cappelen Damm

Som ung fagforeningsaktivist husker jeg at jeg reagerte positivt da jeg første gang hørte at det var blitt etablert fagforeninger for «sexarbeidere» i andre land. Samtidig nølte jeg, for sammenstillingen av prostitusjon og arbeid virket urimelig. Jeg hadde prøvd både den ene og andre såkalte drittjobben, men aldri i verden om jeg ville finne på å sammenlikne det med det å selge kroppen sin. Det var en sammenlikning som var dobbelt urettferdig: På den ene siden bagatelliserte den prostitusjonens vold og overgrep, på den andre overdrev den hvor ille det var å jobbe i harde yrker.

I sin bok *Varat och varan* beskriver forfatteren Kajsa Ekis Ekman hvordan hun også ble i tvil første gang hun hørte om fagforeninger og «sexarbeidere». Heldigvis bestemte hun seg for å undersøke saken nærmere. «Jo mer jeg satte meg inn i det, jo tynnere framsto denne bevegelsen, og jo tydeligere framsto de kjensgjerningene som den forsøkte å skjule», skriver hun i boka.

Hun oppsøkte blant annet «fagforeningen» Truss i Nederland, som ble stiftet av sosiologen Jan Visser. Da hun besøkte dem, besto de av cirka 100 medlemmer. De hadde aldri engasjert seg i faglig kamp, og bordelleierforeningen linket til dem på sin egen hjemmeside. «Fagforeningen» hun fant i Storbritannia hadde 150 medlemmer. Den var etablert av Ana Lopez, som jobbet med telefonsex mens hun skrev på en doktorgradsoppgave i antropologi, og oppfordret

sekkjøpere til å bli medlemmer og donere penger. Senere tok Douglas Fox over ledertrøya. Han var grunnlegger av et av Storbritannias største escortefirmaer.

Ekman lette i flere land, men fant ikke en reell fagforening noe sted. De brukte mye tid og krefter på å argumentere for legalisering og normalisering av prostitusjon, og det nærmeste de kom å drive med «faglig» arbeid, var kampanjer der de delte ut kondomer. Også her er historien mer kompleks enn den kan framstå ved første øyekast.

Den indiske journalisten og aktivisten Ruchira Gupta har fortalt hvordan sexindustriens bakmenn har brukt aidsforebyggende arbeid til å normalisere prostitusjon, som i hennes og andre fattige land rammer jenter helt ned i sjuårsalderen. «De som skulle jobbe med utdeling av kondomer fikk streng beskjed om ikke å blande seg inn hvis de så vold og overgrep i bordellene», fortalte hun til Klassekampen i fjor.

I vår nyliberale tidsalder er ikke myten om prostitusjon lenger at det er et nødvendig onde for å opprettholde ekteskapet, i stedet heter det nå at det er et yrke, fritt og selvstendig. Man selges ikke, man selger. «Vi lever i samfunn som verdsetter penger fremfor alt, og tror derfor at penger er en form for samtykke», sa lederen av Coalition Against Trafficking in Women, Taina Bien-Aimé, i et intervju i Agenda Magasin nylig. «Men i

sexindustrien har en part makt, kontroll og penger, den andre har ikke det. På en eller annen måte gjør vi oss selv blinde for det».

En viktig forutsetning for denne blindheten er at sexindustriens talsmenn og hjelpere hevder å representere de prostituerte. Når liberalister som Ole Martin Moen og Aksel Braanen Sterri har argumentert for å likestille prostitusjon med arbeid, har det for eksempel vært helt avgjørende at de har kunnet gjøre det sammen med en som kaller seg sexarbeider. Det har vært nedslående å se hvor lett slike enkeltstemmer har fått drukne stemmene til andre prostituerte, som i brukerrådet til Nadheim, eller fra overlevere som med avstanden til hjelp har kunnet reflektere over skadene de er blitt påført. Stemmer som forteller om å gradvis miste seg selv, og som ønsker tilgang på arbeid, utdanning og helsehjelp framfor å bli «anerkjent som sexarbeider.

At slikt ikke gjør inntrykk på ungdomspartiene til Venstre og

Fremskrittspartiet er ikke overraskende, mer forstemmende er det at organisasjoner som Amnesty og Fri har slukt agnet. En annen forutsetning for sexarbeidermyten er at det er umulig å være et offer dersom man selv har tatt et valg. Ideen om et sårbart subjekt er rett og slett utenkelig. Men sannheten er at vi alle kan være både subjekt og offer, sterke og utsatte på en og samme tid. Som prostitusjonsforskerne Liv Finstad og Cecilie Høigård skrev for flere tiår siden, er ikke offer en karakterbeskrivelse, det angir bare hvor du

befinner deg i en maktstruktur.

Sexarbeidermyten bidrar til å opprettholde undertrykking og tvang. Kajs Ekis Ekman skriver i sin bok at «når den prostituerte stenger seg inne i hodet, og forteller sitt mantra: Jeg er ikke her, det er snart over, bare ti minutter til, tenk på pengene – da bekreftes hun av fortellingen om sexarbeideren. Den sier: Nei, du er ikke her. Du er en selger, en entreprenør; det som prostituertes er bare varen din. Bit tennene sammen, du er sterk, en heltinne! Fortellingen om sexarbeideren er en heia-gjeng som står på siden og applauderer splittelsen mellom hode og kropp. Den overbeviser samfunnet om at denne splittelsen er normal, at man kan gjøre det uten å skade jeget, og hyller det til og med som en kunst bare de sterkeste kan utføre. Som politisk ideologi er den derfor ekstremt grusom».

Først publisert i Klassekampen 15. juni 2019

SEX KAN OGSÅ VÆRE ARBEID

Sexkjøpsloven og hallikparagrafen forsterker undertrykkelsen av de mest sårbare blant oss.

Av Aksel Braanen Sterri
Foto: Matthis Kleeb

På tiårsdagen for sexkjøpsloven, 15. juni, brukte LO-rådgiver Jonas Bals to sider i Klassekampen til å kritisere meg og andre som ønsker å fjerne lovene som gjør det vanskeligere å selge sex.

Han mener at når vi omtaler prostitusjon som arbeid, skaper vi en myte som «bidrar til å opprettholde undertrykking og tvang». Når vi kaller det arbeid, utelukker vi, ifølge Bals, at de som selger sex også kan være ofre, og begrepsbruken «bagatelliserer prostitusjonens vold og overgrep».

Jeg sliter med å følge logikken i Bals' argumentasjon. Vanligvis usynliggjør vi ikke maktforholdet på arbeidsplassen, eller i

kapitalismen for øvrig, ved å snakke om utnyttet lønnsarbeid som arbeid. Selv ikke når folk blir utsatt for vold eller andre overgrep på jobben. Å nekte å kalle noe arbeid er snarere en effektiv undertrykkelsesmekanisme, som når vi regner kvinners arbeid i hjemmet som fritid. Fagbevegelsens svar på maktskjevhet og maktmisbruk i arbeidslivet er ikke å benekte at noe er arbeid, men snarere motmakt, reguleringer og tilbud om kompetanseheving og velferdsordninger. Slik styrker vi arbeidstakerne i møte med arbeidsgiver. Det samme bør vi gjøre for sexarbeidere.

Jeg deler derfor kritikken av sexkjøpsloven og hallikparagrafen som kommer fra Amnesty og

Å nekte å kalle noe arbeid er snarere en effektiv undertrykkelsesmekanisme, som når vi regner kvinners arbeid i hjemmet som fritid.

Aksel Braanen Sterri

mange sexarbeidere, hvis syn er godt representert i boka *Revolting Prostitutes* av Juno Mac og Molly Smith. De støtter ikke avkriminalisering fordi det er en menneskerett å kjøpe sex, eller fordi det å selge sex er drømmejobben. De benekter ikke at det å selge sex kan være skadelig eller føre med seg langtidsvirkninger.

Deres forsvar for avkriminalisering skyldes at mange som selger sex allerede befinner seg i en sårbar situasjon. De selger sex fordi de ikke har tilgang på annet arbeid eller fordi de desperat trenger pengene, og lovene som er på plass for å hindre dem i å selge sex gjør vondt verre. Sexkjøpsloven skremmer de mest lovlydige

kundene bort fra markedet. Sexarbeiderens behov for penger forsvinner imidlertid ikke. Det blir derfor hardere konkurranse om de verste kundene, noe som presser prisene nedover og gjør at kundene kan kreve mer.

Sexarbeiderne må nå ta flere kunder for å få endene til å møtes og må oftere gå på akkord med egen sikkerhet, som å reise hjem til kunden, slik at han ikke skal bli tatt av politiet. Og jo mindre trygt markedet er, jo mer nødvendig blir det å knytte seg til bakmenn som kan garantere sikkerhet.

Hallikparagrafen er ment å ta slike bakmenn, men gjør det samtidig ulovlig for sexarbeidere å

Sexarbeiderne må nå ta flere kunder for å få endene til å møtes og må oftere gå på akkord med egen sikkerhet, som å reise hjem til kunden, slik at han ikke skal bli tatt av politiet.

dele leilighet med andre, selv når de gjør det av hensyn til egen sikkerhet og for å kutte kostnader slik at de slipper å ta flere kunder enn de trenger. Oslopolitiets beryktede «Operasjon husløs» gjorde at mange sexarbeidere havnet på gata uten å få igjen depositum fordi politiet stilte utleier overfor et ultimatum: Enten kaster du ut sexarbeiderne fra leiligheten eller så tiltaler vi deg for hallikvirksomhet.

På denne måten vender dagens lovverk politiet mot sexarbeiderne, framfor å beskytte dem mot overgrep og ran. Kvinner med utenlandsk opprinnelse er spesielt sårbare. Går de til politiet med voldsanklager, risikerer de å bli sendt ut av landet. Sårbarheten tiltrekker seg også

voldsmenn og andre kriminelle som vet at de som selger sex er enkle ofre siden de ikke tør å kontakte politiet.

Prostitusjonsfeltet konfronterer oss med hvor vanskelig og urettferdig livet kan være. Det å selge sex er i mange tilfeller hardt og farlig arbeid, ofte utført av mennesker som mangler andre muligheter.

Det får mange til å ønske å kvitte seg med yrket. Men løsningen er å gi mennesker i en vanskelig situasjon mer trygghet og flere muligheter å velge blant – ikke å ta fra dem trygghet og gi dem færre muligheter, slik sexkjøpsloven og hallikparagrafen dessverre gjør.

Først publisert i Dagbladet 22. juni 2019

Kjærligheten i sexarbeid

Av Sexarbeider

Overklassen har golddiggerne, middelklassen har horene, arbeiderklassen har øl-tøsene. Sexen følger pengene, kvaliteten på tilbudet følger beløpet og serveringen står til prisen.

Damene snakker om hus og yachter, har utdannelse og er representative utad med rykte på stell. Som hore vil man se best ut, ha det finest mulig hjemme og varte opp som best for å kunne holde en høyest mulig pris. Er man blakk og virkelig trenger en bytur, vil man fremstå på sitt beste. Har man lite, får man lite, er det noe som sier. Man blir sjelden presidentfrue uten fullført grunnskole. Uten riktig tøy kommer man ikke inn på klubben. Og har du ikke penger til seng, ja da har du faktisk litt lite å tilby en horekunde.

Vi prøver. Og vi prøver hardt. Alle sammen. Premien er hot, enten det er en full kveld på byen, luksurvillaen eller en bunke kontanter. Rettferdigheten er ikke skrevet, ressursene er skeivt fordelt, de går i retning oppover til stadighet.

Den velstående kan få alt, til og med en hore som ikke er en hore. En tjener 24/7 så lenge hun får kje seg i Versace på yachten.

Der som om vi mater dem, disse mannfolka, og det er vel det vi gjør også, mater dem med energi og overskudd og den gleden de trenger for å dra i land businessavtalen, holde ut dagen på jobben og kanskje komme hjem og kunne gi kona et litt annet kyss.

Jentene som forer verden med det den trenger, mannfolk som barn i våre armer hvor fantasiene blir virkelighet, og kanskje trylles det frem litt magi, et pustehull fra virkeligheten som gjør at det kanskje var verdt det, at man kanskje holder ut.

Verden rullerer, klasseskillene består og opprettholdes, og i vår kamp for å nå våre mål er det vi som er blitt målskiven de skyter på.

Jentene er ikke bare selv merket av klasse-skillene, men i strebingen oppover bidrar vi til å opprettholde dem. I en verden hvor penger er sex, kan vi fortsette å diskutere kjærligheten i sexarbeid.

EN SYMBOLLOV FJERNER IKKE ANSVARET

Kriminalisering av sexarbeid har omkostninger som vi må snakke om.

Av Astrid Renland

Jonas Bals feirer at det er ti år siden sexkjøpsloven (strl. §316) trådte i kraft, og det gjør han med å angripe sexarbeidere som kjemper for at allmenne borgerrettigheter skal erstatte forbud og strafferettslig regulering (Klassekampen 15. juni 2019). Det er begrepet «sexarbeid» Bals vil til livs, og ifølge LO rådgiveren er det sexindustriens profitører som har skapt myten om at salg av seksuelle tjenester er arbeid. En myte som Amnesty International og Forening for kjønns- og seksualitetsmangfold, FRI, ifølge Bals har bitt på.

Vi lever i et samfunn der penger forveksles med samtykke, skriver Bals med referanse til den USA-baserte paraplyorganisasjon for radikalfeminister og kriminaliseringsaktivister, Coalition Against Trafficking in Women, CATW. Ifølge Bals er alle tiltak fra hivforebyggende til krav om rettigheter forsøk på å normalisere prostitusjon, og han advarer mot å tro på at sexarbeiderne som fremmer helse og rettigheter, er annet enn sexindustriens klakører.

Nå er ikke begrepet «sexarbeider» oppfunnet av industriens bakmenn og -fruer. Tvert imot ble begrepet lansert allerede i 1979 av Carol Leigh, sexarbeider, rettighetsaktivist og performanceartist. Og hverken Amnesty International eller FRI kjemper for at sexarbeid skal defineres som arbeid, men begge organisasjonene har fattet vedtak om at de er for

avkriminalisering av prostitusjon. Det samme har en rekke andre helse- og rettighetsorganisasjoner, deriblant Verdens helseorganisasjon, UNAIDS, Leger uten Grenser, Human Right Watch, Open Society Foundation, OSF, UNWOMEN, ILGA Europe og ILGA World. Forbudslinjen rammer menneskene som av ulike årsaker, behov og ønsker har valgt å livnære seg på sexsalg. Det er omkostningene og konsekvensene av forbud og undertrykkende strafferettslig regulering som er årsaken til at disse organisasjonene taler for avkriminalisering – herunder vold, drap, voldtekt og trakassering fra både politi, folk i omgivelsene, kunder og kriminelle. Kriminalisering trigger stigma, stigma trigger vold, og vold trigger hivsmitte. Det å bli utsatt for vold og ran eller leve i konstant alarmberedskap, skaper også andre somatiske og psykiske helseskader.

Blant omkostninger av kriminalisering kan man også nevne manglende rettsbeskyttelse og personvern, krenkelse av menneskerettighetslover og manglende tillit til politiet. Sistnevnte har tross alt ansvaret for å sikre alle borgere sikkerhet og trygghet. Men det sier seg selv at om man står i fare for å bli kastet ut av leiligheten, svartelistet av hotellkjeder eller deportert ut av landet, søker man ikke beskyttelse hos politiet.

For Jonas Bals er dette underordnet, han bringer

ikke bare til torgs en forbausende tiltro til loven og dens håndhevere og et urovekkende ukritisk blikk på hvordan strafferettslige regulering av samfunnsmessige marginaliserte grupper kan ramme menneskene som befolker gruppene. Han hopper også bukk over hvilke omkostninger forbudet har for mennesker som jobber med sexsalg.

Diskusjoner om sexarbeid handler nemlig ikke bare om man liker eller ikke liker at noen selger sex for å tjene penger. Debattene må også inkludere hvilke følger forbudslinjene har for individene som befolker gruppene som selger sex, hvilke ulike interesser håndhevelse av lovbestemmelsene dekker, og sist, men ikke minst hva dette gjør med oss som samfunn. Når svarte kvinner på gaten lurar på hvorfor vi ikke ser på dem som mennesker og de forteller at forbigående angriper dem eller trakasserer dem til allmenn forlystelse, er det en fortelling om hvordan kriminalisering påvirker oss som samfunn. Stigma farger brillene vi har på oss og ser verden med, og derfor kan vi oppleve at noen mennesker er som fritt vilt å regne.

Når vi nå oppsummerer ti år med kriminalisering av sexarbeid i Norge, har vi et marked som er like stort som det var før forbudet, og det er mer mangfoldig enn det noensinne har vært. Det betyr at kundegrunnlaget ikke er redusert, men tvert om har ekspandert, og etterspørselen etter både menn og transpersoner som segler sex er stadig økende. Det er mer kriminalitet i markedet nå enn før kriminaliseringen.

Som Fafo-forsker Anette Brunovskis pekte på i et intervju i Albertine i 2018: for ti år siden antok man ikke at hallikvirksomhet var et fast innslag i det norske sexmarkedet, det gjør man i dag. Sexarbeidere tvinges til kriminelle subkulturer som profiterer på at markedet er overlatt til den svarte økonomien. Sexarbeidere er mer utsatt for grove ran og utpressing av kriminelle, som spekulerer i at anmeldelsesfrekvensen er ekstremt lav.

Forbudet har på ingen måte skapt mer trygghet for de mest utsatte gruppene av mennesker som selger sex. Offerbildet er av ren symbolsk art, og mennesker som selger sex er ikke et rettssubjekt eller ansett som fornærmede part. I stedet er det samfunnet som anses for å være den skadelidende part.

Grov utnyttelse av mennesker har som kjent de beste vilkår i illegale rammer. Den er vanskelig å avdekke fordi den er driftest av undergrunnsmiljøer, langt mindre tilgjengelige enn i øvrig arbeidslivskriminalitet som foregår i legale sektorer der ulike etater og lovverk bidrar til å avdekke forholdene så vel som formulere løsninger.

Hverken individuelle sexarbeidere eller sexarbeiderorganisasjoner legger skjul på at det er mye dritt i sexmarkedet, men de av oss som jobber med sexarbeid vet at forbudet hverken fjerner dritten eller gjør den mer luktfri.

Kriminalisering av sexarbeid er et spørsmål om moral. Bals rammes ikke av konsekvensene av forbudet. Når forbudet ikke har påvirket markedet på andre måter enn at det gjør vondt verre for allerede utsatte grupper, må også de forbudsivrige tørre å ta debatten om omkostningene den valgte politiske tilnærmingen har.

Når vi nå oppsummerer ti år med kriminalisering av sexarbeid i Norge, har vi et marked som er like stort som det var før forbudet, og det er mer mangfoldig enn det noensinne har vært.

SEKKJØPSLOVEN OG HALLIKPARAGRAFEN MÅ OPPHEVES NÅ!

Av Hege Grostad
Foto: Astrid Renland

I dag er det ingen stortingspartier som har programfestet en helsefremmende sexarbeid-politikk, til tross for at det går an å google seg frem til hvilken politikk som er optimal på under tre minutter.

Anmodningen fra de mest kompetente fagmiljøene i verden er krystallklar: Prostitusjon må avkriminaliseres globalt for å best ivareta helsen og menneskerettighetene til personer som selger seksuelle tjenester. Noen av fagmiljøene som anbefaler dette er det medisinske tidsskriftet *The Lancet*, Amnesty International og Verdens Helseorganisasjon. Etter flere år som sexarbeider ser jeg på prostitusjon som et samfunnsgode. Siden seksuell aktivitet er helsefremmende, er sannsynligvis trygg prostitusjon også det. Jeg tror derfor at et økt omfang av lovlig og trygg prostitusjon kan forbedre folkehelsen.

Sexarbeidere og sexkjøpere har like mye krav på å ha en god seksuell helse som alle andre som deltar i samtykkende seksuell aktivitet. Verdens Helseorganisasjon definerer god seksuell helse blant annet som «frihet fra frykt, skam, skyldfølelse, vrangforestillinger og andre psykologiske forhold som hemmer evnen til seksuell utfoldelse og som forstyrrer

en seksuell relasjon». Det kan trygt sies at sexkjøpsforbudet kan være forstyrrende for en seksuell relasjon siden forbudet medfører en viss risiko for at politiet kan banke på døra midt i akten.

Sexkjøp er ikke en menneskerett, men voksne som har samtykkende sex bør få gjøre dette i fred. Sexkjøpsloven og hallikparagrafen har negativ innvirkning på helsen til tusenvis av nordmenn som selger eller kjøper seksuelle tjenester. I 2008 estimerte Statistisk Sentralbyrå at nordmenn kjøper seksuelle tjenester for 1,2 milliarder kroner årlig. Politikere som ikke har fått med seg at de norske prostitusjonsforbudene fører til menneskerettighetsbrudd og dårligere helse, må lese Amnesty International resolusjon om avkriminalisering av sexarbeid fra 2016, og tidsskriftet *The Lancet Hiv and Sex Work* (juli 2014).

Politiske partier behøver ganske enkelt å

programfeste oppheving av sexkjøpsloven og hallikparagrafen for å kunne si at de står for en kunnskapsbasert sexarbeidpolitikk. Vi har lover som regulerer arbeid og næringsvirksomhet fra før, og disse er tilstrekkelige for å regulere sexarbeid.

Hvis Norge opphever sexkjøpsloven og hallikparagrafen, betyr det at bransjen må forholde seg til de samme rammene som for eksempel spa-saloner og massasjeklinikker. Alternativet er å oppheve forbudene og i tillegg innføre en bransjespesifikk lov, for eksempel ved navn *Lov om sexarbeid* (sexarbeidloven). En slik loven kunne latt seg inspirere av modellen i New Zealand og *The Prostitution Reform Act 2003*. De aller fleste punktene i NZ-modellen overlapper imidlertid med eksisterende norsk lovverk og vil dermed være overflødige. (Samtidig bidrar noen punkter i NZ-modellen dessverre til at det blir vanskeligere å drive bordeller.)

Noen steder i verden må det betales årlig avgift for å beholde lisensen for å drive bordell, og slik bør det absolutt ikke bli i Norge. Det skal ikke være slik at bare rikfolk kan starte bordell. Bordeller bør kunne startes opp av sexarbeidere selv, på enklest mulig vis. Jo mer handlingsrom sexarbeidere har til å forhandle om sine vilkår på sin arbeidsplass, jo bedre. Fordi egnede næringslokaler vil være blant de aller tryggeste stedene hvor prostitusjon kan foregå, bør terskelen være lavest mulig for å åpne bordell. Lav terskel kan føre til at flere bordeller starter opp, som kan resultere i at de må konkurrere om å få sexarbeidere til å jobbe for seg, og følgelig vil sexarbeiderne

bli tilbudt best mulig vilkår. Siden det verken finnes en egen strippelov eller massasjelov, så tror jeg at en eventuell sexarbeidlov vil bli både overflødig og besværlig. Norge kan få en enda bedre prostitusjonspolitikk enn New Zealand hvis vi begynner med å fjerne de farlige forbudene i sexkjøpsloven og hallikparagrafen og avventer med å eventuelt detaljstyre bransjen.

Det som må skje nå, er at alle politiske partier programfester oppheving av sexkjøpsloven og hallikparagrafen. Da får Norge en sexarbeidpolitikk som er i tråd med anbefalinger fra de mest kunnskapsrike fagmiljøene i verden.

SEKKJØP ER IKKE EN
MENNESKERETT, MEN
VOKSNE SOM HAR
SAMTYKKENDE SEX BØR
FÅ GJØRE DETTE I FRED.

Hege Grostad

Et spørsmål om utnyttelse

Av Sexarbeider

«Hvem utnytter hvem», sa han. Jeg stirret på han med tomt blikk. «Vet du hvor mange jeg leker bank for?» Jeg hadde vært sammen med ham i litt over et døgn og han hadde gitt meg litt over noen skarve tusenlappen. Jeg trodde han var god for rundt åtti millioner, og slik det så ut for meg var det tiden hans som var knapp, ikke pengene, dersom et døgn beløp seg til litt over tusen.

Jeg klagde ikke. Jeg krevde ikke. Jeg satte ikke ultimatum. Men jeg var bundet til denne mannen, priggitt midler til kost og losji, samtidig som han ikke alltid ville ha meg, for han lekte jo bank for så mange.

Det er lett å henge seg opp i beløp og summer når det kommer til spørsmål om utnyttelse. Vi hører og leser ting som at det er jo ikke synd på dem, de tjener femti tusen i måneden, og hun som bor i den luksusvillaen kan da ikke ha det så ille.

Men finnes det utnyttelse uavhengig av det materielle ser det verre ut. Søker vi mot religionen er kroppen hellig, og «du skal ikke bedrive hor» er et av levedbudene. Ser man det slik, vil alt som har med sex forbundet med form for godtgjørelse være utnyttelse uansett.

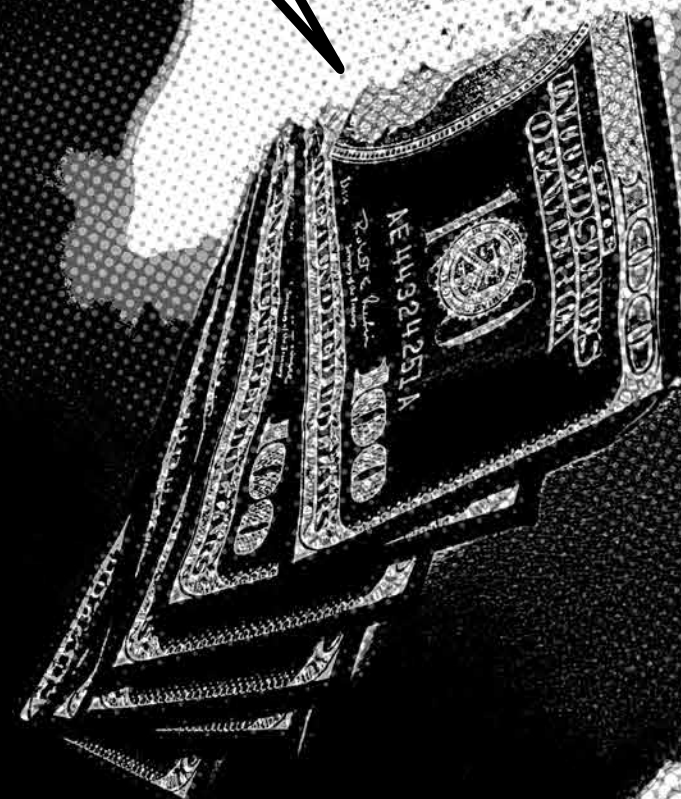
Utnyttet han meg? Når han ga meg akkurat nok til å holde det gående og la opp til at jeg skulle komme løpende tilbake til ham, som om han lekte sin egen lille lek med meg. Eller var jeg heldig, at han ville se meg i det hele tatt, at utseendet mitt

sto til hans mål, at jeg hadde dette smutthullet for en ekstra gasje?

Pris kan være et vanskelig område i prostitusjon. «Hvor mye koster du?» får man høre. Penger er som regel bundet til arbeid, og hvis kunden har ofret like mye arbeid som det koster meg å ha ham en time, går det da opp i opp? Det er selvfølgelig vanskelig å sammenligne en dag på kontoret med en time i senga med for- og etterarbeid, men det er noe der. Så jeg tar meg i å tenke at hvis kunden har ofret sitt for å møte meg, da er vi på en måte «even». Men dersom en rik arving skulle komme, ville det da gå over i utnyttelse igjen?

Ingen sier: «Jeg vil utnytte deg», men ingen vil være den offeret, den som blir brukt, alle vil håve inn gevinsten, enten det er å prute eskortejenta ned to tusen eller for jentene og plusse på to. Horekundene er klare til tokt, jentene er på plass. Jeg begynner å skjønne spørsmålet: «Hvem utnytter hvem?»

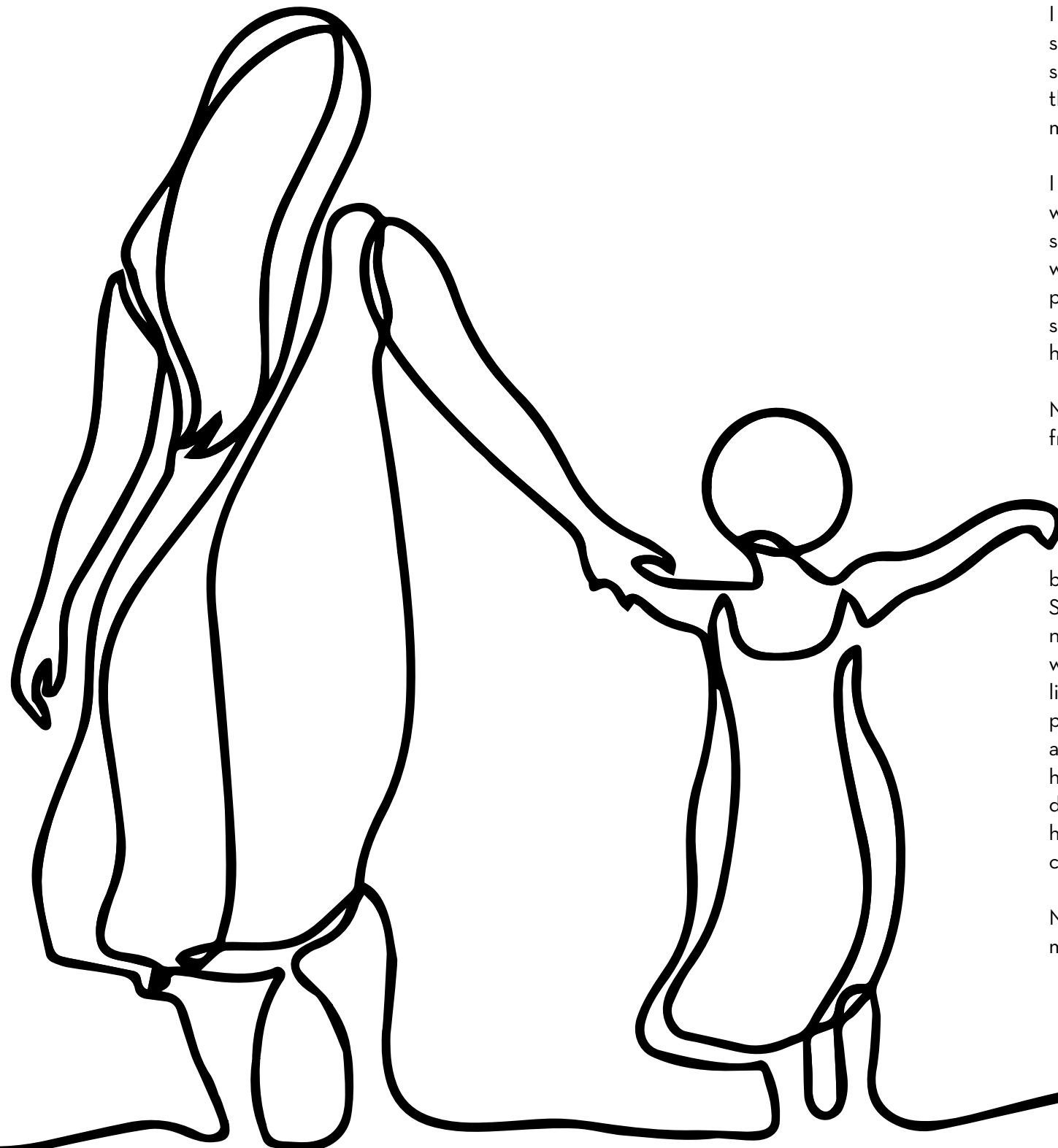
Pris kan være et vanskelig område i prostitusjon. «Hvor mye koster du?» får man høre. Penger er som regel bundet til arbeid, og hvis kunden har ofret like mye arbeid som det koster meg å ha ham en time, går det da opp i opp?

MY MOTHER

- THE MARRIAGE MIGRANT.

Av Aphinya Jatuparisakul

People looked down on my mother because she used marriage to create a better life for us overseas. What's so shameful about that?

I remember it clearly. In the winter of 2008 I was sitting on my bed with my legs crossed, channel surfing to distract myself from the loneliness that comes with being a 15-year-old thousands of miles apart from home and family.

I remember when my eyes met those of the woman on the screen. The woman staring at me, she looked like my mother. She looked like the woman that I had grown up with in Isaan, the poorest region of Thailand. Her story was the story of my mother and her friends. This woman had come to Denmark to marry a white man.

My stomach hurt. The kind of pain that spreads from your stomach to the rest of your body when you know something bad is waiting around the corner. I thought there was no reason to continue watching because I knew how it would play out. The woman would be portrayed as submissive, weak and clueless. Someone who came from a poor country and, not knowing any better, married a white loser who wanted a young, subservient Thai wife. A live-in maid. I had heard and seen that story play out countless times in the media since arriving in Denmark as a five-year-old. Not once had the women and men been portrayed with dignity, with curiosity, and respect. Not once had they come close to representing my family constellation or my mother's migration story.

My mother came to Denmark as a marriage migrant. She received a tourist visa in Thailand,

came to Denmark, and put an ad in the local newspaper with the headline 'Thai Woman Seeking'. The man who became my stepfather answered. They got married, and shortly thereafter I came to Denmark to live with them.

Their love bloomed over time. It was a form of love that, in all my years in Denmark, I have only seen interpreted as a wrong form of love. People have always looked down on my mom or pitied her. They have condemned my stepfather. And they have felt misplaced sympathy for me.

There is a duality to living in the western world as a reunited migrant child, because us migrant children grow up eventually. We are a whole generation of children who obtained family reunification with our mothers in the 90's and 00's. We are now adults, living our own lives in Denmark far away from a homeland that feels more distant every single day.

I know that I am, in many ways, very lucky. I have had all kinds of opportunities to shape my own life because my mother took the decision to travel to Denmark and find a husband. I am grateful for everything my mother has sacrificed for me. But being the 'chosen one' - the one who moved away from poverty for a chance in a more prosperous country - has still had its price.

THE 'LUCKY' MIGRANT

I miss Thailand and my grandparents every day. Some days the longing is physical. My chest

hurts and it feels like I am trapped under water, slowly drowning. I miss my grandparents even when I am back home in the village, because my mother tongue has slowly eroded after all these years in the west. I find myself reaching for specific words and sentences, as if they were items stored on the top shelf of a supermarket, painfully close yet out of reach.

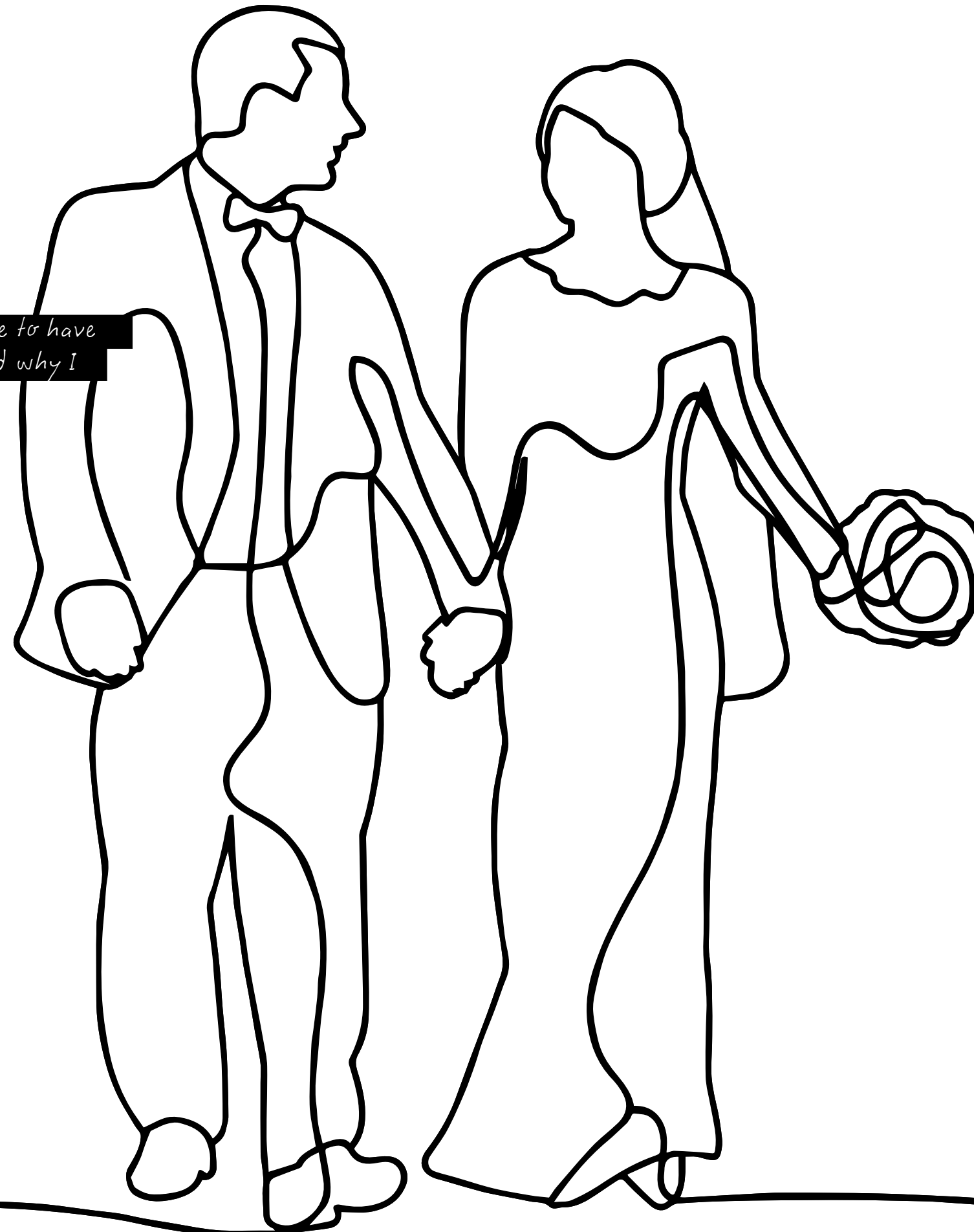
My mother traded her life and family for me to have a better future, and doesn't fully understand why I would long for the life she left behind.

I do not know what to do with such longing. My mother traded her life and family for me to have a better future, and doesn't fully understand why I would long for the life she left behind. As a child of a migrant you are in a form of limbo, caught between gratitude and longing, between your family's expectation of material support and your own westernised dreams and hopes.

My mother's generation of women had one goal: to migrate and create a better life for their children. How do you explain to them that you, as a young adult in the west, have other hopes and dreams without sounding spoiled and ignorant of everything they have done for you?

My western friends do not understand how difficult it is to have life choices and consequences taken on your behalf. Taken for the best of reasons, in hope, love, and a selfless attempt to give one's children better opportunities than those they had themselves. But you are still left with a daily, all-encompassing longing.

Migration and motherhood are intertwined for the women in Isaan. I cannot stop thinking of how

much collective heartbreak we've suffered in the search for a better life. How it was never possible for mothers to raise their own children because they had to leave to search for jobs.

My mother worked at various factories in the outskirts of Bangkok before going to Denmark, so my grandparents cared for me even as a baby. For a long time I thought they were my parents, I saw my mother so seldom. When she came for me after marrying a Danish man I could no longer recognise her. I screamed and cried out for my grandparents when she dragged me through Don Mueang, the old international airport in Bangkok. I did not understand that she was my mother.

If my mother had not migrated from Thailand, I would probably still be in Isaan today. I would have two or three children and work in my family's rice paddies, at a factory, or have some other kind of low paying job. Maybe I would have to migrate to Bangkok to work an unskilled job at a factory, leaving my children in the care of their grandparents in those months where there is no work to be done in the fields. Maybe I would have to work in the sex industry in Pattaya and send home money to my children and my mother, because sex work is the field where you earn the most as an unskilled female labourer.

UNDER THE PUBLIC EYE

When I was a child I was ashamed of the way we had come to Denmark. In the part of Denmark where I grew up, I overheard someone call my mother the 'mail order wife'. I was the mail order wife's daughter. I began looking at myself from the outside, just like a stranger would. With pity and repulsion. When I was a teenager my mother asked me to help a Thai aunt with a dating site so she too could get a Danish husband. I asked my mother if she did not have any respect for herself. She asked why I did not want to help my aunt get a better life in response.

When you grow up as the child of a marriage migrant from Southeast Asia, you quickly find out that there is a hierarchy within migration – and hierarchies between people. It is seen as more dignified to migrate for work than marriage. Denunciation and condemnation come from other minorities, including other Asians. I've seen women who are supposed to be allies, women who know what it's like to experience racist and sexist prejudice, boast that they did not migrate that way. They married a westerner out of pure, 'real' love and not because they saw marriage as a migration tool. I've heard other Thai women emphasise that they are not one of 'those' women from Isaan, and that they certainly did not work at a go-go bar in Pattaya – as if that was a bad thing.

Why are the women who change their lives by selling sex or by getting married scorned? Why do so many people, including migrants, see it as the lowest step of the ladder? Why do we look down on women who simply use the opportunities they have been given?

There is no right or wrong way to migrate. There are just women trying to create better lives for themselves and their children with whatever cards they have been dealt.

When I was a child I was ashamed of the way we had come to Denmark. In the part of Denmark where I grew up, I overheard someone call my mother the 'mail order wife'.

Migrating for marriage is, in any case, also migrating for work. Apart from the full-time job of maintaining a home, in Denmark Thai women often work physically hard jobs in the service

sector or as cleaners to send money home to their families.

My mother has worked as a cleaner or in factories ever since arrived in Denmark in the mid 90's. She is now a cleaning lady at Kastrup Airport. I think of her when I wake up at night and cannot fall asleep again, wondering if she is lonely on her night shift or if her body can no longer handle the demands of the job. But most of all I think of how heart-breaking it feels when she comes over for a visit, nervously asking if I am ashamed of her, ashamed of being seen with her because she is wearing a uniform that screams to the world that she is a cleaning lady.

My mother has lifted our entire family out of poverty with the remittances she has sent home to our village. She is one of the strongest women I know. Yet, she asks me if I am ashamed of her line of work.

CARING FOR THE FAMILY, GENERATION TO GENERATION

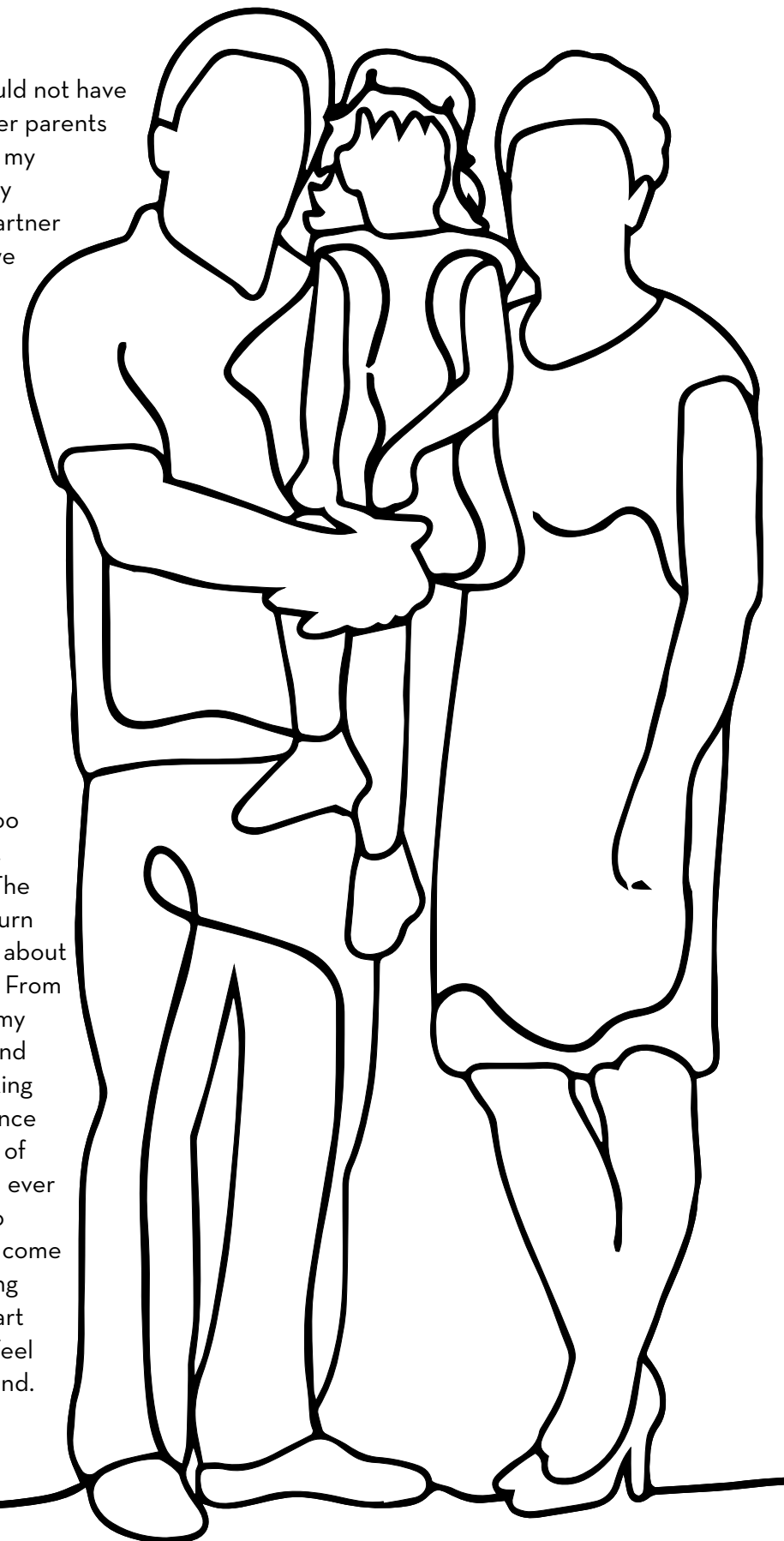
The women in my mother's generation of marriage migrants have now reached their 50s and 60s. Their jobs have taken a toll on their bodies. I do not know what will happen to the prosperity my mother has created in Thailand when she can no longer work. I do not know if it will become my duty to be a transnational provider for an entire family in Thailand. I do not know if that responsibility will eventually pass to my daughter.

I have become a mother myself. I gave birth to my daughter last August. She will grow up with both her father and her mother. Neither of her parents need to travel far away to make money.

I understand my mother in another way now.

My mother migrated so I would not have to. My mother left me with her parents so I would not have to leave my daughter with my parents. My daughter is a baby and my partner and I are young. Right now, we are protected by our young age, but that protection has an expiration date. I wonder how people will look at my daughter and her father when she is 15 and he is 45? Will they ask her if she is her father's wife, just like a person asked me and my stepfather when I was 12 years old?

Apart from my daughter my mother is my only biological family in Denmark, and I am afraid that her longing for Thailand will one day grow too big and she will return home. Migrants always talk about 'The Day' – the day when they return home. My mother has talked about it since I arrived in Denmark. From the age of five, I have heard my mother talk about The Day and how much she has been looking forward to returning home once I am old enough to take care of myself. I do not know if it will ever come for my mother, but I do wonder if 'The Day' will ever come for me. Sometimes the longing tears me apart, but in my heart of hearts I know I will never feel completely at home in Thailand.

First published: Open Democracy

Aphinya Jatuparisakul is a visual artist, photographer and writer. She was born in Isaan, Northeastern Thailand, and lives in Copenhagen, Denmark.

แม่ของฉัน ผู้อพยพผ่านการแต่งงาน

ผู้คนดูถูกแม่ของฉัน เพราะว่าแม่ใช้การแต่งงานเพื่อสร้างชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นให้กับพวกเราในต่างแดน แล้วทำไมเรื่องนี้ถึงต้องเป็นเรื่องที่น่าอับอายนักหนา

ต้นฉบับภาษาอังกฤษเผยแพร่ครั้งแรกที่

โดย อภิญา จตฺปริสากุล
ฉันจำได้อย่างชัดเจน ช่วงหน้าหนาวปี 2008 ฉันนั่งขัดสมาธิอยู่บนเตียงนอนของตัวเอง พลาดดูช่องรายการต่างๆ บนจอทีวี พยายามเบี่ยงเบนความสนใจของตัวเองให้ออกห่างจากความเหงาที่มาพร้อมกับการเป็นวัยรุ่นอายุ 16 ปี ผู้พลัดพรากจากบ้านและครอบครัวที่ห่างไกลออกไปหลายพันกิโลเมตร

ฉันจำความรู้สึกเมื่อตอนดวงตาของฉันสลายตาไปกับคู่ดวงตาของผู้หญิงคนนั้นบนหน้าจอ ผู้หญิงคนนั้นจ้องมองกลับมาที่ฉัน เธอเหมือนกับแม่ของฉัน เธอเหมือนกับผู้หญิงที่ฉันเติบโตมาด้วยที่อีสาน ซึ่งเป็นภูมิภาคที่ยากจนที่สุดในประเทศไทย เรื่องราวของเธอเป็นเรื่องเดียวกันกับของแม่ฉัน แล้วก็เพื่อนๆ ของแม่ ผู้หญิงคนนี้เดินทางมาที่เดนมาร์กเพื่อแต่งงานกับผู้ชายผิวขาว

ฉันรู้สึกเจ็บที่ท้อง อากาเร็บที่มักจะแผ่ขยายจากท้องไปจนทั่วทั้งร่างกาย มักจะเกิดขึ้นเมื่อตอนที่คุณรู้ว่าเรื่องไม่ดีกำลังจะเกิดขึ้น ฉันคิดว่าไม่มีเหตุผลอันใดเลยที่จะต้องดูสารคดีเรื่องนี้ต่อไป เพราะฉันรู้ว่าท้ายที่สุดแล้ว เรื่องราวของมันจะลงเอยอย่างไรนั่นเอง

ผู้หญิงคนนั้นก็คงจะถูกนำเสนอว่าเป็นคนที่ว่านอนสอนง่าย ไม่มีอำนาจ แล้วก็ไม่รู้เรื่องอะไร เป็นแค่คนที่มาจากประเทศยากจนแห่งหนึ่ง ไม่มีทางเลือกเลยต้องแต่งงานกับผู้ชายผิวขาวหน้าโง่คนหนึ่ง แล้วผู้ชายคนนี้ก็ต้องการภรรยาไทยที่ยังอายุน้อย ทำหน้าที่คอยรับใช้เขา เป็นสาวใช้ที่อาศัยอยู่ใต้ชายคาเดียวกัน ฉันเคยเห็นเคยฟังเรื่องราวแบบนี้ในสื่อต่างๆ มาหลายครั้งนับไม่ถ้วน ตั้งแต่เดินทางมาที่เดนมาร์กเมื่อตอนอายุ 5 ขวบ ไม่เคยมีสักครั้งเลยที่ภาพของผู้หญิงกับผู้ชายเหล่านี้จะได้รับการนำเสนอด้วยเกียรติศักดิ์ศรี ด้วยความสนใจใคร่รู้และด้วยความเคารพ ไม่เคย

เลยแม้แต่สักครั้งเดียวที่จะมีการนำเสนอภาพที่ใกล้เคียงกับความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของฉันหรือเรื่องราวการอพยพย้ายถิ่นมาอยู่ต่างแดนของแม่

แม่ของฉันเดินทางมาประเทศเดนมาร์กในฐานะผู้อพยพย้ายถิ่นผ่านการสมรส แม่ขอวีซ่าท่องเที่ยวที่ประเทศไทย ท่องถิ่นพาดหัวว่า “หญิงไทยที่กำลังมองหา” ผู้ชายคนที่กลายมาเป็นพ่อเลี้ยงของฉันเขียนตอบโฆษณาที่ว่า

ทั้งสองคนแต่งงานกัน ไม่นานหลังจากนั้นฉันก็ได้เดินทางมาเดนมาร์ก มาอยู่กับพวกเขาทั้งสองคน ความรักของทั้งสองเติบโตตามช่วงเวลาที่ผ่านมา เป็นรูปแบบของความรักที่ตลอดช่วงเวลาหลายปีตั้งแต่ฉันมาอยู่ที่เดนมาร์ก สิ่งที่ฉันเห็นก็คือ มันมักจะถูกตีความว่าเป็นรูปแบบความรักที่ผิดเพี้ยน ผู้คนมักจะพากันดูถูกแม่หรือพากันส่งสารเธอ พวกเขาประณามพ่อเลี้ยงของฉัน แล้วพวกเขาก็พากันรู้สึกเห็นอกเห็นใจฉันอย่างผิดที่ผิดทาง

การใช้ชีวิตอยู่ในโลกตะวันตกในฐานะเด็กที่อพยพย้ายมาอยู่กับครอบครัวจะมีลักษณะของการแบ่งแยกเป็นสองขั้วอยู่ในนั้น เพราะเรา ซึ่งเป็นเด็กที่ย้ายตามพ่อหรือแม่มาอยู่ที่นั่น ก็จะต้องเติบโตขึ้นในที่สุด เราเป็นเด็กที่ย้ายมาอยู่รวมกันเป็นครอบครัวกับแม่ของเราในช่วงทศวรรษ 1990 และ 2000 ตอนนี้เราเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ใช้ชีวิตของตัวเองในเดนมาร์ก โกลโพนจากบ้านเกิด อันเป็นหนแห่งที่เราต่างรู้สึกห่างไกลมากขึ้นอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน

ฉันรู้ตัวดีว่าฉันในหลายๆ ด้านเอง ก็โชคดียังไง ฉันได้รับโอกาสแทบจะทุกอย่าง มีโอกาสที่จะก่อร่างสร้างชีวิตของตัวเอง เพราะแม่ของฉันตัดสินใจเดินทาง

มาเดนมาร์กเพื่อมาหาสามีที่นี้ ฉันรู้สึกขอบคุณแม่สำหรับทุกสิ่งอย่างที่แม่ได้เสียสละให้กับฉัน

แต่การเป็น “คนนั้น” คนที่ต้องย้ายออกมาจากความยากจนเพื่อที่จะมีโอกาสลืมตาอ้าปากในประเทศที่เจริญแล้ว ก็มีค่าราคาที่ต้องจ่ายเช่นกัน

สำหรับผู้หญิงอีสาน การอพยพย้ายถิ่นฐานและความเป็นแม่มีความเกี่ยวโยงพันกันอย่างแยกไม่ขาด

ผู้อพยพที่ “โชคดียังไง”

ฉันคิดถึงประเทศไทยและตากับยายทุกวัน บางวันความโหยหาที่ว่าก็แสดงออกมาทางกายภาพ ฉันรู้สึกแน่นที่อก เหมือนกับว่าฉันอยู่ในน้ำ ค่อยๆ จมลงไปนั่น ฉันคิดถึงตายายแม่กระทั่งตอนที่ฉันไปเยี่ยมพวกเขาที่หมู่บ้าน เพราะภาษาแม่ที่ฉันเคยพูดได้เลือนหายไปหลังจากย้ายไปอยู่ต่างประเทศหลายปี ฉันต้องคอยนึกหาคำบางคำหรือประโยคบางประโยค เหมือนกับว่าคำหรือประโยคเหล่านี้ถูกเก็บไว้บนชั้นบนสุดของชั้นวางของในซูเปอร์มาร์เก็ต ความรู้สึกเจ็บใจที่ของสิ่งนั้นอยู่ใกล้แค่เอื้อมแต่ก็เอื้อมไม่ถึง

ฉันไม่รู้ว่าจะต้องจัดการกับความคิดถึงนั้นอย่างไร แม่ยอมแลกชีวิตและครอบครัวของตนเองเพื่อให้ฉันมีอนาคตที่ดีขึ้น และแม่ก็ไม่เข้าใจอย่างเต็มเปี่ยมว่าทำไมฉันถึงคิดถึงชีวิตความเป็นอยู่ที่แม่ทิ้งไว้เบื้องหลัง ในฐานะที่เป็นลูกของคนที่ย้ายมาอยู่ต่างแดน คุณอยู่ระหว่างพรมแดน ติดอยู่ระหว่างความกตัญญูและความโหยหา อยู่ระหว่างความคาดหวังของครอบครัวตัวเองที่ต้องการให้คุณช่วยเหลือพวกเขากับความฝันและความหวังของตัวเองที่หล่อหลอมขึ้นมาในแบบตะวันตก ผู้หญิงรุ่นเดียวกันกับแม่มีเป้าหมายเพียงหนึ่งเดียว นั่นคือการอพยพย้ายไปอยู่ที่อื่นแล้วก็สร้างชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิมให้ลูกๆ ของเธอ แล้วคุณจะอธิบายให้พวกเขาเข้าใจได้อย่างไรว่าคุณ ที่อยู่ในวัยหนุ่มสาว กำลังก้าวเป็นผู้ใหญ่เติบโตในยุโรป ก็มีความหวังและความฝันที่แตกต่างออกไปโดยไม่ทำให้พวกเขารู้สึกว่าเราเอาแต่ใจแล้วก็ไร้เงา ไม่สนใจในสิ่งที่พวกเขาเหนื่อย

พยายามทำให้เรา คุณจะอธิบายยังไงดีล่ะ

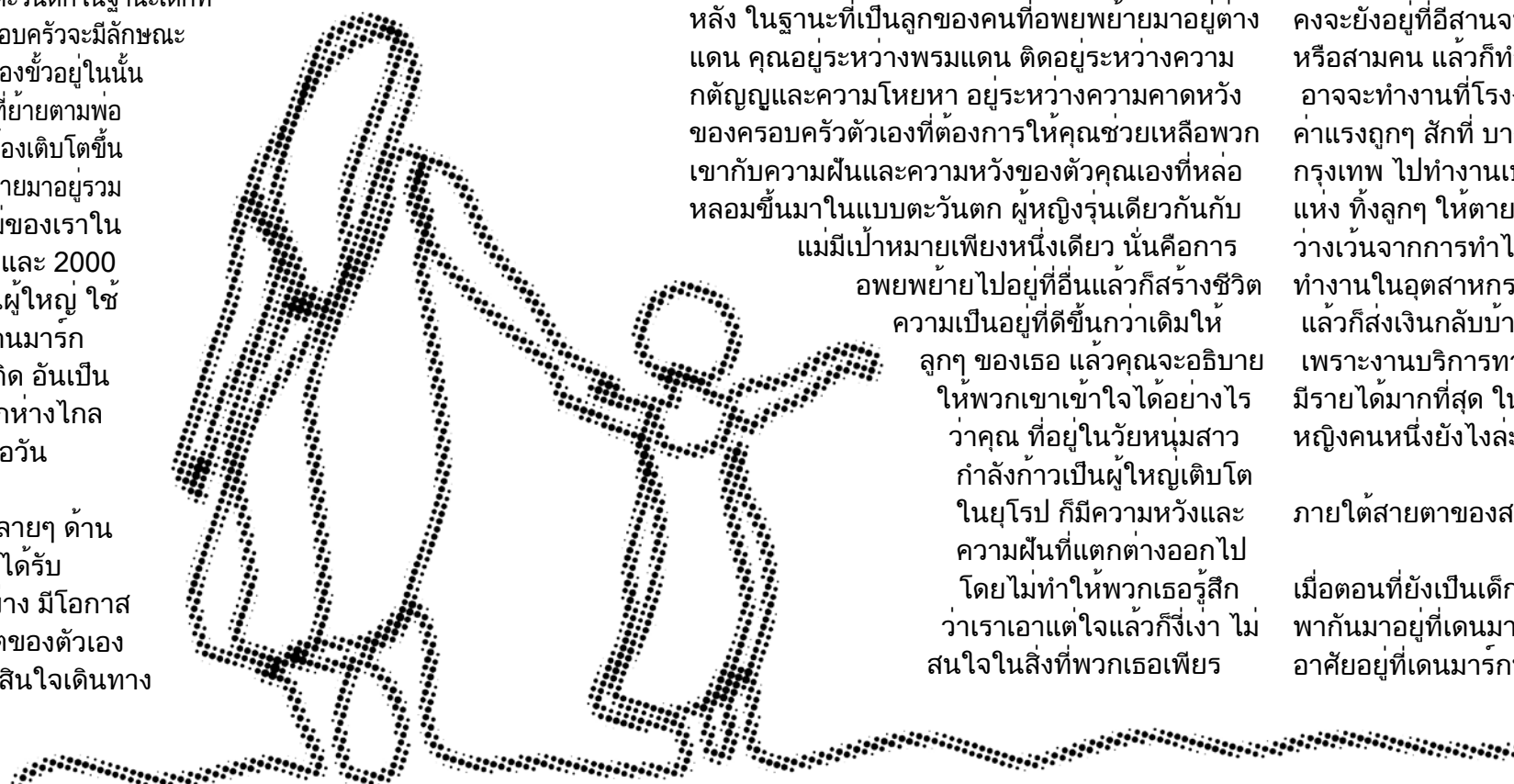
เพื่อนฝูงชาวตะวันตกของฉันต่างไม่เข้าใจว่า การที่มีคนเลือกทางเดินในชีวิตพร้อมกับผลลัพธ์ที่ตามมาให้กับเรานั้นเป็นเรื่องที่ยากลำบากแค่ไหน เหตุผลเพราะแม่หวังดี รักและเสียสละ ต้องการที่จะมอบโอกาสที่ดีกว่าให้กับลูกๆ แทนที่จะมอบให้กับตัวเอง แต่ทว่า ตัวคุณเองก็ยังห่อหม่อมไปด้วยความโหยหาอยากกลับบ้านเกิดอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน

สำหรับผู้หญิงอีสาน การอพยพย้ายถิ่นฐานและความเป็นแม่มีความเกี่ยวโยงพันกันอย่างแยกไม่ขาด ฉันหยุดคิดไม่ได้ถึงความน่าเศร้าใจที่เราต่างต้องเผชิญร่วมกันเพื่อไขว่คว้าหาชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม แทบจะเป็นไปไม่ได้เลยที่บรรดาแม่ๆ จะอยู่เลี้ยงดูลูกๆ ของตัวเอง เพราะพวกเขาต้องออกไปหางานทำ แม่ของฉันทำงานที่โรงงานนอกกรุงเพออยู่หลายแห่งก่อนที่จะเดินทางไปเดนมาร์ก ตากับยายก็เลยเป็นคนที่ต้องดูแลฉันตั้งแต่แบเบาะนานหลายปีอยู่เหมือนกันที่ฉันคิดว่าตากับยายเป็นพ่อแม่ของฉัน เพราะฉันเจอแม่ของตัวเองน้อยครั้งมาก ตอนที่แม่มาหาฉันหลังจากที่แต่งงานกับผู้ชายชาวเดนมาร์ก ฉันแทบจะจำแม่ไม่ได้ ฉันตะโกนร้องไห้หาคากับยายตอนที่แม่ลากพาฉันขึ้นเครื่องที่สนามบินดอนเมือง ซึ่งเคยเป็นสนามบินนานาชาติหลักของกรุงเทพ ตอนนั้นฉันไม่เข้าใจว่าผู้หญิงคนนี้เป็นแม่ของฉัน

ถ้าแม่ไม่ได้ย้ายไปอยู่ที่อื่นนอกประเทศไทย ฉันก็คงจะยังอยู่ที่อีสานจนถึงทุกวันนี้ ฉันอาจจะมียุสสองหรือสามคน แล้วก็ทำไร้ทำนาบนที่ดินของครอบครัว อาจจะทำงานที่โรงงานสักแห่ง หรือทำงานงานค่าแรงถูกๆ สักที่ บางทีฉันอาจจะต้องย้ายไปอยู่กรุงเทพ ไปทำงานเป็นแรงงานไร้ฝีมือที่โรงงานสักแห่ง ทั้งลูกๆ ให้ตายอายุดูแลในช่วงหลายเดือนที่ว่างเว้นจากการทำไร้ทำนา บางทีฉันอาจจะต้องไปทำงานในอุตสาหกรรมค่าบริการทางเพศที่พัทยา แล้วก็ส่งเงินกลับบ้านไปให้ลูกๆ กับแม่ของตัวเอง เพราะงานบริการทางเพศคงจะเป็นสายงานที่ทำให้มีรายได้มากที่สุด ในฐานะที่เป็นแรงงานไร้ฝีมือผู้หญิงคนหนึ่งยังงี้ล่ะ

ภายใต้สายตาของสาธารณชน

เมื่อตอนที่ยังเป็นเด็ก ฉันรู้สึกอับอายกับวิธีการที่เราพากันมาอยู่ที่เดนมาร์กได้อย่างไร ในภูมิภาคที่เราอาศัยอยู่ที่เดนมาร์กที่ฉันเติบโตขึ้นมานั้น ฉันได้ยิน

คนเรียกแม่ว่าเป็น “เมียสังทางไปรษณีย์” ฉันเป็นลูกของเมียสังทางไปรษณีย์คนหนึ่ง ฉันเริ่มมองตัวเองจากภายนอก เหมือนคนแปลกหน้าทั่วไปคนหนึ่งจะมอง ด้วยความสงสัยและความรู้สึกสับสนเสียใจ ตอนที่ฉันยังเป็นวัยรุ่นอยู่นั้น แม่ขอให้ฉันช่วยจัดการเรื่องเว็บไซต์หาคู่ออนไลน์ให้กับนำผู้หญิงคนไทยคนหนึ่ง เพื่อที่เธอจะมีโอกาสได้แต่งงานมีสามีคนเดนมาร์กบ้างเหมือนกัน ฉันถามแม่กลับไปว่าแม่จะไม่เคารพตัวเองบ้างเลยหรืออย่างไร แต่แม่ถามกลับมว่า ทำไมฉันถึงไม่อยากช่วยให้นามีชีวิตที่ดีขึ้นทีนี้ละ นั่นเป็นคำตอบของแม่

หากคุณเติบโตขึ้นในฐานะที่เป็นลูกของผู้หญิงที่อพยพย้ายถิ่นผ่านการสมรสที่มาจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ไม่นานนักคุณก็จะพบว่ามันมีลำดับชั้นภายในการอพยพย้ายถิ่น และลำดับชั้นระหว่างคนกันเอง การอพยพย้ายไปทำงานถูกมองว่ามีความสง่างามมากกว่าการแต่งงาน การกล่าวโทษและการประณามมาจากชนกลุ่มน้อยอื่นๆ รวมถึงคนเอเชียคนอื่นๆ ฉันเคยเห็นผู้หญิงหลายคน คนที่ควรจะเป็นพันธมิตร ผู้หญิงคนที่รู้ว่าการต้องเผชิญกับอคติทางเชื้อชาติและอคติทางเพศเป็นอย่างไร แต่พวกเธอกลับอวดอ้างว่าตนเองนั้นไม่ได้อพยพโยกย้ายมาอยู่ที่นี่ด้วยวิธีนั้น พวกเธอแต่งงานกับชาวตะวันตกด้วยความรักที่บริสุทธิ์ “แท้จริง” และไม่ใช่เพราะพวกเธอเห็นการแต่งงานเป็นเครื่องมือที่ทำให้ได้อพยพย้ายมาอยู่ต่างประเทศ ฉันเคยได้ยินผู้หญิงไทยคนอื่นๆ ที่มักจะเน้นย้ำอยู่เสมอว่าตนเองนั้นไม่ได้เป็นผู้หญิง “พรคั่น” ที่มาจากอีสาน และแน่นอนว่าพวกเธอไม่ได้ทำงานที่บาร์อะโกโกที่พัทยา อย่างกับการทำงานที่นั่นเป็นเรื่องไม่ดี

แม่ช่วยเหลือครอบครัวของเราให้หลุดพ้นจากความยากจนด้วยเงินที่เธอส่งกลับบ้านไปหมู่บ้าน แต่แม่กลับถามว่าฉันรู้สึกอย่างไรที่แม่ทำงานแบบนี้

ทำไมผู้หญิงที่เปลี่ยนแปลงชีวิตของตนเองด้วยการขายบริการทางเพศหรือด้วยการแต่งงานถึงถูกดูหมิ่นเหยียดหยามขนาดนี้ ทำไมผู้คนมากมาย รวมทั้งคนที่อพยพย้ายมาอยู่ต่างถิ่นเอง ถึงมองว่านั่นเป็นวิธีที่ต่ำที่สุด ทำไมเราถึงดูถูกผู้หญิงคนที่แค่คว้าโอกาสที่ตนเองมี วิธีการอพยพย้ายไปอยู่ที่อื่นไม่มีคำว่าถูกหรือผิด พวกเธอก็แค่พยายามสร้างชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นให้กับตัวเองแล้วก็ถูกๆ ตามโอกาสที่ได้รับการหยิบยื่นก็เท่านั้นเอง

การย้ายไปอยู่ที่อื่นเพื่อแต่งงาน ไม่ว่าจะในกรณีใด

ก็ตาม ก็เป็นการย้ายเพื่อไปทำงาน นอกเหนือจากงานเต็มเวลาที่จะต้องคอยดูแลความเป็นอยู่ภายในบ้านแล้ว ผู้หญิงไทยที่เดนมาร์กต่างต้องออกแรงทำงานหนักในภาคส่วนบริการหรือทำงานเป็นแม่บ้านทำความสะอาดเพื่อส่งเงินกลับบ้านไปให้ครอบครัวตนเอง แม่ของฉันทำงานเป็นพนักงานทำความสะอาดที่สนามบินโคเปนเฮเกน ฉันมักจะคิดถึงแม่เสมอทุกครั้งที่ฉันตื่นนอนขึ้นมาตอนกลางดึก แล้วก็หลับตานอนลงอีกไม่ได้ ในหัวของฉันมัวแต่คิดถึงแม่ ว่าแม่เหงาหรือเปล่าถ้าต้องทำงานกะกลางคืน หรือร่างกายของแม่อะไรจะรับมือกับปริมาณงานได้อยู่เปล่า แต่ส่วนใหญ่แล้ว ฉันนึกถึงความรู้สึกเศร้ารันทดใจตอนที่แม่มารับมาเยี่ยมฉันที่อพาร์ทเมนต์ แม่ก็จะหวาดระแวงคอยถามฉันอยู่เสมอว่าฉันรู้สึกอย่างไร อับอายที่คนอื่นเห็นว่าอยู่กับแม่หรือเปล่า เพราะแม่ใส่ชุดยูนีฟอรมที่ตะโกนบอกบอกโลกว่าแม่เป็นพนักงานทำงานสะอาด แม่ช่วยเหลือครอบครัวของเราให้หลุดพ้นจากความยากจนด้วยเงินที่เธอส่งกลับบ้านไปหมู่บ้านของเรา แม่เป็นผู้หญิงที่แกร่งที่สุดที่ฉันรู้จักอีกคนหนึ่ง แต่แม่กลับถามว่าฉันรู้สึกอย่างไรที่แม่ทำงานแบบนี้

คอยดูแลครอบครัว จากรุ่นสู่รุ่น

บรรดาผู้หญิงรุ่นเดียวกันกับแม่ของฉันที่ต่างเป็นผู้ที่อพยพย้ายถิ่นผ่านการแต่งงาน ตอนนี้พวกเธออยู่ในช่วงอายุราว 50-60 ปี ผลลัพธ์จากการทำงานอย่างหนักหน่วงกำลังปรากฏแก่ร่างกายของพวกเธอ ฉันไม่รู้เหมือนกันว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับความมั่งคั่งที่แม่ได้เพียรสร้างไว้ที่ประเทศไทยตอนที่แม่ทำงานต่อไปไม่ได้แล้ว ฉันไม่รู้ว่าต่อไปมันจะตกเป็นหน้าที่ของฉันหรือเปล่าที่จะต้องรับช่วงต่อในการคอยให้ความช่วยเหลือทั้งครอบครัวในประเทศไทย ฉันไม่รู้ว่าจะในท้ายที่สุดแล้วภาระหน้าที่ความรับผิดชอบนั้นจะตกไปเป็นของลูกสาวของฉันหรือเปล่า

ฉันเองก็ได้กลายเป็นแม่คนแล้วเช่นกัน ฉันคลอคลอกสาวเมื่อเดือนที่ผ่านมา ลูกสาวของฉันจะเติบโตพร้อมกับพ่อและแม่อยู่เคียงข้าง พ่อแม่ของเธอไม่จำเป็นต้องเดินทางไปไกลเพื่อไปหาเงินมาเลี้ยงดูเธอ

ฉันเข้าใจแม่ในอีกด้านหนึ่งแล้วตอนนี้ แม่ของฉันย้ายมาอยู่ที่นี่เพื่อที่ฉันจะได้ไม่ต้องย้ายไปไหน แม่ของฉันทิ้งให้ฉันอยู่กับพ่อแม่ของตนเองเพื่อที่ฉันจะได้ไม่ต้องทิ้งลูกสาวไว้ให้พ่อแม่ของฉันช่วยเหลือ ลูกสาวของฉันเป็นเด็กทารกแบบเบาะ พ่อของลูกและ

ตัวฉันเองก็ยังอยู่ในวัยหนุ่มสาว ตอนนี้เราได้รับดูแลปกป้องด้วยวัยที่ยังอ่อนเยาว์ของเรา แต่การปกป้องที่วาก็มีวันหมดอายุ ฉันสงสัยจริงๆว่าผู้คนจะมองลูกสาวของฉันกับพ่อของเธออย่างไร ตอนที่เธออายุ 15 ปี และเธออายุ 45 ปี พวกเขาจะถามเธอไหมว่าเธอเป็นภรรยาของพ่อตนเองหรือเปล่า เหมือนใครคนหนึ่งเคยถามฉันกับพ่อเลี้ยงเมื่อตอนที่ฉันอายุแค่ 12 ปี จะมีคนเธอถามแบบนี้ไหม...

นอกเหนือจากลูกสาวของตนเองแล้ว แม่เป็นคนเดียวที่เป็นญาติผูกพันกันทางสายเลือดของฉันในประเทศเดนมาร์ก และฉันก็กลัวว่าความโหยหาของแม่ที่ต้องการกลับไปอยู่ประเทศไทยนั้นจะถึงวันที่เต็มเปี่ยมจนล้น แล้วแม่อะไรจะเดินทางกลับบ้านของเธอสักที คนที่ย้ายมาอยู่ในต่างประเทศมักพูดถึง “วันนั้น” วันที่พวกเขาจะกลับไปบ้านเกิดของตน แม่ของฉันพูดถึงเรื่องนี้มาตั้งแต่ตอนที่ฉันเดินทางมาถึงเดนมาร์ก ตั้งแต่อายุ 5 ขวบ ฉันได้ยินแม่พูดถึง “วันนั้น” และเธอเล่าเรื่องคอกที่เธอจะกลับบ้านมากแค่ไหนทันทีที่ฉันโตพอที่จะดูแลตัวเองได้ ฉันไม่รู้ว่าจะวันนั้นของแม่อะไรจะมาถึงหรือเปล่า แต่ฉันก็สงสัยว่า “วันนั้น” จะเกิดขึ้นกับฉันหรือไม่ บางครั้งหยดน้ำตาที่เกิดจากความโหยหาอยากกลับบ้านทำให้ฉันเจ็บปวดรวดร้าว แต่ลึกลงในหัวใจอันแท้จริงของฉัน ฉันรู้ว่าฉันไม่มีวันรู้สึกเต็มเต็มอย่างสมบูรณ์ที่บ้านที่ประเทศไทย

ฉันเขียนบทความนี้เพื่อแสดงความคิดเห็นต่อภาพยนตร์สารคดีเรื่อง “Heartbound” โดย Sine Plambech และ Janus Metz ซึ่งเป็นภาพยนตร์สารคดีที่เจาะลึกเรื่องการแต่งงานระหว่างผู้หญิงไทยกับชายชาวเดนมาร์ก และการอพยพย้ายถิ่นฐานของผู้หญิงไทยผ่านการแต่งงาน ภาพยนตร์เรื่องนี้แสดงให้เห็นถึงการอพยพย้ายถิ่นที่อยู่ผ่านการแต่งงาน เพศสัมพันธ์และการทำงาน โดยนำเสนอในอีกด้านที่แตกต่างออกไป แตกต่างจากที่เรามักจะเห็นในสื่อสัญชาติตะวันตก ซึ่งส่วนใหญ่มักจะนำเสนอเชิงลึกในแง่ลบ การย้ายถิ่นที่อยู่ในรูปแบบนี้ยังถูกใส่ร้ายป้ายสีโดยคน

ชาวไทยอภิสิทธิ์ชนคนที่ไม่เคยต้องเผชิญกับทางเลือกอันจำกัดจำเขี่ยเช่นที่แม่ของฉันและผู้หญิงอีกหลายคนในภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้ ภาพความเป็นมาและลักษณะความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของฉันได้รับการนำเสนอใน Heartbound ในแบบที่มีความหลากหลายและมีความเป็นมนุษย์ที่น่าปราศจากแบบแผนและอคติที่มักแฝงอยู่ทุกครั้งที่มีการเอ่ยถึงการย้ายถิ่นฐานผ่านการแต่งงาน

Selv om kvinner er i majoritet blant de av oss som selger sex, utgjør menn en ikke ubetydelig minoritet.

ROM-MENN OG GUTTER SOM SELGER SEX:

EN USYNLIG KATEGORI?

Av Ida Kock,
spesialrådgiver på Pro Sentret

Menn som selger sex har fått sparsom oppmerksomhet i både media og blant forskere, og kunnskapen om gruppen er begrenset. Mye av senere års forskning har fokusert på internett som arena for salg av sex og de transformasjoner av sexindustrien dette innebærer, noe som også vedrører menn og gutter som selger sex.

Bulgarske og rumenske menn som selger sex er ikke en helt ukjent gruppe i forskningslitteraturen, og det finns dokumentasjon på at gruppen nå utgjør en majoritet blant de menn som selger sex på barer i blant annet Tyskland. I Norge er kunnskapen anekdotisk og kommer hovedsakelig fra aktører som jobber med å gi tjenester til personer i gatemiljøet. Pro Sentret skrev i 2017 rapporten *Vulnerable*

i tillegg til Norge, og snakket flytende spansk og engelsk. Ivan hadde hatt mange ulike jobber i ulike bransjer. Han likte seg særlig godt i London, men levekostnadene ble for høye i forhold til lønnen, og han tjente ikke nok til å sende penger hjem. Hjemme i Romania hadde han en kjæreste, ett barn og et til på vei. Han savnet kjæresten og barna veldig, og følte en voksende desperasjon for å tjene penger; han hadde vært i Oslo nesten

I DON'T HANG OUT WITH ANY ROMANIANS, I DON'T HANG OUT WITH PEOPLE WHO DON'T WANT TO WORK OR DO CRIMINAL STUFF

- LUCA -

persons from Bulgaria and Romania who sell sexual services in Oslo. Rapporten kartla forskjellige aktørers kjennskap om gruppen og erfaringer med å gi tjenester til den. I løpet av kartleggingsperioden fremkom det at noen av aktørene har hatt kontakt med flere menn enn kvinner, særlig de som jobbet gatenært og lavterskel med personer i gatemiljøet, men at kunnskapen om livssituasjonens deres var lav. Pro Sentret besluttet derfor å gjøre en separat kartlegging om disse mennene, og funnene er oppsummert i rapporten *Between a rock and a hard place: The unseen category of young Roma men selling sex in Oslo and beyond*. Rapporten fra Pro Sentret er den første av sitt slag som tar for seg gruppen på en mer systematisk måte i Norge.

IVAN, LUCA OG VASILE

Gjennom Pro Sentrets feltarbeider som jobber oppsøkende med menn som selger sex, fikk vi kontakt med tre menn i målgruppen: Ivan, Vasile og Luca (fingerte navn).

20 år gamle Ivan hadde til tross for sin unge alder, lang migrasjons- og sexsalgserfaring. Han hadde fire år tidligere besøkt Oslo, også da for å selge sex, og hadde ved tidspunktet for intervjuet oppholdt seg i hovedstaden rundt en måned. Ivan, som beskrev seg selv som «gypsy», hadde bodd i Spania, Frankrike, Storbritannia og Sverige

en måned og knapt tjent noe. Forrige gang han var i Norge, da han var 16, hadde det gått bedre. Ivan hadde ikke noe sted å bo og hadde bodd på gata de siste dagene.

Vasile var 28 år gammel og hadde oppholdt seg i Oslo mer eller mindre sammenhengende siden han var 17. Han hadde ikke noen migrasjonserfaring fra andre land. Til tross for at han hadde eks-kone og flere barn i Norge, manglet han permanent oppholdstillatelse og reiste jevnlig tilbake til Romania hver sjette måned. Han jobbet på et gatekjøkken og bodde sammen med venner. Vasile hadde hatt en mengde ulike jobber i Norge gjennom den 11-årsperioden han bodd i byen, men hadde ikke solgt sex de siste to årene. Ivan tilhørte i likhet med Vasile romanifolket.

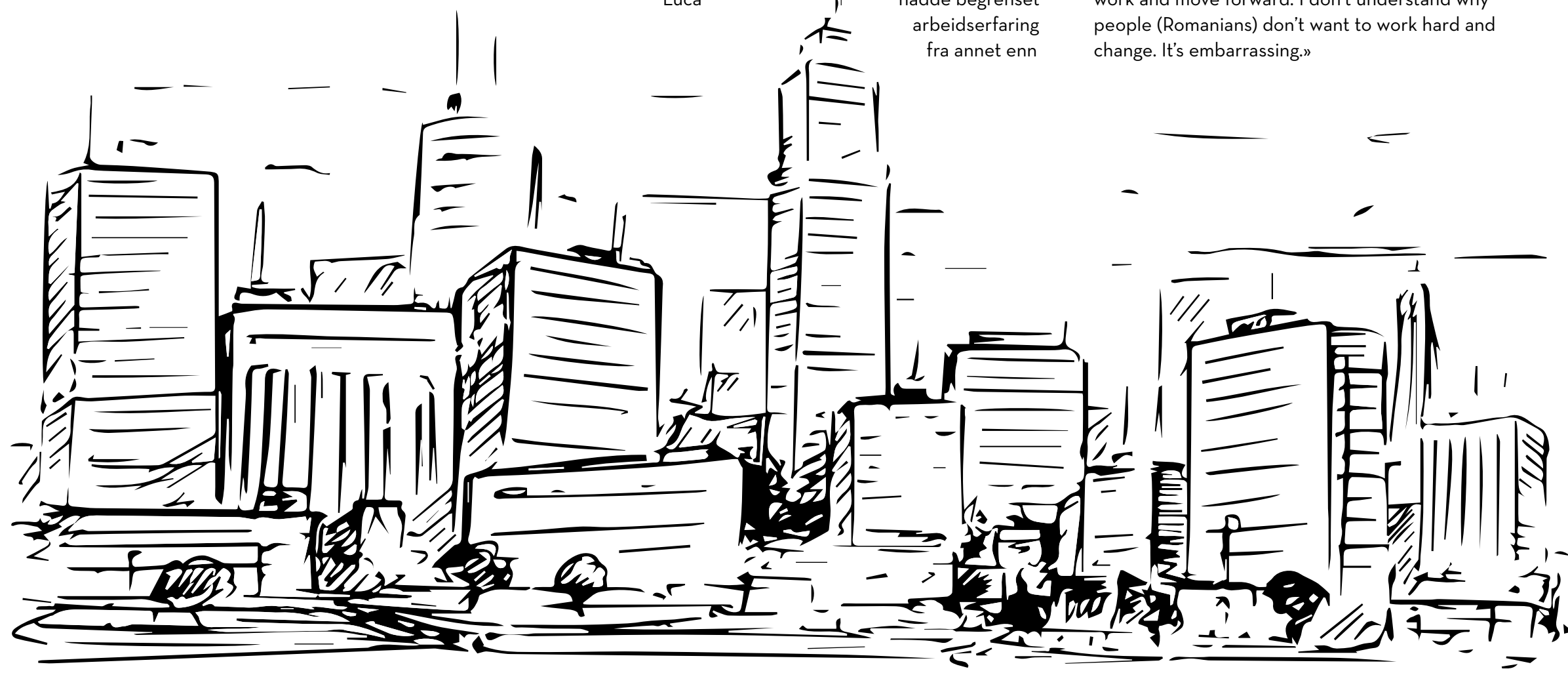
Luca, også 28 år gammel og rom, kom til Oslo første gang som 20-åring. Heller ikke Luca hadde migrert andre steder enn til Norge. Til forskjell fra Ivan og Vasile så Luca på seg selv som skeiv. Hvorvidt dette var en grunnene til at han dro fra Romania, ga han ikke uttrykk for under intervjuet, men vi vet fra litteratur at dette kan være en av årsakene til å velge å migrere. Luca hadde begrenset arbeidserfaring fra annet enn

sexsalg, men hadde hatt forskjellige jobber i landbruket i Romania. Luca bodde sammen med en kunde og fikk husly og iblant mat i bytte mot sex. Han sendte sporadisk penger hjem til moren og faren i Romania, men hadde ikke barn eller partner å forsørge i hjemlandet slik Ivan hadde.

DRØMMEN OM ET BEDRE LIV

Alle de tre mennene vi intervjuet i Oslo hadde dratt fra Romania i jakten på et bedre liv. De hadde vært i en migrasjonssituasjon gjennom en årrekke, og disse drømmene var om ikke knust så i alle fall ganske tiltufset av realitetene de møtte i Norge og andre steder.

Alle beskrev en situasjon i hjemlandet preget av håpløshet og manglende fremtidsstro, men også skam over hjemlandet og landsmenn. Ivan beskrev det slik: «When people (from wealthy countries) come to Romania, it's like going to the fifties. Everything is old. Nobody wants to change, work and move forward. I don't understand why people (Romanians) don't want to work hard and change. It's embarrassing.»

Denne type internalisering av forestillingen om rom (og rumenere) som late og uvillige til å arbeide, var til stede hos alle tre mennene. I stedet for å se etter ytre strukturer som leder til marginalisering og utenforskap, fant mennene forklaringen i egenskaper hos romfolket. De «late landsmennene» sto i kontrast til selvoppfattelsen som hardt arbeidende og samtidig offer for det dårlige ryktet landsmennene skapte gjennom denne latskapen.

Det fantes også en oppfatning om at landsmennene var kriminelle. Denne

fungerte primært som en utvei mens en lette etter andre jobber. Samtidig var utsiktene på det ordinære arbeidsmarkedet små. Alle tre hadde svært begrenset skolegang, og to av dem var funksjonelle analfabeter. Alle hadde i tillegg ganske lange prostitusjonskarrierer bak seg, Ivan hadde solgt sex siden han var 12, Vasile siden han var 17 og Luca siden han var 20.

De beskrev et arbeidsmarked der de ble mye utnyttet, og nasjonalitet og etnisitet gjorde at de befant seg lavest på rangstigen. Vasile beskrev hvordan kollegaene på gatekjøkkenet der han arbeidet, ofte

**DON'T UNDERSTAND WHY ROMANIANS DON'T WANT TO WORK
HARD AND CHANGE. IT'S EMBARRASSING
- IVAN -**

oppfatningen bidro til at de aktivt unngikk interaksjon med landsmenn i Oslo. Luca: «They are bad people. I don't hang out with any Romanians, I don't hang out with people who don't want to work or do criminal stuff. The police stop them a lot and they get arrested. If I'm with them I will be arrested too.» Luca fortalte at politiet pleide å bli overrasket når de stoppet ham på gata ettersom han var rumener uten rulleblad.

Ivan hadde lys hud og hår og kunne «passere» som ikke-rom. Han foretrakk å ikke oppgi at han var fra Romania, men kunne si at han var for eksempel spansk hvis noen spurte. Ofte viste han frem sitt britiske førerkort: «I don't say I'm from Romania, but from Spain, UK, Germany ... But I'm Gypsy, we are from everywhere. Some say we came from India, but I asked someone who was from there and he didn't know of us.»

LAVEST PÅ RANGSTIGEN PÅ ARBEIDSMARKEDET

Som nevnt hadde alle mennene hatt annet arbeid enn sexsalg i varierende grad. Sexsalget

mobbet og diskriminerte ham for bakgrunnen hans. Vasile syntes dette var rart, for kollegaene var hovedsakelig fra Midtøsten og snakket dårlig eller ingen norsk. Allikevel så de ned på ham, til tross for at han snakket flytende norsk. Luca hadde hatt jobb på en bilvask der han jobbet seks dager i uken, ofte fra åtte på morgenen til åtte på kvelden, og han håpet at hvis han jobbet bra, skulle eier gi ham en skikkelig arbeidskontrakt. Etter hvert skjønte Luca at eieren bare utnyttet ham, og han sluttet på bilvasken.

SEXSALGSARENAER

Mennene solgte hovedsakelig sex utenfor internettflatene, unntatt Ivan som også brukte datingappen Grindr. Den mest brukte arenaen for å treffe kunder var en kjent gaybar i Oslo. Både Ivan og Vasile fant kunder inne i baren, mens Luca pleide å finne kunder utenfor. Sannsynligvis finnes det en diskriminerende komponent i dette: Ivan og Vasile hadde pent tøy og var lyse i huden, mens Luca var lav, tynn og mørk. Ivan fortalte at hvis du er ung og pen, lar personalet deg komme inn på utestedet. Luca traff også kunder på forskjellige cruisingsteder

rundt om i Oslo, noe Vasile og Ivan ikke gjorde. Ivan fortalte at han også fant kunder på gata, og han mente at han etter så mange år nå kunne se med en gang hvilke menn som kunne være interessert i å kjøpe sex.

På mange måter ligner situasjonen til disse mennene på den til de rumenske og bulgarske kvinner Pro Sentret møter i gateprostitusjon. Alle som har mulighet, velger å forlate gatearenaen til fordel for internett for å treffe kunder. Men det å selge sex fra internett krever

svært heterogen gruppe med forskjellige språk, religion og klaner. Generelt preges imidlertid gruppen av marginalisering; over 70 prosent lever i dyp fattigdom, og mellom 50 og 90 prosent er arbeidsledige i mange av landene. Ikke overraskende faller barna ofte ut av skolesystemet med den følge at analfabetisme blant romanifolket er betydelig høyere enn i majoritetspopulasjonen. Overraskende er det heller ikke at gruppen også er overrepresentert blant ofre for menneskehandel i Europa. Vi mangler solid tallmateriale på menneskehandel

**I DON'T SAY I'M FROM ROMANIA, BUT FROM SPAIN, UK, GERMANY...
BUT I'M GYPSY, WE ARE FROM EVERYWHERE**

- IVAN -

også en del ressurser og kunnskap hos de som selger. Hvis du ikke kan lese og skrive, blir det utfordrende å lage annonser eller datingprofiler på Tinder og Grindr, og teknologien som kreves, koster i tillegg penger. Det er altså de som ikke har disse ressursene, som blir igjen i gateprostitusjonen.

Alle forteller at de ble introdusert til nevnte utested av landsmenn og at det finnes et miljø av rumenske rom inne på utestedet. Vasile fortalte at han som 17 år gammel ble tatt dit av «romene som selger sex der» og at det var lov å komme inn hvis du var «ung og pen». Det er svært bekymringsfullt at både Vasile og Ivan kom inn på dette utestedet med 21-årsgrense som mindreårige, de var henholdsvis 17 og 16 første gang de var der.

ROMANIFOLKET OG MENNESKEHANDEL

Romanifolket er Europas største minoritet. Hvor stor gruppen er vanskelig å fastslå, siden de fleste land med en høy konsentrasjon av rom, ikke registrerer innbyggenes etnisitet, men ni til 11 millioner er sannsynligvis et realistisk estimat. Det er viktig å poengtere at romanifolket er en

generelt, men et estimat fra IOM tilsier at mellom 35 og 43 prosent av de bulgarske ofrene for menneskehandel for seksuelle formål er av rom-opprinnelse. Satt opp mot at under ti prosent av befolkningen er rom, er dette tallet svært høyt.

Til tross for at menneskehandel for seksuelle formål blant personer med rom-bakgrunn har fått en del medieomtale i løpet av de siste årene (ikke minst gjennom NRK-dokumentaren *Lykkeland* i 2017) har det vært svært lite oppmerksomhet mot menn som ofre.

Ingen av de tre mennene vi intervjuet i Oslo befant seg i en menneskehandelsituasjon ved tidspunktet for intervjuet. To av dem hadde likevel befunnet seg i situasjoner som sammenfaller med den norske legaldefinisjonen av menneskehandel: Ivan som hadde migrert og solgt sex helt siden han var 12, og Vasile som blitt brakt til Norge som 17-åring for å «stjele og selge sex». Vasiles situasjon belyser noe som kanskje er særlig relevant for mannlige ofre for menneskehandel: Multippel utnyttelse. Altfor ofte feilidentifiseres gutter og menn som

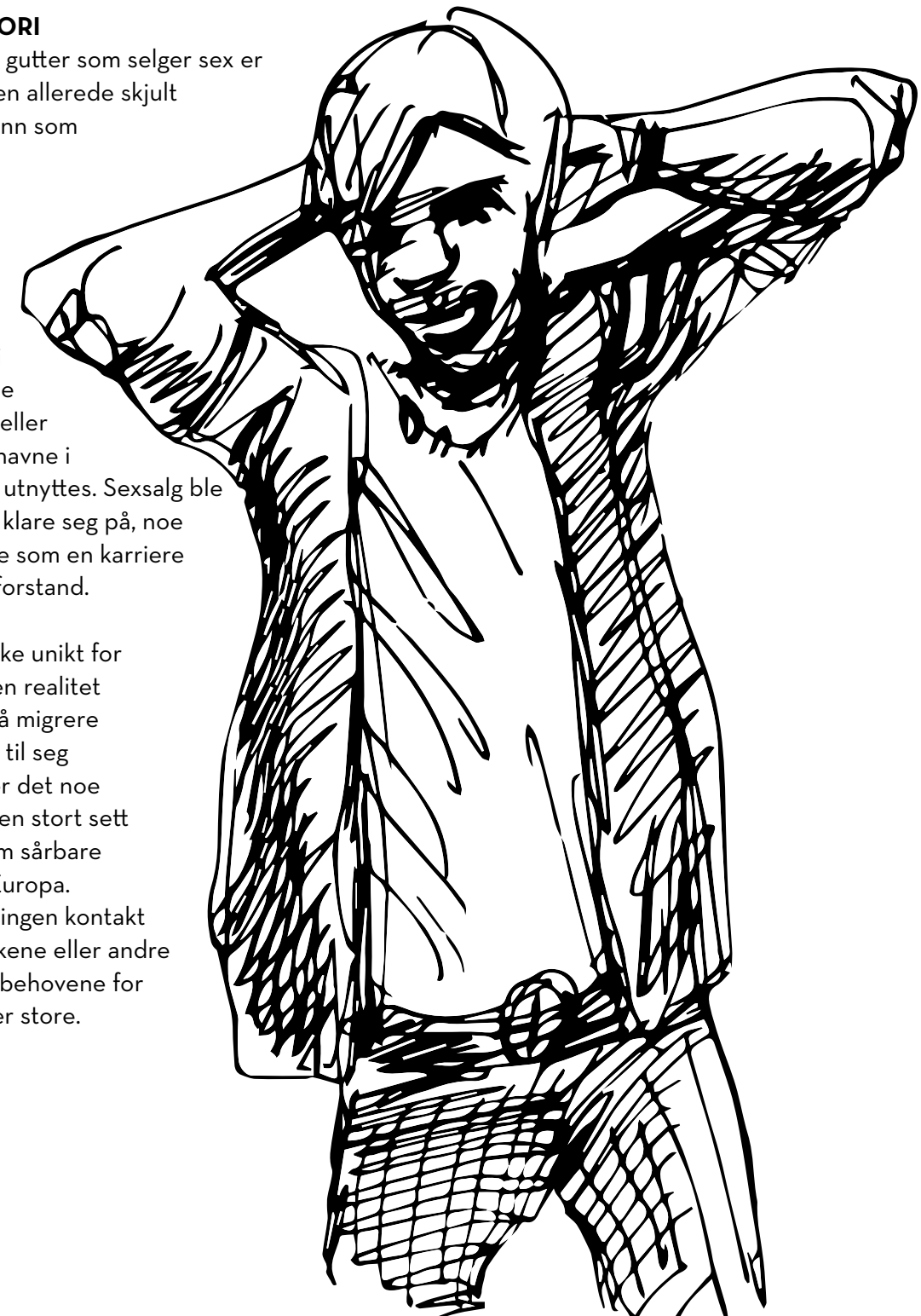
kriminelle, iblant med utsendelse som resultat, uten at det blir undersøkt om det kan ligge utnyttelse bak.

EN USYNLIG KATEGORI

Unge romske menn og gutter som selger sex er en skjult populasjon i en allerede skjult populasjon, nemlig menn som selger sex til menn.

Ivan, Vasile og Luca beskriver en situasjon der de er nødt å velge mellom dårlige alternativer. De kan bli i Romania der utsiktene til arbeid er minimale, eller de kan de migrere og havne i arbeidsforhold der de utnyttes. Sexsalg ble sett på som en måte å klare seg på, noe «mellom jobbene», ikke som en karriere eller arbeid i egentlig forstand.

Dette er selvfølgelig ikke unikt for denne gruppen, men en realitet for mange som velger å migrere for å finne et bedre liv til seg og familien. Samtidig er det noe unikt i at denne gruppen stort sett savnes i diskusjoner om sårbare migranter i Norge og Europa. Gruppen har lite eller ingen kontakt med prostitusjonstiltakene eller andre aktører, til tross for at behovene for bistand sannsynligvis er store.

Rapporten *Between a rock and a hard place: The unseen category of young Roma men selling sex in Oslo and beyond* kan lastes ned på prosentret.no

Lilian Andersson

(1937-2019) IN MEMORIAM

Lilian Andersson, en av den nordiska sexarbetarrörelsens pionjärer, avled den 18 februari efter en tids sjukdom. Första gången hon talade offentligt om sexarbeters rättigheter var den 27 februari 1977. Sedan var hon under hela sitt återstående liv engagerad i organiseringen av sexarbetare.

Lilian föddes på Östermalm i Stockholm. Hon växte upp i en arbetarfamilj som arbetade hårt för att hon skulle kunna gå i "fina" skolor, men med sitt temperament och sin egensinnighet kände hon sig dock aldrig hemma i den överklassvärld som hennes skolkamrater representerade. I stället sökte hon sig till konstnärsvärlden. Hon studerade vid Konstskolan Idun Lovén och arbetade främst med textilkonst och konsthantverk. Under många år var hon stamgäst på Ormens Pigor, ett café i Gamla Stan i Stockholm där konstnärsohomen kring poeten Paul Andersson höll till. Från den tiden bar hon med sig ett brett kontaktnät i efterkrigstidens konstnärskretsar. Det var också då hon stiftade

bekantskap med droger, och resten av sitt liv var hon engagerad i missbruksproblematiken, först inom Riksförbundet för hjälp till läkemedelsmissbrukare, RFHL, senare också inom sexarbetarrörelsen.

När Lilian var 21 fick hon sitt första barn, en dotter som växte upp hos sin mormor, men senare gifte hon sig och fick ytterligare tre barn. Hon fick ge upp sina konstnärliga ambitioner eftersom hon var tvungen att jobba ihop pengar till familjens försörjning, men på fritiden fortsatte hon hela livet med att skapa konst. Hon var ibland tvungen att söka socialhjälp men hon var alltid misstänksam mot sociala myndigheter som tycktes ville

styra hennes liv. Efter åtta års äktenskap skilde hon sig och kämpade på egen hand för sin och sina barns överlevnad.

När hon inte levde i ett fast förhållande hade hon periodvis försörjt sig som sexarbetare, men det var egentligen först när hon som 39-åring flyttade till Malmö och började sälja sex mer regelbundet som hennes liv fick lite mer stadga. Nu fick hon en stadig inkomst och kunde ta med barnen på utlandsresor. Det var också nu som hon kunde ägna sig åt politiskt och socialt aktivism. Redan tidigare hade hon varit aktiv inom RFHL, Riksförbundet för hjälp åt läkemedelsmissbrukare, ett av de R-förbund som gav ut Pockettidningen R.

Våren 1977 visade Konstfrämjandet i Malmö utställningen "Ömhetens kaniner", där Stig Danielson ställde ut teckningar med motiv från sexarbetarnas vardag. Lilian arbetade tillsammans med konstnären och skrev katalogtexterna. I samband med utställningen

anordnades en debatt om prostitution där Lilian för första gången framträdde och talade för sexarbeters rättigheter. Det var också då hon började använda sitt "artistnamn", Lilian Andersson. Under debatten berättade hon om sitt liv som sexsäljare, men också att hon ville bilda en intresseorganisation. Ungefär samtidigt hade två Stockholmskvinnor som kallade sig Ulli Jacobsen och Christina Persson haft samma idé.

Tillsammans bildade de "Sexualpolitisk Front", Nordens första intresseorganisation för sexarbetare. Tidigt uppstod spänningar mellan Ulli, som betraktade sig mer som småföretagare än som sexaktivist, och de mer vänsterorienterade Lilian och Christina. Lilian var hela livet övertygad socialist. Hon såg den nya organisationen som ett sexualpolitiskt projekt och hennes ambition var att den skulle bli ett R-förbund. Ett problem var att ingen av sexarbetarna kunde stå fram med eget namn och riskera att förlora vårdnaden

om sina barn. Talesperson utåt blev Per-Olof Bengtsson, som arbetade på Vänsterpartiet Kommunisternas riksdagskansli – och för övrigt var svärson till partiledaren C. H. Hermansson. Innan VPK och senare Vänsterpartiet intog en mer radikalfeministisk ståndpunkt fanns det utrymme inom partiet att diskutera prostitution i termer av solidaritet och rättigheter.

Sexarbetaraktivisterna också god kontakt med de forskare som ägnade sig åt prostitutionsfrågan. Sociologen Sven-Axel Månsson och socionomen Stig Larsson lade 1976 fram rapporten *Svarta affärer* där de ingående beskrev de ekonomiska ramarna och de sociala problemen kring prostitution och droghandel i Malmö. Månsson och Larsson hade nära kontakt med Lilian och stöttade föreningens arbete. Bland annat åkte de till Köpenhamn tillsammans med Lilian och knöt kontakter med socialtjänstemän och sexarbetare.

Spänningarna inom Sexualpolitisk Front handlade framför allt om det långsiktiga målet. Lilian deklarerade i flera intervjuer att de på sikt ville avskaffa prostitutionen, men det var ett mål som var svårt att förankra bland medlemmarna. För som Ulli sade i en intervju: "Det går inte att organisera prostituerade och samtidigt säga att de inte får finnas till." Per-Olof Bengtsson, däremot, förklarade att frågan var helt avgörande,

eftersom de annars inte kunde räkna med att få stöd från kvinnorörelsen. Efter långa och svåra diskussioner om det politiska programmet enades medlemmarna kring en kompromiss och skrev i sitt program: "Vi vill genom agitation arbeta för ett samhälle där män och kvinnor är jämlika, sexuellt, socialt och ekonomiskt, där ingen ska tvingas bli prostituerad av social nöd."

Organisationens politiska program bär omisskännlig prägel av Lilians frihetligt socialistiska övertygelse. Det krävde likhet inför lagen, stopp för utslagningen och bättre frivillig narkomanvård. Det hävdade kvinnors rätt till sin sexualitet och krävde bättre sexualundervisning "som även förklarar kvinnors möjligheter att öva upp sin förmåga till orgasm". Ytterligare en stötesten var programpunkten om kopplerilagen. I en första version krävde förbundet att jakten på hallickar och profitörer skulle stoppas, men den formuleringen ändrades till att anhöriga och hyresvärdar som hyrde ut till normalhyra inte skulle straffas.

Den nya föreningen fick stort utrymme i medierna. I april 1977 deltog Lilian, Ulli och Christina i ett debattprogram i TV, men Lilian mindes framträdandet som ett misslyckande. Sexarbetarna hade inte blivit informerade om att teaterregissören Suzanne Osten och journalisten Margareta Garpe skulle delta. Osten och Garpe

hade nyligen skrivit en teaterpjäs och flera debattartiklar mot kommersialiseringen av sex. De var förberedda på att de skulle möta sexarbetarna och fick debatten att handla om kommersialisering och exploatering snarare än om sexarbetares rätt. Lilian och Christina inbjöds också att medverka i ett temanummer om prostitution i *Pockettidningen R*, men numrets utformning spädde på bitterheten. Alla andra grupper som medverkade i temanumren, grundskoleelever, homosexuella, narkotikaberoende och kriminella, fick själva skriva sina texter, men sexarbetarna skulle i stället djupintervjuas. Redaktören bjöd hem dem till sin villa där de fick bo under några dagar och berätta om sina liv. Resultatet fyllde Lilian med avsmak. Ett tjugo timmar långt samtal redigerades så att hon kände sig helt främmande för den publicerade texten. Bara avigsidor och problem lyftes fram, och när Lilian försvarade sitt sätt att tjäna pengar beskrevs det som ett förtvivlat argument framtvingat av sociala omständigheter. Christina Persson skrev i en kommentar: "Jag har aldrig känt mig prostituerad på ett förnedrande sätt förrän jag och Lilian tvingades köpa denna möjlighet att presentera vårt program med våra djupintervjuer".

Det blev till slut en brytning med Ulli, som ogillade de andras vänsterorienterade resonemang, men i stället tillkom Ingegärd Granath från Motala. Hon hade inga barn och hon var också den enda av sexarbetarna

som framträdde med eget namn. Trots att hon utsattes för trakasserier i Motala ville hon inte flytta från staden, men arbetade ibland i Stockholm och Malmö med Lilian och Christina. Tillsammans utvecklade de tre kvinnorna en nära vänskap och stod i ständig telefonkontakt. Ingegärd avled 2017 och Christina året därpå. En djup saknad efter de två vännerna präglade Lilians sista år i livet.

Förhållandet till kvinnorörelsen var från början ambivalent. I sina första framträdanden betonade Lilian att den nya föreningen ville samarbeta med kvinnorörelsen och gruppen kontaktades också av Grupp 8 och Svenska Kvinnors Vänsterförbund. Det fanns då en beredskap hos delar av kvinnorörelsen att känna solidaritet med kvinnor som sålde sex och Lilian och Christina fick spaltutrymme i Kvinnobulletinen. Men det var också en tid när kvinnorörelsen mobiliserade mot kommersialiseringen av sex och ganska snart blev tongångarna också inom Grupp 8 mer negativa. Under 1980-talet inspirerades nästan hela den svenska kvinnorörelsen av den radikalfeminism som Catharine MacKinnon och Andrea Dworkin formulerade. Det blev svårare för Lilian och de andra aktivisterna att komma till tals, och de tröttnade också på vad de uppfattade som ständiga övergrepp från journalister.

Efter bara några år upphörde Sexualpolitisk Front med sin utåtriktade verksamhet men

fanns kvar som nätverk. Det var också nu som Lilian och de andra aktivisterna började odla sina internationella kontakter. Lilian deltog i The First World Whores' Congress i Amsterdam 1985, och hennes anförande finns återgivet i Gail Phetersens *A Vindication of the Rights of Whores* (1989). "Det är inte olagligt att vara hora i Sverige, men allting omkring oss är förbjudet", rapporterade hon.

Ännu så länge var förhållandet mellan sexarbetaraktivisterna och forskarna gott, och Sven-Axel Månson lät Lilian använda universitetets kopian för att framställa material till kongressen i Amsterdam. Men snart kom det till en brytning. Månsson upprördes över sexsäljarnas svaga position gentemot kunderna och blev övertygat om att en kriminalisering av sexköparna var rätt väg att gå. Under 1990-talet arbetade han för en lagändring, men Lilian uppfattade det som ett svek och kunde aldrig förlåta honom att han "bytte sida".

Sexualpolitisk Front förde alltså en underjordisk tillvaro under 1980-talet och prioriterade sitt internationella engagemang. Men i samband med att den erotiska tidskriften *CupidZero* gjorde ett temanummer om prostitution våren 1991 uppstod en ny organisation, "Valkyria", där Lilian och Christina samarbetade med en grupp yngre sexarbetare. Valkyrias målsättning var mindre omfattande än den som Sexualpolitisk Front

hade formulerat och fokus låg på att kräva bättre psykosocialt stöd för prostituerade och likhet inför lagen. Men nu hade också hiv/aids-prevention tillkommit som en viktig del av verksamheten, och den nya gruppen hade sina möten i aids-organisationen Noaks Arks lokaler. De äldre aktivisternas internationella kontakter var en stor tillgång och i oktober reste Lilian, Christina och en yngre sexarbetare till "Frankfurter Hurenball", där de bland annat träffade representanter från norska PION.

Valkyria blev dock inte särskilt långlivad. Redan året därpå splittrades föreningen på grund av motsättningar inom gruppen. Men nätverket fanns kvar och hade genom åren kontakt med personer som kunde stödja deras sak. När historikern Tomas Söderblom disputerade på avhandlingen *Horan och batongen* (1992) var Lilian och Ingegärd med på hans disputation. Ingegärd opponerade ex auditorio för att förklara vad boken betydde för att öka respekten för sexarbetare. Tillsammans med Tomas Söderblom lyckades de även få till stånd en uppvaktning av socialminister Bengt Westerberg, men han avvisade deras krav och hänvisade till den kommande prostitutionsutredningen.

Det skulle dröja till 2001 innan nästa försök att organisera prostituerade gjordes. I samband med Pridefestivalen i Stockholm bildades Riksorganisationen för sex- och

erotikarbete, Rosea, som var öppen för sex- och erotikarbetare och även deras allierade. Lilian och Ingegärd var med från början, och nu blev också sexarbetaren Rosinha Sambo och journalisten Petra Östergren engagerade. Lilian var vid det här laget skeptisk mot möjligheten att organisera sexarbetare i Sverige. Däremot inledde hon och Petra Östergren ett samarbete som ledde till en livslång vänskap. Lilian har en framträdande plats i Petra Östergrens bok *Porr, horor och feminister* (2006).

Aktivismen i den nya föreningen gick på halvfart och 2008 bestämde sig Pye Jakobsson och de andra sexarbetarna inom Rosea att göra en nystart, den här gången utan att bjuda in medlemmar som inte hade egna erfarenheter av sexarbete. En ny förening, Rose Alliance, bildades där Lilian var en självklar medlem och aktiv på årsmötena. Hon deltog också livligt i debatterna på mailingslistan "Sexdebatt" som i slutet av 1990-talet samlade aktivister och intellektuella som var kritiska till den radikalfeministiska världsbilden. Vid den här tiden började Lilian sammanfatta sexarbetarnas organiseringsförsök och bidrog till listan med sina minnen. I hennes kvarlämnade papper finns också delar av ett bokmanuskript. Hennes liv var dock för hektiskt för att hon skulle hinna samla sig och avsluta boken. I stället ägnade hon sitt liv åt nätverkande och att stötta sexarbetare och deras familjer.

Lilian hade en mångsidig personlighet. Varm, intelligent och karismatisk, med skarp tunga och mycket humor. Hela hennes liv var präglad av rastlös verksamhetslusta, en obändig vilja till självbestämmande och ett skarpt intellekt. Lilian var djupt besviken över att så få lyssnade på hennes argument, men hon tappade aldrig tron på att vad hon gjorde var meningsfullt. När Giulia Garofalo Geymonats bok *Köpa och sälja sex* (2016) lanserades på Lunds universitet var Lilian där och uttryckte sin glädje över att en ny generation feminister var med i diskussionen utan att ha en fördömande eller nedlåtande syn på sexarbetare. Utan Lilians ihärdiga och målmedvetna arbete hade svenska sexarbetare inte haft den grund att stå på som de idag har i kampen för respekt och rättigheter. Hennes omfattande arkiv förvaras nu i RFSU:s samlingar på Arbetarrörelsens Arkiv och Bibliotek i Stockholm och är öppet för forskning efter tillstånd från RFSU:s styrelse. År 2017 tilldelades Lilian Jasmine-priset, Rose Alliances pris för insatser mot exploatering och våld mot sexarbetare.

Närmast sörjande är hennes fyra barn. Lilian begrovs den 22 mars i Djurgårdskyrkan. Alla hennes barn var där och även flera vänner från sexarbetarrörelsen.

Jens Rydström

TIME TO COME LIVE TO COME TOGETHER TOGETHER

HOW SEX WORKERS IN EUROPE
KEEP ORGANIZING FOR RIGHTS
AND RECOGNITION

AV JOANA LILLI HOFSTETTER

Phd- candidate in Political and Social Sciences at Scuola Normale Superiore, Firenze, Italy

The recent spread of abolitionist legislation and repressive prostitution policies in Europe have not only worsened sex workers' living and working conditions but also put strain on their collective organizing. Yet, examples from all over the region also show the resilience and creativity with which activists keep fighting for rights and recognition.

RECENT DEVELOPMENTS

When in summer 2018, the Spanish Labour Ministry realized it had registered sex worker organization OTRAS as a trade union, it immediately took steps to annul this status claiming that prostitution was an “illegal activity that violates the fundamental rights of women and men”. Even though prostitution in Spain is not illegal, the socialist and self-proclaimed feminist Spanish government subsequently declared its support for the general abolition of prostitution and Spanish women's rights groups filed a law suits against the recognition before the Spanish National Court. OTRAS condemned these actors' actions as following a feminism of the privileged. To defend its unionization, activists launched a social media campaign collecting signatures and staged a protest in front of the ruling party's headquarters.

ABOLITIONISM AND REPRESSION OF SEX WORK IN EUROPE

The experience of OTRAS shows the difficult conditions under which sex workers in Europe

currently organize. Over the course of the past 20 years, abolitionist positions and repressive policies have become increasingly common in the region and are mainly supported by certain feminist, religious and human rights organizations who equate prostitution with violence and human trafficking. In these actors' views, consensual sex work is impossible and prostitution needs to be completely abolished. This goal should specifically be achieved by criminalizing sex buyers, which Sweden as the first country did in 1999. Since then, this abolitionist legal model has influenced prostitution laws in Finland, England, Wales, Norway, Iceland, Northern Ireland, the Republic of Ireland, and France, as well as shaped the official position of the EU parliament. Even countries such as Germany, which don't have abolitionist goals but merely regulate prostitution, have increased the repression of sex workers through forced registration and mandatory health consultations.

WORSENING CONDITIONS

As a result, sex workers' living and working conditions have worsened, but the developments have also limited the possibilities for their political self-organization. Activists feel this change in different ways. First of all, they struggle especially with the negative images of sex work pushed by abolitionist campaigns. These focus on violence and crime, and generally portray sex workers as exploited victims with histories of mental illness, abuse, or substance addiction.

NO BAD WOMEN, JUST BAD LAWS

Such images not only dominate popular culture and public debates but have also influenced other social justice actors and movements. In particular within feminist movements, abolitionist positions have become popular. Sex workers who object to victimization have been labelled as delusional, as privileged and unrepresentative minorities, or as pimps. Consequentially, sex worker activists struggle to gain credibility in public debates and are politically excluded and silenced.

Increased criminalization and repression furthermore makes alliances among sex workers themselves, and between sex workers and other organizations such as trade unions more difficult, as is the case when laws define any sort of cooperation as 'pimping'. In the making of prostitution laws, sex workers' input is also largely excluded or ignored – in contrast to that of abolitionist campaigners. Most importantly, abolitionist lobbying for criminalization occupies most of the capacities that sex worker organizations could otherwise use in better ways, as one Scotland-based activists tells: "Instead of trying to set up projects to strengthen our communities, to report violence, to work with other organizations, we spend all our energy trying to fight back against proposals to criminalize sex work more." In Germany, the adoption of a new repressive prostitution law in 2017 put activists under such strain that they saw themselves forced to cancel the biannual sex work congress which until then had occupied a central role in sex workers' collective organizing in the country.

SEX WORKERS KEEP ORGANIZING

However, despite increasing repression and abolitionist influence, the case of OTRAS also shows the resilience and creativity with which sex workers in Europe collectively fight

for their rights and recognition.

Since its emergence in the 1970s, the European sex worker movement has spread widely and become institutionalized through self-organized collectives, annual action days and the establishment of the red umbrella as a powerful symbol of recognition. The International Committee on the Rights of Sex Workers in Europe (ICRSE), for instance, currently includes 102 member organizations from 32 countries. Since its formation in 2004, the network has built alliances with other social justice organizations and finds that civil society is increasingly accepting of sex work. As one activist tells, activism of sex workers in Europe has indeed increased in the current political climate because "sex worker organizations are now finding that they have to come together". They do so following different political strategies: by taking representation of sex workers into their own hands, by forging alliances with other social justice actors, and by pushing for legislative change.

MINE TO DEFINE: RECLAIMING SELF-REPRESENTATION

To counter negative images in the media and general public, sex workers strategically reclaim power over self-representation. Peer-led organizations and individual activists do so by

maintaining websites and social media accounts for public relations, or by engaging in public speaking, academic debates or community research. Through e.g. press releases, opinion statements, reports and magazines, activists react to negative reporting, present sex workers' daily realities, highlight important political issues, or recommend policy measures. Furthermore, sex workers have also created alternative media outlets such as the London-based 'Radio AvA', or established art and performance projects such as the highly successful Sex Workers' Opera. Both these projects cover a wide range of

topics and perspectives from different industry sectors and countries, and thus enable a diversity of self-representations.

Especially the most marginalized sex workers are able to speak out in organizations and projects which are accessible and visible, while at the same time protecting individuals from stigma and repression. In fact, there is an increasing attention to vulnerable sex workers within the European movement which comes form a critical self-assessment of past political strategies. Activists note that the early

movement's presentation of sex work as empowering and liberating has brought some political successes, but has also alienated certain sex workers. Especially survivors of prostitution or human trafficking victims report feeling undesired within sex worker activism, as one of them tells in a zine issued by the SWARM-collective: "We are always fighting against those narratives of whore as victim and I felt like my experience contributed to that narrative. Then again, if people could respect our work in the first place, there would be no pressure to not talk about negative experiences." Because of the realization that exclusively positive narratives have reproduced exclusions within their own movement, activists now emphasize the diversity of sex work experiences. With this strategic adjustment, activists also react to abolitionist campaigns which often use survivors' stories to portray prostitution as inherently abusive and to push for criminalization. Slogans such as 'Mine to Define' reject this instrumentalization and underline that it is up to sex workers to interpret and represent their own experiences within the sex industry.

Fighting the Same Fight: Building Coalitions
Recognizing the diversity of experiences within sex work and the right of sex workers to self-representation is also essential to build political coalitions with other social movements and advocacy groups. Activists consider this an important strategy to increase sex workers' political bargaining power and legitimacy. Since the 1980s, health care providers have been routine partners of the sex worker movement, but they can rarely support political activities. Activists have thus turned to LGBT, labour, migrants' and feminist movements to build alliances. In order to win these actors' support, activists strategically stress common struggles and emphasize that sex work is a human and labour rights issue.

To gain support from the LGBT movement, for instance, sex workers point out that they have been "fighting the same fight" against violence, criminalization, discrimination, and repression since the Stonewall riots. The framing of sex work as work, then, appeals to trade unions, where activists stress the need to fight precariousness and exploitation in many economic sectors, not only the sex industry. Also, to initiate cooperation with feminist organizations, activists theorize sex work as a form of reproductive labour or highlight that high levels of gendered-based violence are not limited to the sex industry but rooted in general sexism and misogyny. Finally, through the continued framing of sex workers' rights as human rights activists have built coalitions with human and migrants' rights organizations such as Amnesty International, who prominently declared support for decriminalization of sex work in 2015. Alliances with these organizations are especially valuable to the movement in a political climate in which abolitionist lobbying has led to a conflation of sex work and human trafficking.

Overall, activists see positive developments in their coalition-building efforts, even if these are often located at the individual and grassroots-level, as one of them tells: "A lot of the successes that I'm seeing, presently, are smaller ones, like certain people in certain groups being more comfortable with starting to advocate for us."

GETTING INVOLVED WITH THE POLITICS: ACHIEVING LEGISLATIVE CHANGE

Such political alliances are then essential to the movement's fight against harmful abolitionist legislation and repressive policies. With the slogan "no bad women, just bad laws" activists underline that it is not individuals' behaviour that needs to be changed, but criminalizing laws. According to activists, only full decriminalization of sex work, meaning the complete repeal of all criminal laws, respects the labour and human rights of sex workers.

Sex workers aim to achieve this legislative change by strategically addressing politicians and political stakeholders. An activist in England explains to be "moving closer towards really trying to get involved with the politics ... we're starting to take it to parliament now, it's no longer just on the street protesting, like it might have been before". This development towards political lobbying and advocacy work is reflected by an increasing number of petitions, open letters, and legal action tool-kits that sex worker collectives issue, and activists have repeatedly held 'evidence gathering events' in which they present studies, statistics and supporters' statements to members of parliament.

In these actions, sex workers present themselves as knowledgeable experts who are "ideally placed to contribute to discussions about what kinds of laws and policies should be applied to sex work". Consequently, they demand full inclusion into policy-making procedures. In fact, activists intend to use recent political developments to their own advantage. Since abolitionist campaigning has put prostitution on the political agenda and forced sex workers to engage more in the legal sphere, activist tell that "it feels like an opportunity, like now is the time". Yet, sex workers' lobbying for legislative change is also highly unpredictable: even though decriminalization has been a long-standing demand of the movement in Europe and beyond, the concept is hardly on political agendas and activists often struggle to push it further. Whereas some activists find institutional channels firmly barred, others who have successfully entered them nevertheless note that political supporters keep to their personal agendas or openly depreciate sex workers in political spaces.

RECLAIMING ABOLITIONISM

It is therefore clear that each of the movement's current strategies has its limitations and that sex workers' struggles cannot rely on creative self-representation, coalitions with other political actors, or lobbying for legislative change only. Many activists in Europe indeed also wish to extend their political struggles and to ultimately drive social change. As a French activist puts it: "I think we need to enlarge our political perspective

... to have perspectives that go beyond only the right to sell sex. We need political consciousness and its organizing, actually." This expanded political consciousness also means understanding and addressing that sex work is part of wider economic and social conditions: "Lots of sex worker organizations recognize that poverty, lack of documents for migrant women or workers, and transphobia in many countries lead people to do sex work and we need to change this", tells a Scotland-based activist. "But then", the activist continues, "it brings up a bigger question." Activists for example attempt to address these bigger questions by demanding governments to "Outlaw Poverty, Not Prostitutes" and discussing how welfare cuts and precarity bring people to take up sex work.

Finally, this development of a deeper political critique of sex work within the movement is also a reaction to abolitionism, which according to activists has become popular because of its oversimplified political analysis and its usefulness for states to illegalize migration and facilitate the economic exploitation of vulnerable workers. By calling for more economic opportunities in which sex work is not just one alternative among very few, and by dedicating more attention to those sex workers for whom sex work is an economic necessity rather than a liberating choice, the movement is essentially reclaiming the abolitionist position itself. As a French activist puts it: "let's achieve a transformation so people don't have to go into sex work if they don't want to."

THE TIME HAS COME

A similar dedication to political self-organization and transformation can also be seen among the activists of OTRAS in Spain. Here, the National Court recently overthrew the organization's trade union status explaining that its recognition would mean legally legitimizing the 'exploitation of prostitutes'. Despite this set back, the sex worker activists promptly declared that they will appeal the court's decision and keep organizing and fighting for the rights of sex workers against all difficulties. As one of them puts it: "The time has come to present ourselves officially. Because the union struggle is the only way."

NOTE: This is a shortened and updated version of the article "Still We Rise – The Contemporary Sex Worker Movement in Europe in the Context of Neo-Abolitionism and Repressive Policies", published in 2018 in 'Moving the Social - Journal of Social History and the History of Social Movements, Volume 59'.

- Sex work is our livelihood, and whatever the reasons why we do it, they are all legitimate, says Thierry Schaffauser, french sex worker, political activist, writer, actor and board member of STRASS - Syndicat du travail sexuel.

STRASS

-10 years of

ACTIVISM

AR: What was the background for establishing STRASS and what is the purpose of the organization?

TS: STRASS was founded in March 2009 as a trade union by and for sex workers. The idea was that sex workers no longer need allies to be our spokespeople and that we needed a labour approach to improve our working conditions and not only focus on health & HIV. We thought that decriminalisation wasn't the ultimate demand that could end our struggles but only the beginning to change the sex industries from inside.

AR: Is it a sex worker-led organization or mixed with both sex workers and other professions?

TS: We are an only sex worker organisation. Supporters can give us money. We don't want helpers but allies, which means that we must share common struggles as feminists or trade unionists for example. We want to be treated as equals, as experts, and as political subjects able to make our own decisions.

- We have between 500 and 600 female, male and transgender sex workers as members all over France.

AR: Is it easy to engage sex workers in political activism in France, and how many are active in everyday work with STRASS?

TS: It's not easy as most of us must survive and focus on making money in terms of daily priorities, especially since the criminalisation of clients. However, there are about 20 sex workers in the union who are politically active, and we gather between 100 to 200 sex workers to our national gatherings and up to 500 sex workers to

our national demonstrations.

AR: What is the most common place for sex work in France? Street based, online, in studios, massage parlours and the like?

TS: We have a bit of everything. We still have a tradition of street sex work, especially in South France thanks to the weather. We may have less indoor sex work because the police don't tolerate workplaces, and bars or massage parlours tend to be regularly raided and closed down. We have to own our premises to work legally or to be very discreet otherwise the police warn our landlords and we end up evicted. Internet is used a lot by younger sex workers to advertise on websites that are administratively based abroad.

AR: Are there many migrant sex workers?

TS: Yes, about 80% of outdoor sex workers are migrants. Most of French sex workers advertise online and the youngest no longer work on the streets. It's difficult to say the number of migrants but there are also many who advertise online.

AR: Is there great mobility - both across the border and inland?

TS: Yes, especially since the criminalisation of clients. The majority of migrant sex workers working in Switzerland or Belgium are French.

AR: In 2016, France introduced the so-called Nordic model of criminalizing the purchase of sexual services. In Sweden, the Sex Purchase Act has been presented as part of the country's gender equality politics, in Norway the goal for prohibiting sex purchases was to fight international crime and human trafficking, while it was more about controlling unwanted migration

CRIMINALIZATION *of* *only leads to more* VIOLENCE *The* CONSEQUENCES STRESS *WANTS* *and to EMPOWER* sex workers to achieve SOCIAL & ECONOMIC

at national level in both Sweden and Norway. What have been the stated intentions of the ban and are there reasons to believe that there are other interests than the stated ones that were behind the majorities agreement to introduce the law?

TS: The official aims are to combat human trafficking and protect women. The real aims are to clean up the streets, improve housing speculation in city centres to make more money, and fighting immigration.

AR: How was the political approach to sex work before the ban on sex purchases was introduced, and has the law influenced the enforcement of other legal regulations governing sex work?

TS: The approach was already abolitionist before the law. Most politicians don't care about sex workers. The abolitionist ideology is more a convenient way of dealing with the "problem" since Christian and abolitionist groups have power and influence over French politics while sex workers have none.

- Since the decriminalisation of soliciting [Public

solicitation by prostitutes, which has been prohibited since 2003 and was punishable by up to two months in jail and a fine of up to €3,750 (about US\$4,250), is no longer a punishable offense as a result of the adoption of Law No. 2016-444, editor's note] we note that more sex workers are controlled for their residency status or being condemned for "hidden work" since we still must pay taxes and social contributions to the state.

AR: How has the ban affected the sex workers?

TS: More precariousness, more violence (many rapes), more degradation of health including STI infections, stress and depression.

AR: Have some groups of sex workers suffered more harm than other groups as a result of the ban - that is; is law enforcement targeting specific groups of sex workers?

TS: Yes, migrant sex workers and street sex workers have been the most affected. Victims of trafficking are also more under pressure from their exploiters and suffer more violence.

SEXWORK *are* DEGRADATION *of health &* DECRIMINALIZATION JUSTICE

AR: How does STRASS work for decriminalization - who are your allies and what actions have you had success with?

TS: We try to document all the consequences of the criminal laws and collect evidence. We try to empower sex workers to speak for themselves and to become experts, so we trust ourselves to be legitimate as political actors.

- Our best allies are in the health & HIV field. Médecins Du Monde are helping us the most as they have health projects with sex workers in France and abroad and quickly understood the impact of criminalization in terms on sex workers' health and well-being.

AR: What do you / STRASS think is the best model for regulating sex work?

TS: Sex work shouldn't be state regulated but self-regulated. Sex workers should have the choice to work how we want in a fully decriminalised context so that we can access the same laws and protections as any other worker, whether we want to work as independent or employees.

- We would prefer a sex industry with no bosses, but some sex workers prefer to work for an employer and therefore should be protected under labour laws. Decriminalisation is not the reign of the jungle. Prohibition is. Criminalisation means that exploiters and clients have all the power since sex workers will never report anything. If we do, the police will close our workplaces or arrest our clients and we will end up with no money to survive.

- We demand social and economic justice with measures against poverty such as incomes for single mothers, students, asylum seekers, the regularisation of all undocumented migrants, and trans people right to change their ID without any condition or administrative period.

- There are many things to give more power to us, so we have more choice in our lives including to do another job, however the criminalisation of clients is just taking away from us a financial solution. Sex work is our livelihood, and whatever the reasons why we do it, they are all legitimate.

NOEN REFLEKSJONER OVER

ET TIÅR MED KRIMINALISERING AV SEXARBEID

Av Astrid Renland

DET ER USIKKERT PÅ HVILKET GRUNNLAG SEXKJØPSLOVEN
FEIRES. I DAG STÅR IKKE KAMPEN OM FORBUDSLINJEN, MEN
OM HVORVIDT SEXARBEID KAN DEFINERES SOM ARBEID.

I år er det ti år siden sexkjøpsloven trådte i kraft og det ble forbudt å etterspørre og kjøpe seksuelle tjenester i Norge. I forkant av sexkjøpsloven (Str.l. §316) skjedde det en rekke endringer både i lovbestemmelser relatert til prostitusjonsfeltet og i den politiske tilnærmingen til salg og kjøp av seksuelle tjenester.

Første ledd i den såkalte hallikparagrafen (Str.l. §315), forbudet mot å utnytte andres prostitusjon, ble overført til menneskehandelparagrafen (Str.l. §257). Det betydde i praksis oppkriminalisering av feltet. Mens man tidligere måtte bevise at det hadde skjedd utnyttelse av andres prostitusjon, berører hallikparagrafen slik som bestemmelsen er formulert i dag, alle former for organisering av sexarbeid inkludert samorganisering sexarbeidere imellom. Sexarbeidere kan ikke danne arbeidsfellesskap eller velge å jobbe sammen uten å risikere anmeldelse og straff. Parallelt med dette har den politiske tilnærmingen endret form, og de sosialpolitiske brillene man tok på seg på begynnelsen av 1980-tallet, har i løpet av 2000-tallet blitt erstattet med kriminalpolitiske briller.

Det har altså skjedd både en nykriminalisering og en oppkriminalisering av prostitusjon så vel som endringer i samfunnets holdning til og forståelse av feltet.

POLITISK HANDLEKRAFT OG ANDRE FERNISSER

Kriminalisering av handlinger har som kjent konsekvenser ut over det at et felt blir underlagt strafferettslig kontroll. Komplekse og sammensatte sosiale fenomener reduseres til én kriminell handling. I dag er blikket rettet mot tredjepart og kunder, mens parten som selger sex er redusert til et symbolsk og passivt offer for

kyniske menns sexdrifter eller profittbegjær. Kriminaliseringen sementerer i dette tilfellet også en heteronormativ kjønnsmaktforståelse basert på radikalfeministisk ideologi; kvinner selger sex, menn som kjøper sex og driver businessen tituleres som «horekunder» og «halliker» og/eller «menneskehandlere». Det er en fortelling så spiselig at selv kristenkonserverne har endret narrativet om hor som dødssynd til hor som et kjønns- og likestillingsproblem.

Et annet problem med kriminalisering er at et lovforbud ofte assosieres med politisk handlekraft samtidig som det er, om ikke en billig, så i alle fall en enkel løsning. Sexsalg drøftes ikke som et problem knyttet til fattigdom, økonomiske behov, manglende eller begrenset tilgang til arbeidsmarked, migrasjon eller rus. Ei heller at det for mange oppleves som en jobb man har valgt å ha, og som noen sågar trives godt med. Våre folkevalgte viser ingen interesse for om finans- og økonomiske kriser, boligbobler og usikre arbeidsmarkeder og andre sosioøkonomiske forhold påvirker rekrutteringen og motiverer mange til å livnære seg på sexsalg.

I den grad prostitusjon har vært satt på den politiske dagsorden, har det nesten uten unntak vært for å foreslå skjerping av allerede eksisterende forbudsbestemmelser eller utvide forbudsområdet.

Et tredje problem er at opprettholdelsen av forbudet blir et mål i seg selv. Det har vi også sett med narkotikaforbudet som de fleste i dag erkjenner som mislykket og skadelig, men der den politiske terskelen for å avkriminalisere likevel synes skyhøy fordi det er lite å tjene politisk på det.

PRO ET CONTRA KRIMINALISERING

Det er ulike meninger om kriminalisering av sexarbeid. Forbudstilhengerne jubler og feirer at straffelovens §316 er ti år. Tyngden av forbudstilhengerne er å finne på den politiske venstresiden, og sosialister som en gang så på politiet som borgerskapets forlengede arm, regner nå statens maktapparat som sin nærmeste allierte.

De politiske partiene som sto hardt imot innføring av sexkjøpsloven, og som har nedfelt i sine prinsippprogram at bestemmelsene skal fjernes, har i løpet av snart to regjeringsperioder valgt å sitte så stille i som mulig i båten. Forhold som drap på en sexarbeider, økt vold, lav anmeldelsesfrekvens, mer kriminalitet og rapporter som dokumenterer hvilke omkostninger kriminaliseringen har for parten som selger sex, har ikke ført til at regjeringsskuta har rugget på seg. Tvert imot, en lenge bebudet og påbegynt stortingsmelding om prostitusjon ble stoppet med et pennestrøk da regjeringspartiene møttes på Granavolden, og det formidles i plattformen med samme navn at man vil opprettholde forbudet mot sexkjøp.

Det er stor grunn til å tro at det var et resultat av maktsillet med Krf, selv om det ikke forklarer hvorfor kristenfolket skulle motsette seg en kunnskapsbasert prostitusjonspolitik.

Moderpartiene til tross, Unge Høyre, Unge Venstre og Fremskrittspartiets Ungdom har alle tatt til orde for å ikke bare fjerne sexkjøpsloven, men også å få sexarbeid i ordnede former gjennom legalisering og etablering av bordeller.

Ser man til det sivile samfunn er motstanden mot kriminalisering stadig økende. Amnesty International og FRI – Forening for kjønns- og

seksualitetsmangfold har fattet vedtak mot kriminalisering, og alle skeive organisasjoner støtter vedtaket. HivNorge støtter fjerning av sexkjøpsloven, mens Sex og Politikk i disse dager har åpnet for debatt om hvilket ståsted og hvilken tilnærming organisasjonen skal ta og ha. Motstanden mot kriminaliseringen er også stor blant menige menn og kvinner, noe som gjenspeiler seg både i mediedebatter og debatter på sosiale medier. Sexarbeid er ikke som det var for et tiår siden et smalt tema for en engere krets interesserte, som den gang hovedsakelig besto av personer som jobbet tett på eller i feltet. Det er et politisk tema som opptar dagens bredere kulturelle skravleklasser.

Debattinnlegg ført i pennen av konservative har uten tvil vært mer interessante enn de man finner blant såkalte radikale på venstresiden. Om man ser bort fra den sosialdemokratiske tenketanken Progressiv, har det vært taust fra andre av venstresidens tenketanker, som Manifest og Agenda. Den liberale tenketanken Civita publiserte i 2014 rapporten *Trenger vi en ny prostitusjonspolitik?* og har reist tematikken gjennom flere innlegg på nettsidene sine. Konservative Minerva har også engasjert seg med gode analytiske innlegg og artikler om sexarbeid, og om politikken som regulerer feltet.

FRA LOV – TIL HVILKEN SEIER?

Flere på venstresiden har som sagt feiret sexkjøpsloven. Kvinnegruppa Ottar inviterte til jubileumsfest i juni 2019, og den ble behørig kommentert av Klassekampen faste spaltister. Bortsett fra at straffelovens § 316 i seg selv regnes som en av kvinnebevegelsens viktigste seiere, er det høyst usikkert på hvilket grunnlag jubelen står i taket.

Forbudet mot sexkjøp har hverken styrket

politiets kamp mot internasjonal organisert kriminalitet, eller på noen måte påvirket den internasjonale handel med mennesker. Det var selvsagt ingen som trodde på at et forbud mot sexkjøp på nasjonalt hold skulle skape den minste krusning blant internasjonale kriminelle, som nyter godt av at migrasjon fra det globale sør til det globale nord er presset over på det illegale og uformelle markedet.

Det er vanskelig å tro at selv de innenfor Ap og SV som forfektet at årsaken til at de konverterte fra kontra til pro kriminalisering var kampen mot internasjonal kriminalitet, trodde på sin egen argumentasjon. Når det gjelder politiets kamp mot organisert kriminalitet på hjemmebane, er metodene til forveksling like det vi i dag omtaler som mislykket investering i straff. Med like stort engasjement som politiet har rettet narkotikabekjempelsen mot småkriminelle og marginaliserte stoffbrukere, raider de i dag sexarbeidere. Det er (fortsatt) forbudt å bruke dop, men å selge sex er som kjent både et høyst legalt og skatte- og avgiftspliktig erverv.

Siden 2015 er det politiets utlendingsseksjon som er mest aktiv i feltet. Politiet bruker samme metoder som kriminelle, og opptre med undercover politiarbeid hvor de utgir seg for å være kunder for å få kontakt med sexarbeidere. Målet er ikke å redde kvinner fra utnyttende bakmenn, men deportere sexarbeidere.

Det er merkelig at det ikke skaper debatt at straffelovens bestemmelser om prostitusjon nå brukes for å oppnå politiske målkrav på utlendingsfeltet, men det gjør det altså ikke. Ei heller har det endret menneskers holdning til sexkjøp eller redusert antallet som kjøper sex, og intet tyder på at det er færre som lar seg motivere til å selge sex. Sexmarkedet i Norge

er mer levende enn noen gang både når det gjelder tilreisende og bofaste, og tilgangen til og etterspørselen etter betalt sex er upåklagelig og tilgjengelig i selv de minste avkrokene av landet.

Det eneste man har lyktes med er å gjøre det jævligere for parten som selger sex. Dagens politiske tilnærming går hardest ut over de mest marginaliserte sexselgerne, deriblant ofre for menneskehandel. Noen av ofrene har sågar valgt å gå rettens vei for å få den vitnebeskyttelsen norske myndigheter har forpliktet seg til å gi til personer som anmelder og vitner mot menneskehandlere.

Dette omvendte skadefølgeprinsippet der statens maktutøvelse for å hindre handlingen gjør den mer skadelig, er et problem som vi må diskutere.

SEXARBEID ER ARBEID

Jubel til tross, selv innenfor kretser som hyller straffelovens bestemmelser mot sexkjøp hersker det en økende bekymring for det de kaller en normalisering av sexarbeid. Etter ti år med sexkjøpforbud står nemlig konfliktlinjene om begrepsbruken, og begrepene man krangler om er «sexarbeid» og «sexarbeider». Man jobber med sexarbeid og man er sexarbeider.

Begrepene er i motsetning til de øvrige termene som brukes for å beskrive feltet og parten som selger sex, etablert, definert og promotert av sistnevnte. Det er med andre ord sexarbeidere, og ikke storsamfunnet, som har satt den politiske dagsorden i denne debatten.

Sexarbeid er et begrep som illustrerer at salg av sex er arbeid og ervervsmessig virksomhet, enten man selger sex for å finansiere stoffbruk, håndtere migrantsituasjonen, forsørge familie,

finansiere studentlivet eller av andre økonomiske behov og ønsker. Å være sexarbeider synliggjør hva man gjør i motsetning til begrepet «prostituert» som forteller noe om hvem man er, i likhet med de enda mer nedsettende termene som brukes om kvinner som selger sex, deriblant hore. Og sist, men ikke minst er det både et kjønnsnøytralt og inkluderende begrep som favner sexmarkedets mangfoldighet av han, hun og hen og ulike former for sex- og erotisk arbeid.

Motstandere av begrepet sexarbeid vil opprettholde status quo, hvilket i praksis betyr stigmatisering og sosial ekskludering av mennesker som selger sex. Normalisering betegner nemlig også marginaliserte gruppers rett og mulighet til å leve et normalt liv. Det ruspolitiske prosjektet har for eksempel i mange år jobbet for normalisering av stoffbrukerne gjennom å endre definisjon av stoffbruk så vel som stoffbrukerne. En gang var de umoralske narkomane og kyniske kriminelle, i dag omtales de som pasienter og brukere. Man har sågar tatt et skritt i retning av avkriminalisering av bruk og brukere.

På samme måte impliserer sexarbeider-begrepet kravet om reformer og forslag til nye politiske tilnærminger. Ikke minst innebærer begrepet at blikket rettes mot parten som selger sex og deres behov for rettigheter og trygge arbeidsforhold.

Når sexarbeid avkriminaliseres, kan sexarbeidere få tilgang til arbeidsrettigheter. Det betyr ikke at alle som selger sex vil formalisere virksomheten og betale skatt og avgifter med glede fordi det nå vil gi rett til sosiale goder og ytelser, men den

som vil det, kan det. Begrepet omfavner ikke bare de som definerer seg om arbeidere. En rettighetsbasert politisk tilnærming har vist seg bedre for parten som livnærer seg på sexsalg enn bruk av strafferettslig kontroll og virkemidler.

Utgangspunktet for debatten må være det som har minst omkostninger for parten som selger sex. Man blir ikke sexarbeider fordi kunder etterspør tjenester. Man selger sex av ulike økonomiske årsaker og behov. Å marginalisere sexarbeidere har ikke ført til noe annet enn at det har blitt mindre trygt å selge sex.

Ønsker man at færrest mulig skal jobbe med sexarbeid, må det det gjøres noe med de samfunnsmessige forholdene som gjør at sexsalg for mange er en nødvendig kilde til inntekt.

Sjælkelige sysler

Av sexarbeider

«Du selger jo sjela di.» Sa han. Han som akkurat hadde kjøpt meg, altså sjela mi, som han sa. Jeg kunne sagt at han hadde kjøpt en tjeneste hos meg, som når man går og tar en massasjebehandling. Jeg kunne ha snakket om energier mellom folk, som tas og gis, og at dette går begge veier. Jeg kunne ha sagt at han betalte for en time av mitt liv, men at jeg samtidig fikk en titt inn i hans. Å komme med en slik klisje, jeg lurar på om han virkelig mente noe dypere med det eller om han bare gjentok samfunnets ordspill i blinde. Dersom man gifter seg, selger man sjela si da? I et forhold, er man solgt? Kanskje solgte jeg meg på feil bane, i så fall. Det er godt mulig.

Men hvis han mente sjel som i kjærlighet, var jeg i alle fall ikke solgt, og hvor mye jeg enn masserte og dikkederte for denne mannen i en time, så var min evne til å føle kjærlighet ikke uendret av det, så vidt jeg var klar over. Jeg elsket dem jeg elsket like mye og hadde attpåtil pådratt meg noe å la en vennskapelig relasjon til denne mannen. Regnestykket gikk heller i pluss.

Jeg googler «sjel» for å finne en definisjon, og kommer til et sted hvor det står «Det er full forvirring om begrepet sjel». Det er nok det jeg skulle sendt i retur til forhenværende kunde. Men jeg er ganske så overbevist om, hva det nå enn det er jeg selger – tid, energi, utførelse av tjenester – så er det en kjerne som er meg og som ikke går noe sted. Var det den sjela han pratet om?

SEXARBEIDERES HELSE BLIR FORTSATT IGNORERT

Kriminalisering av prostitusjon forverrer livssituasjonen til dem som selger sex og øker risikoen for hivsmitte.

Av Ketil Slagstad, ph.d.-stipendiat i medisinsk historie ved Institutt for helse og samfunn, Universitetet i Oslo

1. desember markeres Verdens aidsdag. Over hele verden fortsetter hiv-aids-epidemien å ramme utsatte grupper i samfunnet og forsterke stigmatisering og diskriminering av disse. Blant disse er sexarbeidere – en gruppe som tidlig ble gjort til sydebukker for epidemien, men som ikke har blitt lyttet til når samfunnet har vedtatt lover som berører dem.

Sexarbeidere over hele verden – fra lav- til høyinnteksland – er betydelig utsatt for hivsmitte. Drøyt 10 prosent av alle kvinnelige sexarbeidere er hivpositive, men med store regionale forskjeller. Tilgangen til effektiv hivbehandling er begrenset, og de som injiserer rusmidler, er ekstra utsatt for smitte, blant annet som følge av mangel på rent brukerutstyr.

En viktig grunn til at sexarbeidere er mer utsatt for hivsmitte, er kriminalisering av prostitusjon. Dette kan ha en rekke konsekvenser. Salg av sex flyttes over på mindre trygge arenaer av frykt for å bli arrestert, enten det er sexarbeideren eller kunden. Kriminelle forhold, som vold, blir ikke anmeldt. Når besittelse av kondomer blir brukt som bevismateriale, leder dette til mindre bruk av kondom. Sexarbeideren forhindres fra å organisere seg, selv om det å arbeide sammen kan gjøre det lettere å beskytte seg mot seksuelt overførbare infeksjoner, redusere vold og øke sosial støtte. Menneskehandel og sexarbeid blir ofte blandet sammen, fordi menneskehandel også forekommer i prostitusjonen. Denne sammenblandingen kan gjøre det vanskeligere å identifisere og gjøre noe med skadelige arbeidsforhold for sexarbeidere. Den kan også vanskeliggjøre hivforebyggende arbeid. Debatten om kriminalisering ender ofte i en ideologisk diskusjon om sexarbeidets natur, som skygger for faktiske arbeidsforhold og konsekvenser av kriminalisering, ikke minst helsemessige. Sexarbeidere er ingen

ensartet gruppe, men består av personer av alle kjønn, inkludert transpersoner. Utfordringene og behovene er ulike, og derfor må sexarbeiderne selv og deres organisasjoner trekkes med i utarbeiding av politikk, lovverk og helsetjenester.

En viktig grunn til at sexarbeidere er mer utsatt for hivsmitte, er kriminalisering av prostitusjon. Men sexarbeidere blir sjelden lyttet til. Da jeg nylig var på en konferanse om europeisk hivpolitikk, sa en sexarbeideraktivist i en paneldiskusjon at deres organisasjoner ikke hadde blitt konsultert i arbeidet med å innføre preekssponeringsprofylakse mot hiv (dvs. hivmedisiner tatt forebyggende) blant sexarbeidere. Han fortalte at bruk av kondom for mange sexarbeidere ikke bare handler om å beskytte seg mot infeksjoner, men representerer en barriere som beskytter selvet, en mulighet for å kunne skille sex med kunder fra sex med partnere, og at profylaksen kunne føre til press om å droppe kondomet. Preekssponeringsprofylakse kan være et viktig hivforebyggende tiltak, men poenget er tiltaket må tilpasses sexarbeidernes behov for at det skal lykkes.

Det er behov for en stortingsmelding om prostitusjon som tar de komplekse sosiale problemene og utfordringene på alvor. Da hivepidemien kom til Norge i 1980-årene valgte norske myndigheter å spille på lag med sexarbeiderne. Helsedirektoratet ansatte sexarbeidere for å drive helsefremmende og forebyggende arbeid. Den gang var fokuset på helsemessige og sosiale tiltak. I dag har dette blitt erstattet med en juridisk linje med kriminalisering av kunden, ofte markedsført som «den nordiske modellen», som har blitt kraftig kritisert av Amnesty International. Skiftet kommer til syne ved at helsemessige konsekvenser av sexkjøpsloven er fraværende i den offentlige debatten, inkludert i en evaluering bestilt av regjeringen, der hivinfeksjon ikke nevnes med ett ord.

Først publisert: Leder i Tidskriftet Den norske Legeforeningen, 18.11.2019.

LITTERATUR

Amnesty International. The Human Cost of “Crushing” the Market: Criminalization of Sex Work in Norway <https://www.nswp.org/sites/nswp.org/files/Norway%20Executive%20Summary%2C%20Amnesty%20International%20-%202016>. PDF Lest 28.10.2019

Majic S. Serving Sex Workers and Promoting Democratic Engagement: Rethinking Nonprofits’ Role in American Civic and Political Life. *Perspect Polit* 2011; 9: 821-39 [CrossRef]

Middelthon AL. De farlige andre: om anti-struktur og metaforiserings- og metonymiseringsprosesser i hiv-epidemien. Oslo: Universitetet i Oslo, 1992

Pro senteret. Året 2018 - En oppsummering av aktivitetene ved Pro Sentret. <http://prosentret.no/wp-content/uploads/2019/03/%C3%85srapport-2018.pdf> Lest 28.10.2019

Rasmussen I, Strøm S, Sverdrup S et al. Evaluering av forbudet mot kjøp av seksuelle tjenester. Rapport nr. 30/2014. <https://www.vista-analyse.no/no/publikasjoner/evaluering-av-forbudet-mot-kjop-av-seksuelle-tjenester/> Lest 28.10.2019

Reeves A, Steele S, Stuckler D et al. National sex work policy and HIV prevalence among sex workers: an ecological regression analysis of 27 European countries. *Lancet HIV* 2017; 4: e134-40 [PubMed][CrossRef]

Steen R, Jana S, Reza-Paul S et al. Trafficking, sex work, and HIV: efforts to resolve conflicts. *Lancet* 2015; 385: 94-6 [PubMed][CrossRef]

Shannon K, Crago AL, Baral SD et al. The global response and unmet actions for HIV and sex workers. *Lancet* 2018; 392: 698-710 [PubMed][CrossRef]

Shannon K, Strathdee SA, Goldenberg SM et al. Global epidemiology of HIV among female sex workers: influence of structural determinants. *Lancet* 2015; 385: 55-71 [PubMed][CrossRef]

Skilbrei M-L. The Development of Norwegian Prostitution Policies: A Marriage of Convenience Between Pragmatism and Principles. *Sex Res Soc Policy* 2012; 9: 244-57 [CrossRef]

Slagstad K, Lie AK. Selling Sex in the Age of AIDS: Activism, Politics, and Medicine in Norway, 1983-1990. I: Weston J, Kershaw H, red. *Histories of HIV/AIDS in Europe, 1980-2019* Manchester: Manchester University Press; akseptert for publisering.

Strathdee SA, Crago A-L, Butler J et al. Dispelling myths about sex workers and HIV. *Lancet* 2015; 385: 4-7 [PubMed][CrossRef]

UNAIDS. Fact Sheet – Global AIDS Update 2019. https://www.unaids.org/sites/default/files/media_asset/UNAIDS_FactSheet_en.pdf Lest 24.10.2019

Wolffers I, van Beelen N. Public health and the human rights of sex workers. *Lancet* 2003; 361: 1981 [PubMed][CrossRef]

FRIHETENS DUKKER

Av Sexarbeider

Jeg holder ikke helt styr på hvor mange kunder jeg har i snitt. Kanskje er det en i uka. En time av syv dager, resten av tiden er jeg min, bare min. Pengene han har gitt meg gjør at jeg kan benytte denne tiden bedre. Jeg går på kurs, spiser ute og kjøper meg noe nytt tøy, alt av denne ene timen. Og all denne tiden er jeg fri. Ingen formaner eller belærer meg, ingen venter middag, krever kos eller skal krangle bare for å krangle, og ingen som forlanger at jeg skal bli noe som passer dem bedre. Hva skal ikke ofres når det kommer til kjærligheten? Bundet til en person for evig og alltid? Det skal alltid fikses, man må tilpasse seg, føyes og tøyles. Din mann står

som en klippe, noe du kan ikke unngå, passere eller vike unna, til noe viker i deg selv, gang på gang, noe svikter, du har gått forbi deg selv, og i speilet ser du ham i deg. Klærne han vil at du skal gå med, ting han ikke vil at du skal si, fester du ikke får lov til å gå på. Du er blitt en dokke, som Nora, eller blitt ham, en forlengelse av ham.

Jeg tar min ene time i uka. En time pur sex, kanskje, kanskje ikke. Det er sikkert en annen form for dokke, det også. Men med over seks dagers frihet, lommepenger på bok, og når jeg ser meg selv i speilet, har jeg ennå ikke sett ham.

TAR DET «UTSKJELTE LUDDERET» I FORSVAR

Tekst og foto: Astrid Renland

- Jeg tror ikke at det er gjennom det politiske systemet forandringer vil skje. Det må komme fra samfunnet, at folk blir bevisst på egne holdninger og endrer dem. Det kan kunstscenen bidra til å både utforske og utfordre, sier scenekunstner og performanceartist Eja Due.

- Hei, mitt navn er Eja Due, og i de neste en time og tjue minuttene vil jeg være din private hore, men før vi begynner vil jeg be deg konstruere meg som jeg ser ut i din fantasi, sier Eja Due.

Vi er en gjeng på ti-tolv personer som sitter i en halvsirkel rundt en naken Eja Due. Bak henne henger et stativ med ulike antrekk, og på gulvet står et utvalg av sko med stiletthæler. Vi får beskjed om å plukke oss ut det antrekket som altså avspeiler våre fantasier om sexarbeidere. Alle deltar. Deretter må vi enes om hva vi mener Eja bør ha på seg, og kle henne opp. Til slutt står Eja der i en litt rocka utgave av en skolepikeuniform, med sort BDSM-topp, skotskrutet skjørt, sexy undertøy og sorte strømper med dertil hørende røde stiletthæler.

Det er lørdag 15. juni, og scenekunstner og performanceartist Eja Due og Teater Bæst gjester Oslo Pride House & PrideArt med forestillingen Lyst #2. Temaet er sexarbeid, og Due bruker kroppen for å reise debatt om sexarbeideres manglende rettigheter til å bestemme over egen kropp.

LYST #2

Due er utdannet skuespiller ved Københavns film- og teaterskole. I 2011 grunnla hun Teater Bæst som hun er kunstnerisk leder for, og hun har siden jobbet med å utforske fenomenet sexarbeid.

- Lyst #2 bygger på Lyst #1. Det er all den research som ble gjort blant sexarbeidere, forskere, ansatte i tiltak og andre som kjenner feltet, for å lage denne forestillingen som jeg kaller en performance-lecture. Det jeg ønsker å gjøre, er å utforske og utfordre samfunnets holdninger og forståelse av stigma mot sexarbeid og sexarbeidere.

Det gjør hun på ulike måter, og blant annet blir publikum gjort kjent med ulike faglige og feministiske tilnærminger til sexarbeid og debatter om sexarbeid. Presentasjonen rommer alt fra Andrea Dworkin, 1980-tallets store anti-prostitusjons- og pornoaktivist til kjønnsforskeren og sexarbeideraktivisten Joe Doezema.

Hva sier abolisjonistene og hva sier sexarbeiderne? Hun henvender seg til publikum som deltar i debatten med kommentarer eller samtykkende nikk.

DE PROVOSERENDE SEXARBEIDERNE

Å diskutere politikken rundt sexarbeid kan være en vanskelig øvelse, ikke minst fordi det er et felt der alle hevder sin rett til å uttale seg og være ekspert. Det politiske, ideologiske og følelsesmessige kreves sidestilt med empirisk begrunnet kunnskap og erfaringer. Hvor mange har ikke opplevd å få en propp i debatter om for eksempel sexarbeideres rettigheter fordi debatt deltakeren(e) legger inn argumentet som moralsk trumfer alle andre – min omsorg som er hos dem som er tvungen til prostitusjon?

Eja Due forteller at i Lyst #2 er det de som har valgt å jobbe som sexarbeidere, som interesserer henne.

– Den offentlige debatten er vanskelig. Man kan ikke snakke om sexarbeideres rettigheter uten å ta med ofre for trafficking og andre marginaliserte grupper i feltet. Men når man reiser en debatt, må man foreta avgrensninger. Det er selvsagt viktig å bekjempe kriminalitet, tvang og utnytting, men det er ikke det som er tema i denne forestillingen, sier Due.

Hun vil snakke om de som har valgt å selge sex og som omtaler seg som eller identifiserer seg med begrepet sexarbeider.

– Vårt mål er å belyse samfunnets holdninger til voksne mennesker som har valgt å selge sex, og som mener det er en rett de har.

I sentrum for forestillingen er figuren Due kaller «det utskjelte ludderet», sexarbeideren som krever avkriminalisering, krever beskyttelse gjennom rettigheter og krever å få jobbe under ordnede arbeidsforhold. Det er den figuren som møtes med mest fordommer og minst sympati i samfunnet.

– Jeg ønsker å utfordre publikum og spør hva som er forskjellen på min nakne kropp og en sexarbeiders kropp.

– Min grunnleggende kunstneriske undersøkelse handler om å utfordre de grenser og tabuer vi kler vårt normerte samfunn i. Jeg tror alle bærer på fordommer som virkelig begrenser oss i møte med dem som står utenfor fellesskapet, sa hun i et intervju i tidsskriftet Stoff (6. mai 2018).

SPIKRER SAMFUNNS STIGMAET

Due understreker at hun ikke forsøker å representere sexarbeidere, hun spiller ikke rollen som sexarbeider, og publikum skal heller ikke tro at hun er sexarbeider.

– I forarbeidet til Lyst #2 har jeg snakket med mange sexarbeidere, og det viktig for meg å tydeliggjøre over for publikum at jeg på ingen måte representerer sexarbeidere. Det er samfunnets holdning og forståelse av sexarbeid og stigma mot sexarbeidere, som er mitt anliggende.

– Jeg er meg selv som jeg ville ha vært i en intim situasjon med en fremmed. Det en interaksjons-performance, så jeg er avhengig av å bygge en relasjon til publikum på samme måte som en sexarbeider må bygge relasjon til kunden. Hvordan relasjonen blir, vet jeg ikke på forhånd, og jeg er helt avhengig av den andre part. Jeg har min dramaturgiske struktur og et forløp jeg skal gjennomføre, men hvordan utfallet blir, vet jeg ikke.

Due utforsker dikotomien hore-madonna, og utfordrer publikums syn på sexarbeidere med spørsmålet: Hva skiller den nakne kroppen til «den prostituerte» fra en hvilken som helst annen naken kvinnekropp?

– Jeg inviterer publikum til å snakke om sexarbeid, om sine holdninger til og forståelse av kjøp og salg av sex. Det er et utrolig variert publikum som kommer. De er nysgjerrige. Rammene er så sterke når de går inn på en bordell, og de føler at det er en bordell eller en klinikk de besøker, sier Due.

INTERAKTIV FORESTILLING

Due tegner opp rommet med rød tråder og ber oss om å reise oss opp.

– Alle som noen gang har vurdert å selge sex, tar et skritt over på denne siden av tråden, sier hun.

Vi hadde alle vurdert å selge sex, og vi ble bedt om å ta et skritt over på

– Vårt mål er å belyse samfunnets holdninger til voksne mennesker som har valgt å selge sex, og som mener det er en rett de har.

Eja Due

motsatt side om vi hadde vurdert å kjøpe sex. Det var bare jeg som ikke hadde vært innom tanken på å kjøpe sex.

Det er andre gangen forestillingen settes opp i Norge. Første gangen var under Festspillene i Bergen i fjor der Due etablerte pop-up bordell hvor hun tok imot publikum på det hun kaller en intimszene der møtet er en-til-en. I tillegg hadde hun to gruppeforestillinger og deltok i en debatt om sexarbeid og stigma på Kulturhuset i Bergen. På sistnevnte event deltok jeg sammen med Bjørg Norli fra Pro Sentret, transkvinnen Lilith Christine Nepstad Staalesen. Debatten ble ledet av den danske kjønns- og migrasjonsforskeren Marlene Spanger.

Tilbake til Youngstorget: Eja Due krever sitt fra publikum. Stå i en sirkel, lukk øynene og se for dere de andre nakne. Tenk dere hvem i gruppen dere vil selge sex til eller kjøpe sex hos. Det kan være utfordrende å være publikummer i gruppe, men kanskje enda mer i Dues en-til-en forestilling. Klassekampens anmelder Charlotte Myrbråten beskriver i avisa (31. mai 2018) hvordan hun ble både blyg og nervøs da hun besøkte i pop-up-bordellen der hun først tilbys et utvalg av pornoblader mens hun venter på å få møte Due, som hun finner naken og bundet. Etter å ha løst net henne, blir Myrbråten selv bundet til sengen med hendene høyt over hodet, og Due starter en intens debatt om begrepsbruk, regulering av sexarbeid og rettigheter.

Forestillingen var, skriver Myrbråten, en opplevelse utenom det vanlige og som det er umulig å glemme i all sin intime ubehagelighet. Myrbråten bestilte pakken «Bergen spesial», som var en av tre pakker. De to andre pakkene var «Dildo-Show» og «Hard-Core».

MØTE MED PUBLIKUM

Lyst #2 skapte furore i den bergenske kvinnebevegelsen og spesielt i Kvinnegruppa Ottar som hevdet at Festspillene både oppfordret til lovbrudd og romantiserte kjøp og salg av sex. De krevde festspilldirektøren straffet og Teater Bæst forvist fra byen.

- Ingen fra Kvinnegruppa Ottar kom på

forestillingen. Det var egentlig litt skuffende både fordi jeg hadde lyst til å komme i dialog med dem, og fordi jeg hadde forberedt meg mentalt på at de ville forsøke å spolere forestillingen, sier Due.

Politiske aktivister som har som mål å spolere forestillingen, har hun opplevd tidligere. I København kom anti-sexarbeidaktivisten Tanja Rahm og nettverket som jobber for å kriminalisere sexkjøp i Danmark, på en av forestillingene. Det samme skjedde i Barcelona der en gruppe radikalfeminister gikk inn for å dominere debatten fullstendig.

– På en av dagene i Bergen var det kjøpt fire billetter, men det kom ingen. Jeg må innrømme at jeg har tenkt at det var et forsøk på å spolere forestillingen. Men det kan ha vært helt tilfeldig.

- Jeg tror at Festspillene avvæpnet motstanden gjennom måten de sluttet opp om forestillingen i den offentlige debatten på, og at Kvinnegruppa Ottar var klar over at de ikke hadde stor støtte blant bergenserne, sier Due.

- Publikum i Bergen var noe av det mest interessante publikummet jeg har hatt. Forestillingen gir mulighet til å snakke om skam, skyld og forundring, eller spørre om ting de lurte på. Jeg opplevde publikum som veldig åpent og deltakende. En kvinne som var midt i karriereetablering fortalte at hun hadde solgt sex og ikke følte noen skam over det, men samtidig var det noe hun ikke kunne formidle til familie og venner. En annen snakket om sin hang eller fetisj for sexkjøp og fortalte at det var første gang han hadde snakket om sine erfaringer med sexkjøp uten å måtte unnskyldes seg og forsvare sine handlinger.

- Publikum er veldig åpent, og det imponerer meg hvordan de tar del i debatten. I forestillingen ber jeg publikum ta stilling til ulike temaer ved å stille seg på ja- eller nei-siden jeg har streket opp, deriblant om de har overveid å selge sex. I Barcelona var det bare én som plasserte seg

på nei-siden. Det at så mange hadde overveid å selge sex utløste en helt autonom og fantastisk interessant debatt blant publikum om salg av sex.

- Møtet med publikum blir et utrolig flott samspill med mange ulike mennesker, men jeg kan også være pågående og utfordre publikums ideer og forestillinger om sexarbeid og sexarbeidere, og det er også mitt mål med Lyst #2.

KUNSTSCENEN SOM DEBATTARENA

Forfatteren og kunstneren Christian Krogh bidro til å sette debatten om reglementeringssystemet på slutten av 1800-tallet på den politiske dagsorden i hele Norden med bildet *Albertine i politilægens venteværelse*. Vi har nettopp opplevd at et teaterstykke *Ways of seeing*, som omhandler norsk rasisme, ble så betent at stykket opplevdes som en politisk trussel mot den etablerte makten.

- Kan man si det slik at kunstscenen er en spesielt velegnet arena for å adressere temaer og sosiale fenomener som oppfattes som samfunnsmessig betente eller tabubelagte, spør jeg Due.

- En teaterforestilling har et bredere nedslagsfelt enn en undersøkelsesrapport, så ja, det tror jeg. Jeg lager heller ikke kunst for kunstens egen del, og det ligger hardt arbeid og ofte lite penger i en oppsetning. Det viktig for meg at det er noe som skaper bølger i samfunnet. Noe som kan bidra til å skape en bedre verden på sikt, svarer Due.

- Kunsten skaper ikke revolusjon, men intervensjon. Derfor liker jeg å skape en intim relasjon til publikum, det gir rom for å intervensjonere og engasjere dem i temaet jeg tar opp.

Due forteller at hun foretrekker å møte publikum en til en eller i små grupper.

- Det er vanskelig å skape refleksjoner i en stor gruppe fordi man blir så redd for hva de andre mener, og mer konsensusorientert. Jeg liker derfor å jobbe med små grupper – maks 30 personer, for å få det rette samspillet. Når jeg snakker med publikum og kan konfrontere dem med deres holdninger og gjøre dem bevisst på

å ta ansvar for dem, oppnår jeg mer enn med et publikum som sitter på bakerste benk og kanskje tenker at dette var en interessant forestilling, men er uten engasjement.

- Jeg tror ikke at det er gjennom det politiske systemet forandringer vil skje. Det må komme fra samfunnet, at folk blir bevisst på egne holdninger og endrer dem. Det kan kunstscenen bidra til å både utforske og utfordre, sier Eja Due.

ILLEGALITET

Due forteller at forestillingen Lyst #2 vil gå ut 2020. Hun jobber nå med et tredje prosjekt i Lyst #-serien som skal være ferdig i 2021. Lyst #3 har fått tittelen Illegalitet og peker både på kriminalisering av sexarbeid og offerkonstruksjonen gjennom begrepet menneskehandel.

- Med denne forestillingen ønsker vi å slå sprekker i konstruksjonen menneskehandel ved å undersøke illegalt migrerende sexarbeideres reise på kryss og tvers av Europa og Norden, sier hun.

Publikum vil da komme til en brukerdrevet og statsstøttet storbordell der de vil guidet gjennom en intim, sensorisk labyrinth i et Virtual Reality-univers og møte illegalt migrerende sexarbeidere. Her kan de lytte til deres historier om hvordan lovbestemmelser og politisk utforming påvirker livet til mennesker som migrerer til de nordiske eller europeiske landene for å selge sex.

SEX WORK AND HATE CRIME:

*research and policy
knowledge interchange
in Norway.*

During my ESRC White Rose DTP Post-Doctoral fellowship I received an invitation from Astrid Renland, the Manager of PION Norway to take part in a seminar in Norway discussing sex work and hate crime. I was excited to be invited and a travel bursary from the ESRC Impact Accelerator Fund which promotes: knowledge share and building relationships beyond academia enabled me to go. I had long admired the work of PION (www.pion-norge.no - The Prostitutes Interest Organisation in Norway) the Oslo based sex worker rights organisation who promote the health and rights of sex workers in Norway. They actively participate in public and policy debates about sex work nationally and internationally, providing sex worker voice. I was invited alongside the Red Umbrella (Changing Lives) Project, Merseyside one of the organisations I am working with as part of my post-doctorate impact work, building on my PhD study which was the first research to examine the innovative approach adopted by Merseyside police in the UK of treating crimes against sex workers as hate crime. The Seminar took place on 18 February 2019 at the Literaturhuset and was chaired by Astrid Renland. PION previously made a submission to a review of Norwegian

hate crime law and was holding the seminar to reflect further on treating crimes against sex work, generating debate about the benefits for sex worker rights and to consider any shortcomings or challenges.

The relationship between sex workers and the police in Norway is a difficult one, research suggests that most violent and other crimes committed against sex workers are not reported to the police [Dangerous Liaisons ed. note] (Bjørndahl 2012), also the case in the UK. Amnesty International (2016) reporting on research in Norway Amnesty International stated its deep 'concern that sex workers...can face penalization in Norway when they report serious crimes'. (pg.2016)

In my presentation 'Beyond hate: policing sex work, protection and hate crime' I shared learning from Merseyside and my wider work in the UK including with the third sector sex work safety organizations such as Ugly Mugs. I described the development of the approach of treating crimes against sex workers in Merseyside and how my research found that the approach could bring real practical improvements for sex workers in terms

Foto: Astrid Renland

Fra venstre: Lilith Nepstad Staalesen, Shelly Stoops, Dag Øistein Endesjø, May-Len Skilbrei, Rosie Campbell, Vilde Hallgren Bodal, Synnøve Jahnsen, Andrés Lekanger, Bjørn Norli og Eirik Aimar Engrebreten.

of improved relations between sex workers and the police, improved policing of crimes against sex workers, increased reporting and convictions of offenders committing crimes against sex workers. At the same time, I cautioned it can only go so far in a legal framework of criminalisation and highlighted how some elements of the hate crime approach had been eroded and Merseyside. In 2017, work commenced to refresh the approach. Shelly Stoops took up the story from that point in her presentation describing the work currently taking place in Merseyside to refresh the hate crime approach including the work of a new sex work support service Red Umbrella Project, which she Manages.

Professor May-Len Skilbrei (University of Oslo) in her presentation 'Prostitution law on paper and in action' discussed the regulation of prostitution in Norway and the every shifting redefinition of prostitution through var-

ious policy filters. She noted how the Norwegian experience illustrates that policies introduced under the guise of protecting sex workers such as the law introduced in Norway in 2009 to make it a crime to purchase sexual services, can have negative impacts for sex worker and cautioned that there was a need to carefully consider how including sex workers in Norwegian hate crime legislation may impact on sex workers in ways other than intended.

Synnøve Jahnsen (Senior Researcher at NORCE) presented her book chapter 'Condoms as evidence, condoms as crowbar', which explored conflicts between social and criminal justice in prostitution policy and what she describes as 'the punitive turn that is taking place in Norway as a response to anti-trafficking policies'.

Whilst much of the focus on sex work law in Norway has been on the law making it a crime to purchase sexual services, Vilde Hallgren Bodal (Ministry of Justice and Public Safety) speaking in an independent capacity shared findings from her Master thesis which examined Penal Code Section 315- Controlling and Facilitating Prostitution of others, often referred to as the pimping provision which has a maximum penalty of 6 years for those who promote the prostitution of others or rent out premises and are aware they will be used for prostitution. A provision which leads to landlords obligation to evict people, if they are sex working at a rental property. Yet it is concerning that the pimping provision criminalises lots of actions which do no harm and can lead to a considerable penalty.

Björg Norli, Manager of Pro Sentret, a local authority funded Centre providing health services and legal advice for sex workers, shared findings from two research studies on sex work and violence in Oslo carried out in 2008 and 2012. These found that sex workers were victims of

crime at much higher levels than the general population, there were differences, with those selling sex indoors experiencing less violence. Whilst stressing that sex work is not inherently violence and much sex work happens without incident, the levels of crime committed against sex worker highlights sex workers are one of the groups most vulnerable to violence which she linked to social marginalisation, stigma, law and associated policing.

Free Pink Competency Justice, [Rosa Kompetanse] works to improve efforts to address hate crimes against LGBT people, in Norway. Eirik Aimar Engerbretsen the Manager of the organisation described how in May 2018 they made a resolution to recognise sex workers as a hate crime group. Sex workers are now part of their political platform in recognition of their vulnerability to targeted hate crime.

Professor Dag Øistein Endsjø (University of Bergen) made a strong case for sex worker inclusion in hate crime policy and law, framing the discussion firmly within human rights framework, drawing on a range of national and international rights instruments. He emphasised that the question to government should be why sex workers are not included and given their basic rights to protection including in existing hate crime protections, exclusions from protections.

Sex worker advocates from Pion, Andrés Lekanger and Lilith Christine Nepstad Staalesen, PION described some of the hate crimes, employment and human rights violations sex workers in Norway experience. Andrés highlighted how laws on sex work including criminalisation of clients undermine the safety and screening measures they can put in place and makes sex work more hidden, the confiscation of condoms by the police jeopardises sexual health and the pimping provision

deters sex workers working together for safety and has led to sex workers becoming homeless. He identified crimes against sex workers as hate crime generated by stigma, criminalisation and lack of protection in law from discrimination. He also highlighted the intersectional nature of targeted hate crime experienced by sex workers with for example LGBTQ and migrant communities. Lilith highlighted discrimination against sex workers across society including employment, highlighting the importance of sex workers having the right to a range of protects including hate crime protections, which they are currently denied. Both advocate for the decriminalisation of sex work as well as the inclusion of sex workers in hate crime protections.

A clip from the new film 'Crossings' supported by the International Committee for the Rights of Sex Workers in Europe about the effects of criminalisation on migrant sex workers in Europe was screened. Pion were one of the five sex worker organisations who had been involved in the films.

The seminar finished with a panel of all the speakers, there were many questions to the panel with a lively discussion.

First posted on Research Centre for Social Science, University of York 4 April 2019 www.york.ac.uk/social-science/news/2019/sex-work-hate-crime/ <https://www.york.ac.uk/social-science/news/2019/sex-work-hate-crime/>

HIPS

I 906 H-STREET

TEKST OG FOTO: ASTRID RENLAND

VÆR SNILL MED SEXARBEIDERE OG STOFFBRUKERE ER HIPS'S BUDSKAP.

- Dette er DC, District of Colombia, sier Cyndee Clay, da jeg møter henne på gaten utenfor HIPS.

- Det der borte er Washington, sier hun og peker i retning av Union Station, som ligger som et skille mellom Capitol Hill, The Mall, Det hvite hus og alle turistene på den ene siden, og H-street Corridor på den andre. Hun inviterer meg inn.
- Nice cut, sier en av stedets brukere og nikker anerkjennende mot frisyren min.

Det er hyggelig stemning og høy aktivitet, og både brukere, frivillige og ansatte jobber med forberedelse til kveldens sammenkomst med HIPS' styre og økonomiske støttespillere. Fra gata kan HIPS se ut som et uanselig lite sted, men organisasjonen brer seg over to etasjer. I første etasje som ligger på gateplan er det drop-in senter, resepsjon, samtalerom,

helseklinikk, kjøkken, vaskerom og dusj. I andre etasje er det kontorer og møtelokaler. Der sitter administrasjonen og gjengen av både ansatte og frivillige som sørger for å holde de finansielle hjulene i gang.

EN FORDOMSFRI SONE

HIPS som er en forkortelse for Helping individual prostitutes survive, er et helsetilbud for menn, kvinner og transpersoner som selger sex. Brukerne av HIPS er DCs gatebefolkning, den fattige og marginaliserte delen av byens sexselgere.

Fundamentert på skadereduksjons-modellen jobber HIPS med å synliggjøre hvordan strukturelle, samfunnsmessige og helsemessige forhold påvirker livet til mennesker som selger sex. Vi snakker om fattigdom, diskriminering, vold

og stoffbruk, og blodsmitte som hepatitt C, hiv og seksuelt overførbare infeksjoner.

Bak resepsjonen sitter Shakita Chapman, hun er helsearbeider og leder for stedets drop-in-tilbud. Hun har jobbet for HIPS siden 2013, og forteller at for henne var det kjærlighet ved første blikk.

- Jeg jobbet for en annen organisasjon og var her for å gjennomføre Hepatitt C-tester for HIPS, og ble umiddelbart forelsket i stedet, forteller hun.

- Det var som å komme til en helt annen verden. En spennende og fordomsfri verden der man arrangerte Charm School for Girls. Du vet, transpersoner blir ofte behandlet dårlig og fordømt fordi man har valgt å leve livet som man

gjør, legger hun forklarende til.

Chapman mener at heller enn å fordømme folk for deres livsvalg og livssituasjon, bør storsamfunnet tilby bistand til mennesker som ikke mestrer livet innenfor gitte normer.

- Personlig mener jeg at det er bare én dommer over oss. Vi andre har mer nok med våre egne synder, og vi burde bistå folk til å håndtere livet sitt i stedet for å fordømme dem. Det er det jeg gjør her, sier hun.

Chapman forteller at HIPS' tilbud er for alle, men det er ikke så mange mannlige sexarbeidere som er brukere av tilbudet. Ifølge Chapman handler det om stigma, kjønn og seksualmoral, det er mer

Shakita Chapman

Elizabeth MacIntosh, Angel Brown og Dana McCollough

FAKTA!

HIPS ble startet i 1993 i samarbeid med Center for Disease Control. I de første årene var HIPS et hotline rådgivningstilbud for unge kvinner som befolket gatemiljøene. Det ble etter hvert etablert oppsøkende feltarbeid og drop-in senter for gatebefolkningen. I 2000 fikk de sitt første selvstendige kontor i Adams Morgan, og i 2010 flyttet de til Rhode Island før de endte opp i H-street.

I dag har HIPS lokaler i 906 H-street. Nabolaget som tradisjonelt har vært dominert av byens afroamerikansk befolkning og hatt et rikt og pulserende forretningsliv, gjennomgår nå en gentrifiseringsprosess. Konsekvensene er at den fattige delen av befolkningen presses ut til fordel for hippe restauranter, hipsterliv og stadig høyere boligpriser. Det rammer svarte lhbt-mennesker særlig hardt.

stigmatiserende for kvinner å livnære seg på sexsalg enn menn.

– It's a man's world, sier Chapman. – Mannlige sexarbeidere er eskorter og gigoloer, og at de server damer seksuelt synes alle er fett. Kvinner, derimot, bør holde sexsalg skjult for omverdenen.

ALL INCLUSIVE

HIPS har over 1000 registrerte brukere i tillegg til at de har mobilt oppsøkende helsetilbud blant de mange hjemløse i DC. Størstedelen av brukerne er fargede og svarte lhbt-personer.

Ifølge Chapman tilbyr HIPS' 15 ansatte og mange frivillige, trainees og peer-supportere, alt fra helseoppfølging, hiv- og rusbehandling til juridisk bistand i retten.

– Vi tilbyr alt, forteller Chapman.
– På helse-klinikken har brukerne i tillegg til vanlig medisinsk behandling og hjelp tilgang til hepatitt C-behandling, hiv-behandling og rusbehandling, og det er ingen krav om rene urinprøver. Vi hjelper med å skaffe bolig, og vi har støttegrupper som tilbyr hjelp til å håndtere adferdsproblemer som aggresjon og få styring på økonomien.

– Hver andre og fjerde mandag i månede kan brukerne møte jurister som jobber frivillig og yter jusshjelp og rådgivning på ulike områder knyttet til både det offentlige systemet og straffeapparatet. De bistår dem også i retten, og

vi har et godt omdømme i rettssystemet.

KRIMINALISERT GRUPPE

Ifølge Chapman er brukerne en utsatt gruppe. Rettshjelpen er derfor et viktig tilbud.
– Det er forbudt å selge sex og forbudt å bruke dop, i tillegg er de fleste brukerne hjemløse. Det betyr at de er veldig eksponert for politiblikket og kan bøtelegges og arresteres for andre ting som ordensforstyrrelse, forteller Chapman.

Og som ikke det var nok, rammes HIPS' brukere av USAs interne kamp mot menneskehandel.

– Den såkalte kommersielle sexloven, Act 18 U.S.C. § 1591, rammer også mellomstatlig handel, og i et område av landet der statene ligger som perler på en snor, skal det lite til før man blir dømt som kriminell utnytter, forteller Chapman.

Svarte kvinner og kvinner fra etniske minoriteter som latino, er overrepresentert i gateprostituasjonen. De samme gruppene er overrepresentert i den kvinnelige andelen av fangebefolkningen. Og mens bare fire prosent av verdens kvinner befinner seg i USA, befolker amerikanske fengsler 30 prosent av verdens kvinnelige fangebefolkning, melder Prison Policy Initiativ 2018. Blant de kvinnelige fangene er svarte og latino lhbt-kvinner overrepresentert.

– Menneskehandel er en forferdelig utnyttelse av mennesker, og vi alle enig om at det må slås hardt

FAKTA!

Act 18 U.S.C. § 1591, The Commercial Sex Act (loven om kommersiell sex) gjør det ulovlig å rekruttere, lokke, skaffe, flytte eller huse en person eller å dra nytte av slike aktiviteter, om man vet at personen som deltar i kommersielle sexhandlinger er under 18 år eller der det foreligger makt, svindel eller tvang. Loven er spesielt rettet mot aktiviteter over delstatsgrensene.

ned på. Men våre brukere som fengsles fordi de selger sex og bruker dop, kan også risikere å bli dømt for menneskehandel, sier Chapman.

– Om jeg kjører deg fra Virginia til Maryland, kan jeg dømmes for menneskehandel, siden sexarbeidere fengsles for å hjelpe hverandre.

Chapman er like oppgitt over håndhevelsen av narkotikaforbudet. Bruk av narkotika er en forseelse som kan gi opptil 180 dager i fengsel eller 1000 dollar i bot.

– DC har en liberal ruspolitikk og har avkriminalisert bruk og besittelse av cannabis. Det er fortsatt forbudt å bruke andre typer rusmidler som crack og kokain, men det er de svarte crackbrukerne, ikke de hvite kokainbrukerne, som havner i fengsel, sier hun.

Brukerne av HIPS dømmes uansett hardt når de arresteres for sexsalg eller dopbruk, forteller Chapman, og dommen er ofte en oppsamling av ulike forhold.

Hun og HIPS vil ha avkriminalisert både sexarbeid og stoffbruk. HIPS ønsker at bruk og besittelse av alle stoffer skal avkriminaliseres. Siden 2016 har de jobbet sammen med advokaten og kommunepolitikeren David Grosso, i utformingen av en lovreform som avkriminaliserer sexarbeid.

Chapman er redd for at man ender opp med den svenske modellen.

– Jeg redd for at vi ikke får en full avkriminalisering, men at man avkriminaliserer salg mens kunder, the Johns, fortsatt er kriminalisert. Du vet, noen må betale synden, sier Chapman.

FOLK TRENGER HUS

Det største problemet for brukerne av HIPS er hjemløshet. Washington DC har 1226 hjemløse

per 100 000 innbyggere, viser en statistikk for 2017. Det er dyrt, og byens sentrumsnære strøk er utsatt for massiv gentrifisering, forteller Adriana Scott, som jobber spesielt med bolig for stedets brukere.

– Det er veldig vanskelig å få seg bolig i DC, og det er flere hjemløse i byen enn det er både herberger og rimelige boliger tilgjengelig for denne målgruppen, sier Scott.

Hun forteller at hun er selv innflytter til DC, og at hun jobbet som frivillig for HIPS før hun gikk inn i stillingen som boligkoordinator. Nå jobber hun for brukerne som er hjemløse eller har fått seg midlertidig opphold på herberger.

– Det er folk som har bodd her i generasjoner, men blir presset ut av husene og områdene de har vokst opp i på grunn av gentrifisering. Mange har hatt bolig, men må flytte fordi husleien presses opp til et nivå de ikke kan håndtere.

– Husleieprisene brukes også til å presse folk ut av egne boliger og nabolag, og til områder hvor de er mindre beskyttet for vold og kriminalitet, forteller Scott.

Det er ifølge Adriana Scott vanskelig å komme seg på beina igjen om man ikke har tilgang til tak over hodet. Det er en vanskelig og møysommelig prosess å skaffe én person bolig, og det kan ta månedsvis. Derfor er HIPS et veldig viktig tilbud for denne gruppen, sier hun.

FEST

Det er på tide å gå og idet jeg forlater HIPS, begynner gjestene å strømme på. Lokalet er pyntet, og vertskapet bestående av stab, frivillige og brukere tar vel imot alle som kommer inn døren.

Adriana Scott og Ms. Kenney

Cyndee Clay

Tamika Spellmann:

TRANSKVINNE, SEX- ARBEIDER & AKTIVIST

For Tamika Spellmann er avkriminalisering av sexarbeid og styrking av svarte transkvinners rettigheter to sider av samme sak.

TEKST OG FOTO: ASTRID RENLAND

Tamika Spellmann er i likhet med de andre på HIPS ivrig opptatt med å organisere til kveldens fest for frivillige og økonomiske støttespillere. Hun tar seg likevel tid til et intervju for å fortelle meg hvorfor hun er HIPS-aktivist, og hvorfor narkotika og sexarbeid bør avkriminaliseres.

- Jeg ble kjent med HIPS på begynnelsen av 1990-tallet da organisasjonens feltarbeidere delte ut brukerutstyr, kondomer og glid til oss, forteller Spellmann.

Spellmann er fra Buffalo, New York, og har bodd til og fra i DC siden slutten av 1980-tallet. Hun forteller at hun hatt stoffproblemer i mange år, og som svart, hjemløs transkvinne vet hun alt om hvor viktig det er å ha et gatenært tilbud som HIPS.

- De hjalp og støttet oss. Politiet har aldri beskyttet oss eller etterforsket vold og overgrep. Folkene fra HIPS samlet informasjon om kunder man burde holde seg borte fra, og spredde det blant jentene.

STIGMA OG HJEMPLØSHET

Spellmann forteller at hun har møtt veldig mange svarte og fargede lhbt-mennesker som har blitt kastet ut fra familien fordi de sto fram som den de er. Og hun har mistet mange venner til overdosedøden.

- Det har blitt litt bedre enn det var på 1990-tallet, men for mange transpersoner er sexarbeid fortsatt den eneste kilden til inntekt. For mange er det et spørsmål om overlevelses-sex, de selger sex for å overleve som hjemløse og rusavhengige.

- Vi blir slått og ranet mens politiet bruker masse ressurser på å jage etter rusavhengige sexarbeidere på gaten i stedet for å etterforske kriminaliteten vi blir utsatt for, sier Spellmann.

Ifølge Spellmann fungerer kriminaliseringen som en loop som gjør det umulig å komme seg ut av gatelivet. Har man et botilbud eller bolig, mister man det mens man soner.

- Vi fengsles og er tilbake på gaten i det samme øyeblikket dommen er ferdig sonet. Man kommer ut til ingenting, og da er veien tilbake til gaten kort.

- Det store tilbakefallet til gaten forteller meg én ting, og det er at kriminaliseringen ikke fungerer, sier Spellmann.

KRIG MOT FATTIG FOLK

Svarte og fargede transpersoner er blant de mest diskriminerte gruppene i USA, og ifølge Spellmann er gruppen overrepresentert i gateprostitusjon. Og mange er crack-avhengige.

- Kriminalisering av sexarbeid og narkotika er en krig mot fattige mennesker, sier hun, og peker på at politiets ressurser settes inn mot de mest marginaliserte, gatebefolkningen, selv om det brukes mye dop i forstedene.

Selv har hun jobbet seg ut av crack-avhengigheten, og det takker hun HIPS for. Her ble hun møtt med respekt og behandlet som et menneske, forteller hun.

Ikke minst fikk hun bruke den tiden hun trengte til å legge cracken på hylla. For å jobbe seg ut av avhengighet kan være en møysommelig prosess, og det kan ta tid.

- Du vet, altfor mange steder krever at man skal være stoffri før man begynner i behandling, mens her på HIPS har ingen stilt krav til total avholdenhet, og man mister ikke tilbudet om man ikke kan levere reine urinprøver.

Spellmann forteller at hun selv var igjennom utallige forsøk, og blant annet ble hun dømt til behandling.

- Det fikk meg til å holde meg rein så lenge jeg var under oppsikt, mens med en gang det var over, var jeg tilbake på dopet.

I dag er bruker hun bare medisinsk cannabis som smertelindring, og for henne er det et godt alternativ til legemiddelindustriens smertedempere, som hun er redd for skal hekte henne på dop igjen.

- DC har legalisert medisinsk bruk av cannabis, og det er bra. I andre stater som Colorado, er cannabis legalisert og produseres under kontrollerte forhold. Det må da være bedre at folk bruker marihuana som smertelindring, enn at de blir avhengig av the big pharmas tunge opioider?

PEER SUPPORT OG RESPEKT

Spellmann jobber som frivillig på HIPS fra mandag til fredag. Det har hun gjort siden 2017.

- Jeg jobber frivillig som oppsøkende feltarbeider og deler ut kondomer, glid og injiseringsutstyr til menneskene på gaten, og jeg forteller dem om HIPS.

- Det er viktig at de får vite om hvilke tilbud som er tilgjengelige, og at de også kan få hjelp til å få kontroll på dopbruken om de er klar for å ta det skrittet, sier hun.

I tillegg er hun politisk aktivist og deltar aktivt i DCs pågående avkriminaliseringsdebatt.

Innimellom holder hun kurs i peer-support arbeid, og hun jobber som sexarbeider. For noe skal man jo leve av, som hun sier.

- I dag har jeg bare noen faste kunder, jeg er for gammel til «turning tricks» på gaten, sier hun.

Spellmann er opptatt av at alle mennesker, også mennesker som er sexarbeidere, hjemløse og stoffbrukere, skal møtes med respekt og kjærlighet, og at vi alle har et ansvar i møte med våre medmennesker.

- Jeg er religiøs menneske og tror på det Bibelen sier, at vi skal være vår brors vokter, sier hun.

- Jeg ønsker å gi tilbake det jeg selv har blitt møtt med her HIPS. De som jobbet fikk meg til å føle meg som et helt og verdifullt menneske, selv om jeg var en rusavhengig sexarbeider. I dag bruker hun sine egne erfaringer til å hjelpe andre.

- Jeg har selv vært injiserende bruker og vanket i rusmiljøene, og jeg vet hva de trenger og hva de går igjennom fordi jeg selv har vært der, sier hun.

AVKRIMINALISER SEXARBEID

Spellmann jobber for å avkriminalisere sexarbeid, og for å styrke svarte og transpersoners rettigheter. For henne er det to sider av samme sak.

- Veldig mange av sexarbeiderne på gaten her i DC er svarte og fargede transkvinner, forteller hun, og sexarbeid er fortsatt en av de viktigste kildene til inntekt for den gruppen.

- Svarte transkvinner kan ikke velge hverken på øverste eller nest øverste hylle når det kommer til jobb. Jentene blir banket opp og ranet mens politiet er mer opptatt av å trakassere dem enn å gi dem rettsbeskyttelse. Men de har ikke noe valg fordi de får ingen andre jobber.

I flere år har muligheten for å jobbe online gitt noe mer beskyttelse enn det er å jobbe alene i

mørke bakgater. Slik er det ikke lenger, forteller Spellmann. De nye lovene innført av Trump-administrasjonen; SESTA (The Stop Enabling Sex Traffickers Act) og FOSTA (Allow States and Victims to Fight Online Sex Trafficking Act) har ført til at internettleverandører har blokkert annonsetilgangen for sexarbeidere.

- Sexarbeiderne utsetter seg for en stor risiko når de blir tvunget til å jobbe i gateprostitusjonen. De kan heller ikke rapportere vold uten å risikere selv å bli bøtelagt eller fengslet, sier Spellmann.

Hun har selv opplevd å bli skutt og ranet, forteller hun. Det var i en sidegate der hun hadde satt seg for å røyke crack før hun gikk tilbake på jobb.

- Jeg satt på bussholdeplassen og hadde nettopp røkt crack og var superhøy, da en bil med sotede vinduer plutselig stoppet opp og et våpen pekte mot meg. En mann krevde å få vesken min. Først ville jeg nekte, og jeg prøvde å gjemme vesken, men da jeg så våpenet ga jeg meg. Jeg krøp sammen i busskuret og gjorde meg så liten jeg kunne da han skjøt. Heldigvis gikk kulen gjennom baksiden av låret mitt. Det var smertefullt, men jeg overlevde.

- Jeg har vært veldig forsiktig i alle år, sier Spellmann, det er man nødt til å være når man har astma og ikke klarer å løpe så fort. Men denne hendelsen gjorde meg skikkelig redd.

Spellmann forteller at hun har blitt banket av kunder, og hun har opplevd grov trakassering, vold og overgrep fra politiet.

- Mange er traumatisert på grunn av volden de utsettes for som sexarbeider, sier hun.

Som svart transkvinne har hun kjempet mot hjemløshet, arrestasjoner, rusavhengighet og vold, samfunnsområdene svarte transkvinner er overrepresentert i. Derfor har hun engasjert seg i kampen for å få avkriminalisert sexarbeid, og for Tamika Spellmann er kampen for avkriminalisering av sexarbeid og kampen for rettigheter for svarte lhbt-befolkningen to sider av samme sak.

Fakta:

Sex Worker Advocates Coalition (SWAC) ble dannet i oktober 2016, og er en sammenslutning av enkeltpersoner og organisasjoner som jobber for å fremme menneskerettigheter, borgerrettigheter, frihet, helse og sikkerhet for sexarbeidere i Washington DC. SWAC jobber både for lovreformer og politiske endringer. I 2017 samarbeidet SWAC med advokat og byrådsmedlem David Grosso og byrådsmedlem Robert White for å få til en høring om et lovforslag som avkriminaliserer sexarbeid - Reducing Criminalization to Promote Public Safety and Health Change Act of 2017. Høringen ble avist. I 2019 leverte SWAC sammen med David Gross et revidert lovforslag. I det nye forslaget opprettholdes forslaget om å avkriminalisere sexarbeid, men det presiseres at utnyttelse, tvang og menneskehandel ikke tolereres i DC. Den 17. oktober 2019 ble det arrangert et folkemøte og offentlig høring, og over 160 personer som var for og imot lovforslaget deltok i høringen som varte i over 14 timer. Lovforslaget ble støttet av et lite flertall, og deriblant har lhbt-organisasjoner i DC engasjert seg i kampen for avkriminalisering. SWAC jobber aktivt for å sikre bredere støtte slik at forslaget kan føre til reell lovendring.

Kilder:

The Sex Worker Advocates Coalition (SWAC) www.hips.org / ggwash.org "Sex workers struggle to find housing in DC. A bill to decriminalize their job can help" 17. July 2019. washingtonblade.com "No vote planned for DC sex work decriminalization bill" 23. oktober 2019.

Cyndee Clay gikk på konserten da 1990-tallets ikoniske Riot Grrl band, Bikini Kill, hadde støttekonsert for HIPS. Det var starten på en karriere som dedikert helsekriger og skadereduksjonsaktivist.

BANEBRYTENDE KONSERTOPPLEVELSE MED Bikini Kill

TEKST OG FOTO: ASTRID RENLAND

– Jeg fikk vite om HIPS da jeg var på Bikini Kills støttekonsert for organisasjonen, forteller Cyndee Clay.

– Jeg studerte BA i klinisk psykologi på universitetet i Maryland og begynte å jobbe som frivillig oppsøkende helsearbeider. Det er var i 1995. Da jeg var ferdig utdannet i 1997, fikk jeg et internship der jeg startet opp og drev HIPS drop in-senter, og siden har jeg blitt her.

I dag er HIPS en stor organisasjon med 16 fulltidsansatte og over 1200 besøkende i måneden.

– Men, noen av oss er fortsatt punkere, og vi prøver holde fast på aktivistengasjementet, sier hun og ler.

HELSEKRIGER

Cyndee Clay har ledet HIPS i over 20 år, og er i dag en dedikert skadereduksjonsaktivist både nasjonalt og internasjonalt.

I tillegg til sitt hjemlige arbeid er hun engasjert i det internasjonale skadereduksjonsarbeidet, blant annet i organisasjonen Harm Reduction International. Selv traff jeg henne første gang i Beirut, Libanon, da byen var vertskap for HRIs konferanse i 2011. Året etter var HIPS eminent vertskap for tilreisende sexarbeidere og allierte da den internasjonale aidskonferansen ble avholdt i Washington DC i 2012. På grunn av innreiseforbud for sexarbeidere og stoffbrukere var det ikke mange organisasjoner utenfor USA som kunne delta. Siste møte var under HRIs konferanse i Vilnius, Litauen, i 2013.

Men da Clay startet i HIPS, var målet å hjelpe unge kvinner ut av gateprostitusjon, og veien fra exit-tiltak til gatenært skadereduksjonsarbeid gikk gradvis, forteller hun.

– HIPS startet som en sammenslutning av sosialarbeidere, politi og foreldre som plutselig ble oppmerksomme på at det var mange unge i gateprostitusjonen. Vi jobbet med det som i dag defineres som traffickingofre på nasjonalt nivå – altså mindreårige som selger sex.

– HIPS var hovedsakelig drevet som et nettbasert tilbud, bortsett fra at vi hadde en van vi brukte til oppsøkende arbeid på gaten. Målet var å redde jentene fra seksuell utnyttelse og få dem ut av prostitusjonen, forteller Clay.

I 1995 fikk HIPS status som selvstendig ideell organisasjon, skiftet lederskap, endret formålsparagraf, fikk nye medlemmer i staben som også hadde ulike erfaringer med sexarbeid, og bevegde seg i retning av å bli et skadereduksjonstilbud for hjemløse.

– Vi inkludert også LHBT-befolkningen som vår målgruppe, forteller Clay. – Det var et viktig steg, for i gatebefolkningen var det mange unge med tilhørighet til LHBT-grupper som var hjemløse. De hadde enten blitt kastet ut fordi familien ikke aksepterte at de var skeive eller hadde rømt fra en uutholdelig familiesituasjon. Ifølge Clay var det en lærerik tid.

– Vi lærte mye om levd liv hos de som solgte sex. Deriblant at de fleste sexarbeiderne på gaten var hjemløse,

og at stoffbruk ikke var noe folk bare kunne bestemme seg for å slutte med. Vi lærte at folk må få hjelp med rusavhengigheten sin uten vilkår om at de må endre på hele livet sitt, sier hun.

– Folk bodde på gaten eller hospits fordi de var kastet ut eller hadde rømt fra en jævlige familie. Vi begynte å lytte til fortellingene deres i stedet for å servere dem en ferdig forklaring på hvordan de burde håndtere livet sitt. Siden den gang har HIPS vært et gatenært tilbud for hjemløse. Målet er å hjelpe folk til å få bedre helse og mer kontroll over livet.

– Folk formidlet til oss at de ville ha hjelp til å håndtere negative situasjoner som for eksempel en voldelig og utnyttende hallik, men at de ikke ville slutte med å selge sex. Og selvfølgelig skal folk få definere sine egne behov, sier Clay.

PROGRESSIVE DC

I 1971 erklærte daværende president Richard Nixon krig mot narkotika, og krigen har blitt ført både ute og hjemme. USA rangerer lavt på listen over land som har iverksatt skadereduksjonstiltak, og presidentadministrasjonen til Trump gjør ikke saken bedre. Blant annet har føderale myndigheter innført lovbestemmelser som rammer mennesker som selger sex hardt.

Men ifølge Clay er Washington DC absolutt ikke det verste stedet å drive skadereduksjonsarbeid. Tvert imot, sier hun, så er DC en radikal by med progressive byrådspolitikere og befolkning.

– Vi huser Kongressen, og DC er hovedstad og et føderalt område, men samtidig bor det over 700 000 mennesker her som ikke er en del av den føderale statsmakten, og byen har eget byråd og guvernør. Og siden DC ikke har representanter i Kongressen, slipper vi unna politikere som skal markere seg på bekostning av marginaliserte grupper, sier Clay.

– Vi føler selvsagt på kroppen all den nasjonale galenskapen presidenten har satt i gang, men Washington er progressiv by og et fantastisk sted å jobbe, sier Clay.

Ifølge Clay har HIPS full støtte fra byens byråd og byrådspolitikere for sitt arbeid blant stoffbrukere og sexselgere.

– I DC dominerer Demokratene, over 90 prosent av byens politikere er i Demokratene.

Blant de føderale tiltakene som HIPS' brukere føler på kroppen, er forbudet mot online annonsering og sexarbeid. Våren 2018 innførte Trump-administrasjonen lovpakken SESTA/FOSTA. Den stiller nettleverandørene ansvarlig for kunders bruk av deres tjenester (se faktaboks), og det har ifølge Clay ført til at sexarbeidere nå er blokkert fra å bruke onlinetjenester.

Det ble hevdet at annonseringsportalene var en friplass for handel med barn og unge. Til tross for store protester fra fagmiljøer og et mangfold av organisasjoner i sivilsamfunnet var den politiske oppslutningen stor både fra Demokratene og Republikanerne.

– Myndighetene tok annonseportalen Backpage før de innførte lovpakken, forteller hun.

– Å jobbe online betydde at selgerne kunne jobbe selvstendig, men nå er de jaget tilbake til gaten og i hendene på voldelige halliker, sier Clay.

Ifølge Clay har politikken endret seg i løpet av de årene hun har jobbet for HIPS, og hun opplever at det har blitt en mye mer polarisert politisk debatt.

– De unge jentene HIPS jobbet med på 1990-tallet defineres i dag som traffickingofre, men det er liten vilje å se på kompleksiteten i feltet på samme måte som det ble gjort på 1990-tallet.

For selv om HIPS hadde som mål å redde unge jenter fra seksuell utnyttelse, var det praktiske arbeidet basert på skadereduksjon.

– I dag er det ingen debatt om hva ungdommene rømmer fra. Levekår, vanskelige familieforhold og sosiale problemer er redusert til fortellinger om ofre og overgripere, sier Clay.

FOLKET PÅ GATEN

Ifølge Clay er HIPS' målgruppe mennesker som føler nulltoleransopolitikken mot stoffbruk og sexsalg hardest på kroppen. Det preger tilnærmingen og begrepsbruken. – Våre brukere er mest berørt og hardest rammet av den rådende rus- og prostitusjonspolitikken. Men det er også en gruppe er utsatt for diskriminering, rasisme, sexisme, transfobi, fattigdom, boligmangel, helseproblemer og hjemløshet. Rusproblemene og sexsalgserfaringene inngår bare som komponenter i et liv preget av ekstrem marginalisering og utenforskap, sier Clay.

– Å være sexarbeider er både en identitet og en handling. Vi bruker ikke begrepet «sexarbeider» både fordi vi ikke er en ren sexarbeiderorganisasjon, men også fordi mange av våre brukere hverken identifiserer seg som selgere av sex eller sexarbeidere. Sexsalget er bare en liten del av hva som konstituerer deres identitet. Vi refererer

Cyndee Clay

derfor til Gatefolket, sier Clay.

- De mer ressurssterke sexarbeiderne benytter seg heller ikke av HIPS' tilbud, men det er mange sexarbeidere som støtter opp om vårt arbeid og jobber her som frivillige.

- Vi er opptatt av å ha en holistisk tilnærming. Vi jobber for avkriminalisering av sexarbeid, men det er ikke hovedmålet for vårt arbeid. Selv om man avkriminaliserer sexarbeid, vil HIPS' brukere fortsatt bli arrestert og fengslet for stoffbruk eller andre forhold, så for oss er avkriminalisering bare ett steg i arbeidet for å forbedre situasjonen for folket på gaten, sier Clay.

DC har avkriminalisert cannabis, men ingen andre droger. At man kan bruke cannabis uten å bli bøtelagt og fengslet, er et gode også for HIPS-brukere, men det har lite å si for deres hverdag. De er fortsatt den gruppen politiet bruker mest ressurser på å kontrollere.

- Derfor jobber vi også for å reformere narkotikapolitikken og for at bruk og brukere av alle typer stoffer skal avkriminaliseres, sier Clay.

HAT- & KJÆRLIGHETSFORHOLD

Da jeg var i Washington DC under den internasjonale aidskonferansen i 2012, sa en taxisjåfør idet vi passerte en park at «på det ene hjørnet står sosialarbeidere og deler ut kondomer, og på det andre hjørnet står politiet og beslaglegger dem».

HIPS' brukere forteller også om utstrakte erfaringer når det gjelder vold, trakassering og seksuelle overgrep fra politiet. Organisasjonen jobber likevel aktivt med DC's politietat for å forbedre relasjonen mellom partene.

- Vi har et hat- og kjærlighetsforhold til politiet, forteller Clay.

- De kjenner til HIPS og har respekt for vårt arbeid, men de er også under press fra beboere og næringslivet i de områdene av hvor gateprostitusjon og dopsalget skjer.

Det forklarer ikke overgrep fra politiet. Clay forteller at de derfor jobber tett på og samarbeider med politiet for å styrke etatens arbeid med å utvikle LEAD, Law Enforcement Assisted Diversion i DC. LEAD er et skadereduksjonsprogram og alternativ til nulltoleranseprinsippet der målet er at stoffbrukere og sexselgere skal møtes med hjelp og ikke kontroll og sanksjoner (se faktaboks).

- Det er viktig for oss å ha et godt forhold til politiet fordi det vil gagne HIPS' brukere, som da vil møte en politibetjent som vil kunne behandle dem med respekt og hjelpe dem i en anmeldelsesprosess, sier Clay.

Konsekvensene av stigmatiserende holdninger i politiet er at vold og overgrep ikke anmeldes, at målgruppen ikke har rettsbeskyttelse, og at den oppleves som fritt vilt både av omgivelsene og etatens egne folk.

LEAD - Law Enforcement Assisted Diversion

LEAD-programmet ble startet i Seattle i 2011 med mål om å endre politiets tilnærming til marginaliserte grupper i det offentlige rom fra nulltoleranse til skadereduksjonsmodell. Målet er å etablere alternativer til straff for mindre alvorlige lovbrudd som stoffbruk og sexsalg.

Hensikten er å sikre ro og orden for næringsliv og beboere, og møte målgruppen med hjelp i stedet for kontroll og sanksjoner. Heller enn å være i krig med stoffbrukere og sexselgere skal politiet samarbeide med ulike tiltak som sosiale hjelpeprosjekter, rettighetsorganisasjoner, forsvarere, påtalemyndighetene, næringsliv og nabolagenes velferdsgrupper, for å sikre at de som trenger det, får nødvendig hjelp.

Kilde: www.leadbureau.org/ <https://www.leadbureau.org/>

I Europa, inkludert hos PION, diskuterer man muligheten for å få sexarbeidere som gruppe definert under hatkriminalitetsbestemmelsene i straffeloven.

Clay på sin side har mer tro på å skolere politiet i skadereduksjonsarbeid enn å jobbe for å omdefinere kriminalitet begått mot sexarbeidere til hatkriminalitet.

- Hatkriminalitetsbestemmelsene fungerer ikke her, sier Clay.

I USA er transkvinner, og spesielt svarte transkvinner, en utsatt gruppe når det gjelder grov vold og drap. Det er noe HIPS også erfarer.

- Vi hadde en sak der en ung mann ble mobbet av kameratene for å ha kjøpt sex fra en transkvinne. Han oppsøkte henne igjen og skjøt henne til døde. Drapet ble ikke definert som hatkriminalitet, forteller Clay.

SAMARBEID OG ALLIANSER

Den første sexarbeiderorganisasjonen som så dagens lys i USA var Coyote (Call Off Your Old Tired Ethics), som ble etablert på morsdagen i 1973. I dag huser nasjonen et 20-tall enkeltorganisasjoner, og blant dem er det mange som har søsterorganisasjoner i flere delstater. I sum betyr det at det er sexarbeiderorganisasjoner i nesten alle delstater i USA.

For oss som er vant med å være den eneste organisas-

jonen på nasjonalt nivå, og som oftest med et fåtall mennesker som har tid til å være aktivister, framstår det som en drøm at man kan være flere organisasjoner innenfor samme delstat.

Ifølge Clay fører ikke det nødvendigvis til utbredt samarbeid. Det handler både om klasseforskjeller mellom gruppene og andre forhold som manglende muligheter til å finansiere samarbeid på tvers av organisasjonene.

- Det har vært stor forskjell på hvilke grupper sexarbeiderorganisasjonene har jobbet for, og inntil de siste årene har det vært lite samarbeid mellom de ulike organisasjonene. Det har endret seg, men det er vanskelig å få til reelt samarbeid på tvers av delstatene når ingen har penger hverken til å arrangere felles møtesteder eller å delta på samlinger.

Og gudene skal vite at det er et krevende arbeid å skaffe penger nok til å drifte organisasjonene. Bak budsjettet for HIPS på 2,4 millioner dollar står det 20 ulike tilskuddsordninger og organisasjoner.

- Det betyr at årlig skal rundt 20 ulike søknader skrives, og det skal rapporteres på hver enkelt av disse, forteller Clay.

- I tillegg skal private bidragsytere følges opp, og vi bruker mye menneskelige ressurser på arrangementer for å samle inn penger til vårt arbeid.

- Men vi er mange som er i samme båt, og det er godt samarbeid på tvers av organisasjoner som jobber med folket på gaten. Mitt inntrykk fra det europeiske skadereduksjonsarbeidet er at det er større avstand mellom organisasjoner som jobber for sexarbeidere og stoffbruk-

ere, og samtidig at sexarbeidere og stoffbrukere har mer stigma mot hverandre i Europa enn her i USA, sier Clay.

Mye kan tyde på at det også på andre områder er lettere å få til samarbeid. Siden 2017 har HIPS samarbeidet tett med byrådspolitiker David Grosso i formuleringen av forslag til en lovreform om avkriminalisering av salg av sex.

- Vi har formulert lovforslaget, og David Grosso har presentert det for byens politiske administrasjon for å få en offentlig høring. Lovforslaget Criminalization to Promote Public Safety and Health Amendment Act of 2017 gikk ikke igjennom, og vi jobber nå med å omarbeide det for å sikre større oppslutning, forteller Clay.

- Selv om 90 prosent av byens innbyggere er Demokrater, er sexarbeid et kontroversielt politisk tema, og mange er redde for å gå offentlig ut med støtte til lovreformer på feltet.

- Får vi det ikke igjennom denne gangen heller, vil fortsette å jobbe med reformforslaget til vi får gjennomslag, sier Clay og smiler kampvillig.

EPILOG:

HIPS har sammen med Sex Worker Advocates Coalition (SWAC) og andre organisasjoner og enkeltpersoner som jobber med å fremme helse og rettigheter for sexarbeidere, startet kampanjen DECRIMNOW DC. Målet er å jobbe for avkriminalisering, sikkerhet og autonomi for mennesker som selger sex. For mer informasjon se: www.decrimnow.org/ www.decrimnow.org/

SESTA-FOSTA

I april 2018 innførte Trump-administrasjonen lovpakken The Stop Enabling Sex Traffickers Act (SESTA) and Allow States and Victims to Fight Online Sex Trafficking Act (FOSTA).

SESTA-FOSTA kom som følge av politisk press for å bekjempe utnyttelse av mindreårige i prostitusjon, og har stor støtte blant både demokratene og republikanerne. Lovpakken ble innført på tross av protester fra både faglig hold og organisasjoner i sivilsamfunnet. Kritikerne mener at lovpakken innebærer myndighetssensur av internett, at den vil ramme LHBT-organisasjoner og organisasjoner som jobber med seksuell og reproduktiv helse, at den vil jage sexarbeidere tilbake til en mer risikofylt tilværelse på gaten, og sist, men ikke minst at den ikke vil ha påvirkning på sexhandelen med mindreårige. Selv justisdepartementet gikk imot innføringen av SESTA og FOSTA.

I forarbeidet til lovpakken SESTA-FOSTA gikk

føderale myndigheter til det skritt å sikte eierne av webportalen Backpage for å promotere prostitusjon. Hovedkontoret til Backpage var i Phoenix. Backpage var som alle andre nettportaler brukt på tvers av grenser både i og utenfor USA. At nettportalen opererte grensekryssende bidro til at siktelsen ble utvidet til å gjelde mellomstatlig kommersiell sexhandel som rammes av USAs anti-trafficking-lovgivning.

Både politiet og justismyndighetene var imot og viste til at Backpage selv meldte fra ved mistanke om at mindreårige var misbrukt i annonsene. Det ble også vist til at det var mye lettere for politiet å overvåke nettbasert annonsering for å slå ned kriminaliteten i feltet. Politisk folkevalgte hevdet derimot at Backpage og tilsvarende annonseportaler var arnested for seksuelt misbruk av mindreårige.

Kilde: en.wikipedia.org/wiki/Stop_Enabling_Sex_Traffickers_Act" Wikipedia

FUCKFÖRBUNDET SKRIVER HISTORIE I STOCKHOLM

– Kriminaliseringen av sexarbeid er ikke et isolert fenomen, men skjer i en tid der både kvinners og LHBT-befolkningens seksuelle og reproduktive rettigheter og migranternes rettigheter er under press, sa Kate McGrew.

AV ASTRID RENLAND

Kate McGrew, leder av Sex Workers Alliance Irland (SWAI), åpnet konferansen som markerte avslutningen på den svenske sexarbeiderorganisasjonen Fuckförbundets markering «20 år med sexkjøpsloven». Markeringen samlet sexarbeidere, allierte og forskere til en tredagers event i Stockholm fra 27. til 30. september 2019, og konferansen fant sted mandag 30.

Under åpningstalen oppsummerte Kate McGrew de erfaringene sexarbeidere har gjort seg i et kontroll-regime der salg av sex er legalt, mens kjøp er forbudt.

McGrew pekte på at det var et enormt gap mellom sexarbeideres erfaringer og de idealiserte narrative i radikalfeministenes promotering av forbudet. Å kriminalisere og stigmatisere kundene har blitt sagt å være spesielt sexarbeidervennlig og feministisk. Slik er det ikke, sa McGrew, tvert imot. Sexarbeidere opplever økt vold, kriminalitet og stigma, og på den andre siden dårligere rettsbeskyttelse og personvern samtidig som man oppleves som fritt vilt for både politi og kriminelle.

Internasjonal sexarbeiderkonferanse i Stockholm

Alle foto: Fuckförbundet

– Vi er samlet her i Stockholm for å bekjempe radikalfeministenes sexarbeiderpolitikk, men også for å minnes Petite Jasmine, Vanessa Campos og alle de andre sexarbeidere som har blitt drept under dette kontrollregimet.

Irland er et av fem land som har adoptert den svenske modellen. Ifølge irske SWAI har forbudet ført til en oppsiktsvekkende økning av fysisk og seksualisert vold og annen kriminalitet mot sexarbeidere. I Irland har SWAI i motsetning til mange andre land mulighet til å dokumentere utviklingen gjennom appen Ugly Mugs der sexarbeidere både kan rapportere inn vold og kriminalitet, og advare hverandre mot farlige kunder eller personer som utgir seg for å være kunde. Appen er finansiert med støtte fra de britiske justismyndighetene.

SKRIVER SVENSK HISTORIE

Markering «20 år med sexkjøpsloven» var arrangert av Fuckförbundet i samarbeid med den svenske LHBT-organisasjonen RFSL, den europeiske nettverksorganisasjon International Committee on the Rights for Sex Workers in Europe, ICRSE og Open Society Foundation (OSF). Over 100 sexarbeidere fra Norden, Europa, Asia, Latin-Amerika og USA fant veien til Stockholm og deltok i markeringen.

I programmet inngikk intern kompetanse- og kunnskapsutveksling for og med sexarbeidere, offentlig demonstrasjon og fagkonferanse om sexarbeideres rettigheter. Fuckförbundet lanserte også rapporten *Twenty Years Of Failing Sex Workers: A community report on the impact of the 1999 Swedish Sex Purchase Act*.

På konferansen den 30. september var det 140 deltakere. Blant innledere var det både representanter for sexarbeiderorganisasjoner, migrantnettverksorganisasjoner som Tampep, og forskere fra inn- og utland. Det er første gang det har blitt arrangert en sexarbeiderkonferanse i Sverige.

– Det har ikke vært enkelt å arrangere eventen, fortalte Lily fra Fuckförbundet.

Ifølge Lily ble organisasjonen nektet å åpne bankkonto i Sverige, noe som skapte store problemer i håndtering av den økonomiske støtten de fikk fra OSF for å gjennomføre eventen. Løsningen ble at de måtte åpne bankkonto i en utenlandsk bank.

– Svenske myndighetene satte seg også på bakbeina da det kom dem for øre at EU-organet European Centre for Disease Control and Prevention (ECDC) som har sete Stockholm, samarbeidet med Fuckförbundet om konferansen. ECDC hadde blant annet stilt sine lokaler til disposisjon, fortalte Angelica fra Fuckförbundet.

Angelica fortalte også at da det ble sendt ut invitasjoner til å delta på konferansen, tok generaldirektør i Folkehelsemyndighetene kontakt med ECDC og uttrykte sin misnøye med at et EU-organ deltok i et arrangement som var kritisk til svensk politikk på området. ECDC trakk seg fra arrangementet, og Fuckförbundet fikk i siste liten lånt andre lokaler til gjennomføringen av konferansen.

Ifølge deltakere på konferansen var det også andre som muligens fikk kalde føtter, for Jämställsmyndigheten som hadde meldt på to representanter, trakk plutselig påmeldingene tilbake.

I det offentlige ordsiftet i Sverige har, til tross for to tiår med sterke motstemmer fra sexarbeideraktivister, det bare vært politiske representanter fra overlevelsesbevegelsen (eks-strippere og sexselgere som støtter kriminaliseringen) som har kommet til orde.

Ifølge Niclas Dennermalm fra RFSL er det en sterk tendens til i Sverige at alle andre som

sosialarbeidere, politi, myndighetene eller radikalfeminister kan snakke på vegne av mennesker som selger sex.

– Som sexarbeider har man ikke en stemme i Sverige. Det å ikke gi rom for at mennesker som berøres av politikkutforming og la dem delta i kunnskapsproduksjon, er en av mange ekskluderingsmekanismer samfunnsmessig marginaliserte mennesker utsettes for, sa Dennermalm.

STIGMA, KUNDEMAKT OG RETTSLØSHET

Aktiv motstand og motarbeidelse fra svenske myndigheter påvirket ikke konferansens innledere og publikum. I første del av konferansen drøftet og presenterte sexarbeidere fra ulike land erfaringer med kriminalisering, spesielt forbudet mot sexkjøp som sies å ikke ramme parten som selger sex.

Ifølge svenske sexarbeidere har det svenske nulltoleranseregimet som uttalt mål at sexarbeid skal bekjempes både ved kriminalisering og ved å gjøre det så ubehagelig som mulig å selge sex.

– Myndighetene sier at sexarbeidere skal stigmatiseres, og anser skadereduksjonstiltak basert på helse og rettigheter som noe som fasiliterer sexarbeid, fortalte Angelica.
– Før forbudet mot sexkjøp formidlet 95 prosent av de vi var i kontakt med, at de ikke hadde problemer med kunder og kondombruk. I dag forteller alle at bruk av beskyttelse er et forhandlingstema, fortalte Anaïs fra den franske sexarbeiderorganisasjonen STRASS.

Sexarbeidere vitnet også om dårlige rettsbeskyttelse.

– En sexarbeider ble hacket av en kunde og brutalt voldtatt. Hun anmeldte saken til politiet som møtte henne med respekt inntil de fikk vite at hun var sexarbeider. Da droppet de saken og anmeldte henne for besittelse av pepperspray, fortalte finske Varis.

I Norge ble forbudet mot sexkjøp innført ti år etter Sverige, i 2009. Selv om forholdene er bedre enn hos storebror i øst og norske sexarbeidere ikke blir møtt med sensur, er det selgere av seksuelle tjenester som føler forbudslinjen på kroppen.
– Den såkalt nordiske modellen representerer en grov krenkelse av menneskerettighetslovene, sa Hannah.

– Sexarbeidere opplever at det er deres rettsbeskyttelse og personvern som ofres i politimetoder og lovhåndhevelse.

Israel vedtok forbudet mot sexkjøp i desember 2018. Det ble presset fram av religiøse pressgrupper og kvinnebevegelsen i landet. Loven trer formelt i kraft i mai i år. Likevel føler israelske sexarbeidere allerede forbudet på kroppen, fortalte Kati fra den israelske sexarbeiderorganisasjon Argaman Alliance Hebron.

– Sexarbeidere opplever mer vold fra politiet i form av penger som blir beslaglagt og krav om seksuelle tjenester. I tillegg blir folk holdt i arrest uten rettslig vedtak eller tilgang til advokat, fortalte Kati.

– I Irland har det vært en økning på 92 prosent i rapportering av vold fra sexarbeidere, sa Berry fra SWAI.

– **Forbudet mot sexkjøp er bare nok en bestemmelse i mengden av lover som undertrykker seksuelle avvikere og normbrytere, sa Berry.**

Det er slående mange felleserfaringer til tross for at landene som har iverksatt forbud mot sexkjøp har svært ulike lovbestemmelser som regulerer sexarbeid. Fortellinger om økt vold, mer trusler, grove ran og utpressing, kjøpers marked, kondomer som beslaglegges, utradisjonelle politimetoder, politiovergrep og forbud mot arbeidsfellesskap, gikk igjen hos innlederne.

I tillegg fastslo alle at migrantsexarbeidere og spesielt de mest utsatte gruppene av migranter, er de som rammes hardest av de rådende kontrollregimene. De kontrolleres og deporteres. Kriminalisering, sexisme og rasisme

Det er ulike årsaker til at sexarbeiderfeltet har blitt plassert i sentrum for kontroll av global migrasjon. I det internasjonale samfunnets politiske iscenesettelse av utbytting av arbeidsmigranter, har sexarbeid dannet bildet av både det ideelle offeret og den ideelle gjerningspersonen, med intetanende uskyldige kvinner som blir lurt av kyniske og profittorienterte kriminelle. Men selv om dette narrative har falmet i løpet av de 20 årene som har gått siden verdenssamfunnet vedtok å kriminalisere global mobilitet gjennom etableringen av FN konvensjonen om organisert kriminalitet og tilleggsprotokollene mot menneskehandel og menneskesmugling, lever følgene av dem i beste velgående.

– Koblingen mellom sexarbeid, menneskehandel og migrasjon har skapt en helt spesiell form

for kriminalisering av etnisk basert fattigdom, sa professor og migrasjonsforsker Nick Mai fra Kingston University London i sin innledning.

De siste årene har sexarbeiderorganisasjonene jobbet for å styrke rettighetene til mennesker i migrasjonsrelatert sexarbeid. En rekke steder har migrantsexarbeidere etablert egne organisasjoner, som blant annet Red Canary Song i New York.

– Vi går ett steg fram og to tilbake når det gjelder rettigheter for migrantsexarbeidere, sa McGrew.

SISTE ORD ER IKKE SAGT

Det er vanskelig å yte rettferdighet til konferansens faglige nivå på begrenset plass, men den kan kanskje oppsummeres med at siste ord ikke er sagt. Det finnes grenser for hvor lenge pro-kriminaliseringsaktivister og myndigheter kan hegne om ideologiske anretninger og politiske interesser for å legitimere kriminalisering av sexarbeid og sexarbeidere. Gapet mellom ideologi og kunnskap er i ferd med å bli for stort, og det var konferansen i Stockholm et eksempel på.

Albertine gratulerer Fuckförbundet med en meget interessant **og** vellykket gjennomført konferanse.

Fuckförbundet (2019): Twenty Years Of Failing Sex Workers: A community report on the impact of the 1999 Swedish Sex Purchase Act.

TI ÅR MED MENNESKE- RETTIGHETSBRUDD OG DISKRIMINERING

Av Anne Johnsen

Ti år – nesten 4000 dager – har gått siden Stortinget gikk til det uforståelige skrittet å forby kjøp av seksuelle tjenester.

Å underlegge en hel nasjon et forbud med bakgrunn i radikalfeministiske meninger og kristenkonserverativ moralisme er ikke bare totalt feilslått politikk, men også en ufattelig ondsinnet handling. Det aner meg at politikerne visste hvor meningsløst farlig dette var, og allikevel ble det vedtatt. Loven er en verkende skamplott som vitner om hvor totalt feil demokratiet kan slå ut: Når mennesker med snevre personlige agendaer, forsteinede religiøse meninger og et sykt kontrollbehov over menneskets seksualitet slipper til på Stortinget, og endog får presset gjennom en helt grotesk lov, er det en fallitterklæring for staten. Slike tendenser må fanges opp og stanses før de kommer i nærheten av å bli en lov. Hvis ikke, kan hvem som helst bli rammet helt vilkårlig av et lovverk uten å ha gjort noe som helst galt. Hvem er neste gruppe ut? Det kan godt eskalere ...

Med sinne ser jeg at partier som har vedtatt å fjerne loven, sitter musestille. Hva foregår egentlig i hodene deres? Skulle ikke disse partiene gå i front for å reversere loven? Hadde man ikke visst bedre, skulle man tro at det fortsatt var forrige regjering som sitter med

makten. Denne regjeringen er overhodet ikke noe bedre! Ved å være stille, støtter de passivt en lov som de er imot.

Hvordan kan det være mulig å ikke gjøre noe når skadeomfanget er så stort? Kan det være at de blir presset til å frede loven av enkelte individer som kjører ekstrem feministargumentasjon i stortingskorridorene? Er det slik at staten er blitt avhengig av ekstraintektene den drar inn på å kriminalisere uskyldige? Hvordan er det mulig for noen politikere i det hele tatt å ikke lytte til de som har mest kunnskap?

Verden over ser vi nemlig at seriøse og tunge organisasjoner stiller seg bak krav om avkriminalisering av sexarbeid, som de har gjort i New Zealand siden 2003.

Forslag til hvordan politikerne burde tilnærme seg sexarbeid er utarbeidet med basis i nøktern realisme (fritt for moralisme), og baserer seg på forskning, intervjuer og kartlegging gjennom mange år. Avkriminalisering er det absolutt beste og tryggeste alternativet for alle. Det ser ut som denne oppfatningen opparbeider seg en stadig større kraft, nettopp fordi det er nøktern realisme, medisinsk vitenskap og basale menneskerettigheter som ligger til grunn for

dette ståstedet. Dette står i grell kontrast til den krampaktige (dobbel)moralismen som skaper menneskerettighetsbrudd og diskriminering. Det er helt vilt skremmende at det faktisk er mulig å la moralisme legge grunnlaget for en lov.

Hvis det finnes noen journalister der ute med et snev av integritet, burde de kjørt politikere hardt på at de lukker øynene for diskrimineringen og menneskerettighetsbruddene som foregår rett foran dem. Hvordan våger stortingsrepresentantene å ikke gjøre noe? For å gjøre jobben enklere for journalister og politikere viser følgende liste et utvalg av organisasjoner som stiller seg bak avkriminalisering – og hvorfor: Amnesty International, WHO, Human Rights Watch, UNAIDS, FRI – foreningen for seksualitets- og kjønns mangfold og RFSL.

I tillegg til disse organisasjonene anbefaler forskere lovreformer. Det anerkjente tidsskriftet The Lancet publiserte i anledning den internasjonale aidskonferansen i 2014, et temanummer om hiv og sexarbeid. På lederplass tas det til orde for avkriminalisering.

I artikkelen *Associations between sex work laws and sex workers' health: A systematic review and meta-analysis of quantitative and*

qualitative studies slår forskerne fast at det er et presserende behov for å reformere sexarbeiderrelaterte lovbestemmelser og institusjonell praksis for å redusere skader og hindringer for realiseringen av helse.

I anledning markeringen av 20 år med sexkjøpsloven publiserte den svenske sexarbeiderorganisasjonen Fuckförbundet rapporten med den beskrivende tittelen *Twenty Years of Failing Sex Workers* i september 2019.

Personlig vet jeg om enkelte som ikke klarer tanken på å være tvangsunderlagt statlig innført diskriminering og radikalfeministisk moralisering, og derfor har valgt å skifte statsborgerskap. Jeg vet også om personer som permanent har flyttet ut av landet de en gang var stolte av. De har vært nødt fordi vemmelsen over å bo i en stat som åpent tillater diskriminering ikke er til å holde ut. Drastisk sier du? Jeg vet sannelig ikke. Når staten kveler mennesket i stedet for å beskytte det, får det konsekvenser. Det er ikke alle som klarer å lukke øynene og late som ingenting.

Året er 2019, og landet er lille Norge. Loven er her ennå. Det er uforståelig og grusomt at noe så åpenbart jævlig har fått eksistere i ti år.

Først publisert på bloggen annemodus, 19. oktober 2019. annemodus.wordpress.com/2019/10/19/ti-ar-med-menneskerettighetsbrudd-og-tvangsdiskriminering/ "Ti år med menneskerettighetsbrudd og påtvunget diskriminering."

Platt, Lucy, Pippa Grenfell, Rebecca Meiksin, Jocelyn Elmes, Susan G. Sherman, Teela Sanders, Peninah Mwang and Anna-Louise Crago (2018): "Associations between sex work laws and sex workers' health: A systematic review and meta-analysis of quantitative and qualitative studies" PLOS Medicine (publiserte 11. Desember 2018).

HØR PÅ JORD

DR Kongo

EBOLAVIRUSET RAMMER OGSÅ SEXARBEIDERE

I begynnelsen av august døde en 24 år gammel kvinnelig sexarbeider etter å ha blitt smittet med ebola etter å ha oppholdt seg i grensebyene Bukavu i Sør-Kivu og Goma i Nord-Kivu i østlige DR Kongo. Grensebyene er regnet som knutepunkter for både kongolesiske sexarbeidere og tilreisende sexarbeidermigranter fra Rwanda, Burundi, Uganda, Tanzania og Kenya. Sexarbeiderorganisasjoner i DR Kongo og nabolandene er kritiske til at sexarbeidere ikke inkluderes i de smitteforebyggende strategiene som er etablert både internasjonalt og

nasjonalt for å forebygge og bekjempe ebolaviruset. Viruset smitter via direkte kontakt med kroppsvæsker fra syke eller døde mennesker, og har en ekstrem høy dødelighet. Det pekes på at sexarbeidere er en spesielt utsatt gruppe når det gjelder smitte på grunn av marginalisering, stigma, høy grad av mobilitet og sist, men ikke minst, risikoen for å møte en smittet person. Sexarbeiderorganisasjonene krever derfor at det etableres spesielle smittevernstiltak for og med sexarbeidere, og at sexarbeidere inkluderes i det videre arbeidet med smitteforebygging.

www.nswp.org

Irland

KREVER LOVENDRING

En rapport fra den irske kampanjegruppen Brothel Keepers viser at mer enn 150 sexarbeidere har blitt tiltalt under forbudet mot bordellhold i løpet av de ti siste årene. Rapporten viser også at majoriteten av de dømte kvinnene er migranter, som i tillegg til straff ble utsatt for «naming & shaming» i irske medier. Det er lov å selge sex i Irland, men etter prostitusjonsbestemmelsene i Criminal Law (Sexual Offences) Act of 1993, regnes det som bordellhold om mer enn én kvinne jobber i samme lokale. Da Irland i 2017 innførte forbudet mot kjøp av seksuelle tjenester, medførte det økt kriminalisering av sexarbeidere. Ytterligere skjerping av straffenivået i lovbestemmelsene mot bordellhold og særlig forbudet mot å leve av andres prostitusjon, rammer blant annet sexarbeideres familier. Kampanjegruppen krever både lovendringer og endringer i politiets håndhevelsespolitikk. De viser

til at skjerpelsene i lovbestemmelsene ble begrunnet med at det skulle beskytte kvinner som selger sex mot utnyttelse, mens det i realiteten har bidratt til økt marginalisering av de mest utsatte sexarbeiderne, migranter.

www.brothelkeepers.org

ØKT KRIMINALITET MOT SEXARBEIDERE

Siden innføringen av forbudet mot sexkjøp i Irland gjennom Criminal Law (Sexual Offences) Act 2017, har kriminaliteten mot sexarbeidere nesten fordoblet seg viser en rapport fra UglyMugs.ie. UglyMugs.ie er en app som har som mål å øke sikkerheten og redusere kriminalitet mot sexarbeidere. Siden 2017 har mellom 6000 og 7000 sexarbeidere benyttet seg av appen for å rapportere og dele informasjon om kriminalitet, vold og farlige kunder. I perioden 2017-2019 økte

antall rapporteringer med henholdsvis 53 prosent for kriminalitet og 78 prosent voldskriminalitet. Sammenligner man rapporteringer i perioden 2015-2017 med 2017-2019, har kriminalitet og vold nesten fordoblet seg. Under én prosent av brukerne av UglyMugs.ie formidler at de har anmeldt eller vil anmelde saken til politiet. www.uglymugs.ie

UK

PRO AVKRIMINALISERINGSREFORM

En meningsmåling i regi av RightsInfo og utført av byrået Survation, viser at flere briter er for en avkriminaliseringsreform enn mot. Av et utvalg på 2000 personer svarte 49 prosent at bordelldrift som i dag har en strafferamme på sju år, bør avkriminaliseres. 44 prosent svarte at sexarbeidere på gaten ikke burde bøtelegges for å tilby sine tjenester offentlig, en overtredelse som kan gi 500 pund i bot. 22 prosent av de spurte var imot avkriminalisering av bordelldrift, mens 27 prosent vil opprettholde bøteleggingen av gateprostitusjon.

www.prostitutescollective.net

Sør-Afrika

KRIMINALISERING AV SEXARBEID SKADER KVINNER OG TRIGGER HIVSMITTE

Human Rights Watch og den sørafrikanske sexarbeiderorganisasjonen SWEAT - Sex Workers Education and Advocacy Taskforce, har lansert en rapport der de anbefaler avkriminalisering av sexarbeid for å sikre kvinner økt sikkerhet og livskvalitet samt svare på hivpandemien. Sexarbeid er forbudt, og mens det siden begynnelsen av 1900-tallet har vært forbudt å selge sex, ble det i 2007 også forbudt å kjøpe sex. Det er forbudt å drive eller eie bordeller, leve av andres prostitusjon og få andre til å jobbe med sexarbeid. Rapporten rommer intervjuer med sexarbeidere,

FN

FJERN DISKRIMINERENDE LOVER

Lover diskriminerer på mange måter, men kriminalisering av mennesker er en av de mest ødeleggende formene for diskriminering. Kriminalisering ekskluderer mennesker fra å være beskyttet av våre rettslige, sosiale og økonomiske systemer, sa den sørafrikanske dommeren og menneskerettighetsadvokaten, Edwin Cameron, da medlemslandene samlet seg på toppmøte i New York 9.-18. juli 2019 for å gjennomgå framdriften i bærekraftig utvikling i Agenda 2030. For til tross for medlemslandenes forpliktelser til å fjerne diskriminerende lover og redusere ulikheter, er det fortsatt 100 land, deriblant Norge, som kriminaliserer narkotikabruk. 69 land kriminaliserer seksuelle relasjoner mellom mennesker av samme kjønn. Norge er også blant de 98 landene som helt eller delvis kriminaliserer sexarbeid.

www.unaids.org

myndighetspersoner og personer som jobber med helse- og rettighetsspørsmål fra fire av ni provinser i Sør-Afrika. Nesten tre fjerdedeler av sexarbeiderne som er intervjuet i rapporten, formidler at de har blitt arrestert flere ganger, noen opptil flere ganger i måneden. Arrestasjonene inngår i et bredere mønster av trakassering som også inkluderer utpressing og utskjelling og at politiet krever gratis seksuelle ytelser. Rapporten dokumenterer at kriminaliseringen undergraver både sexarbeideres menneskerettigheter og rett til helse. Den gir også anbefalinger om reformering av rettssystemet for å sikre rettsbeskyttelse for sexarbeidere.

www.hrw.org

BUY, BUY LOVE

Spaltens gjest, Bjørn Hatterud, er en klassereisende skeiv cis-mann, forfatter, kritiker, musiker og kurator. Han har siden han ble født en vakker julidag i 1977 med ryggmargsbrokk og klumpfot, vært igjennom utallige vonde operasjoner.

Ifølge ham selv var det ikke lett å vokse opp som funksjonshemmet, skeiv og overvektig i en liten bygd nord for Brumunddal, et liv han ærlig beskriver i den selvbiografiske essaysamlingen *Mot normalt* som ble gitt ut på Samlaget i 2018. Det var heller ikke lett for arbeiderklassehomsen fra bygda å finne seg til rette i Oslos urbane og kroppsfikserte homomiljøer eller blant middelklassens barn på Universitetet. Men, eller kanskje heller derfor, er takhøyden stor for annerledesheter og normbrytninger. Hans beste venner er freaks og outcasts, og «mot normalt» preger også hans arbeidsliv der han er spesielt opptatt

av motsetningsparene høykultur/lavkultur, konformitet/motstand og normalitet/avvik.

HVA ASSOSIERER DU MED BEGREPET PROSTITUSJON?

Prostitusjon er et begrep som brukes om å gjøre noe man egentlig ikke har lyst til, men som man gjør bare fordi man får betalt for det. Grenseoppgangen mellom begrepene prostitusjon og lønnsarbeid er i grunnen hårfin.

ER «HOREKUNDE» ER ET GODT BEGREP?

Horekunde er et problematisk begrep fordi bare et mindretall av sexarbeidere

er bekjempe med å bli kalt hore. Hore er et nedsettende ord, som reduserer sexarbeideren til et objekt og en klisje – definert av andre. Sexkjøperen kjøper da heller ikke sexarbeideren, det man kjøper er en tjeneste av vedkommende. Når jeg hører ordet horekunde ser jeg for meg en person som har ei peishylle full av små horer vedkommende har kjøpt seg, som det tørkes støv av og som man stolt viser fram. Horekunde er et teit begrep. Slutt med det!

ER DET TABU Å SNAKKE OM KJØP AV SEKSUELLE TJENESTER?

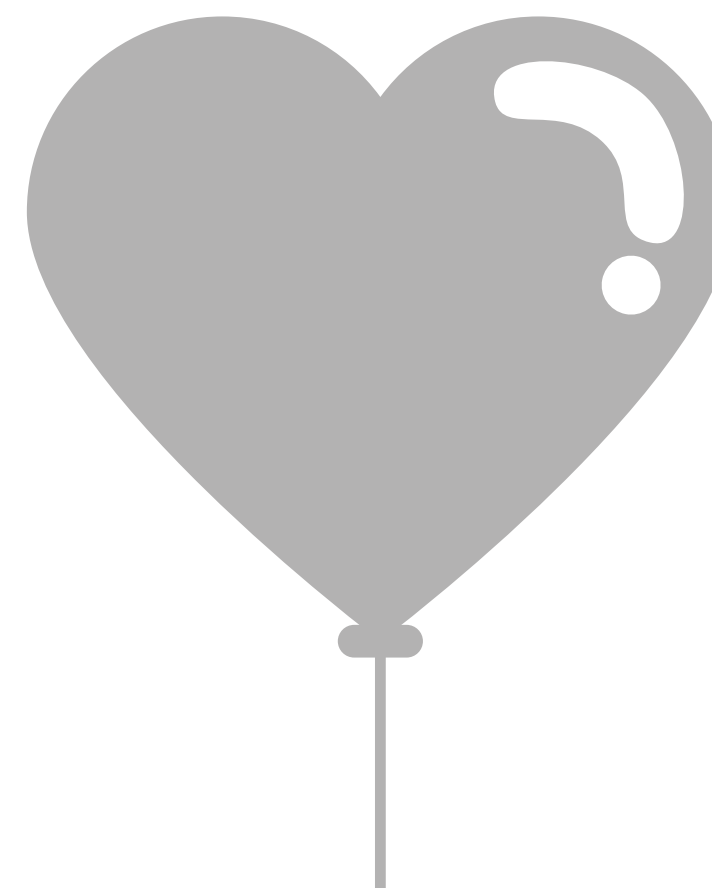
Jeg vet ikke om det er tabu, men det er kanskje ikke det første man skryter av i jobbintervju nevner over middagen i et femtiårslag eller forteller om i konfirmasjonstaler? Jeg tenker at det ikke bør være mer tabu å snakke om kjøp av sex enn andre samtaler om sexlivet. Er man først blitt så kjent med og trygg på noen at man deler av sexlivet sitt med dem, kan man like gjerne snakke om opplevelser der man har betalt for sexen.

ER DET TABU Å SNAKKE OM SALG AV SEKSUELLE TJENESTER?

Hvor tabuene går, er jeg faktisk ikke helt sikker på, fordi jeg selv er litt over snittet lite fordømmende. Jeg kjenner folk som har kjøpt sex og folk som har solgt sex. Menn, damer og transpersoner – om hverandre. Så lenge de har det bra, er jeg glad. Sex er i denne rare mellomposisjonen at det er dypt personlig, i grenselandet privat, samtidig som det er politisert. Noe sexkjøpsloven er et eksempel på.

ER SEX EN MENNESKERETT?

Å snakke om sex som menneskerett er litt komplisert – fordi vi allerede har en mengde menneskeretter som ofte ikke blir innfridd. Ytringsfrihet mangler mange steder i verden. Mange folk i verden sulter eller mangler bolig. Det jeg imidlertid er sikker på, er at muligheten til å oppleve nærhet er ekstremt viktig for å ha et godt liv. For enkelte av oss holder det med en klem eller holde hånd på kino. Andre av oss trenger å ha tissen sin i mange ulike kroppsåpninger eller bli penetrert med knyttnever for å føle seg tilfreds.

Vi folk er så forskjellige, og det å se hverandre og akseptere hverandre er grunnleggende. Det å kjenne etter for egne behov og ønsker, og sette sine egne grenser, er essensielt.

HAR KJØP AV SEX EN FUNKSJON UT OVER DET RENT SEKSUELLE?

Jeg tror nok at kjøp av sex kan dekke behov for nærhet, kroppslig anerkjennelse og en følelse av normalitet. Å ligge med en annen, og så bli trygg på den personen, er noe mange ønsker seg – uten å få det til. En kompis av meg som selger sex forteller om langvarige kontakter med klienter som også bruker ham som profesjonell samtalepartner, eller som kilde til sosial trening. Han er selv begeistret for storvokste menn, og disse er også ofte hans klienter. Når de går på pub sammen og så går hjem, er dette en transaksjon som setter dypere spor for kunden enn uttakene på visakortet.

KAN KJØPERE OG SELGERE AV SEX HA DET SJELELIG BRA MED SEG SELV?

Jeg aner ikke hvem av oss som har det sjelelig bra med seg selv. Jeg jobber selv i kultursektoren, med museumsfolk og billedkunstnere, har et bein innenfor eksperimentell musikk og et annet i nynorskkrøsla. Det finnes små tilfeller og sjelelig smerte overalt. Hvilken skade som skal til for at noen skriver bøker på nynorsk for eksempel (slik jeg jo selv gjør), tør jeg ikke tenke på. Folk er så forskjellige. Det finnes de som trives med jobb

i barnehage. Jeg hadde brutt sammen etter få sekunder med ungeskrik. Det finnes de som liker å jobbe i callsenter. Jeg hadde sakte dødd over telefonen. Det finnes en mengde mellomledere i offentlig sektor i Norge. Den sjelelige smerten en slik jobb ville ha påført meg, finnes det ikke ord for. Men det finnes altså fremdeles folk som fikser slike jobber glatt. Og som til og med trives. Derfor blir jeg slett ikke overrasket om det finnes sexarbeidere som trives i jobben sin heller.

PRO OG KONTRA KRIMINALISERING?

Jeg er motstander av kriminalisering av sexkjøp. Sexkjøpsloven ryddet kanskje gatene for synlige sexarbeidere, men å tro at sexkjøp dermed forsvant, er grenseløst naivt. For ordens skyld: Jeg vet jo at noen tyr til denne typen arbeid fordi de ikke har mulighet til annen jobb. Jeg er klar over at sexarbeidere kan føle seg tvunget av andre til å selge sex. Jeg kjenner til at enkelte sexarbeidere mangler lovlig opphold og må selge sex for å overleve. Nettopp derfor er det så viktig at det skal være lovlig å kjøpe seksuelle tjenester. Vi må sikre åpenhet og transparens hele veien inn i sexarbeidet for å unngå overgrep. I de tilfellene der folk ønsker å avslutte karrieren som sexarbeider eller vanen med å kjøpe sex, så vil åpenhet og lovlighet senke terskelen for å søke hjelp. Ved å ha en fordomsfri åpenhet rundt salg og kjøp av seksuelle tjenester kan vi få innsyn i hvem som kjøper og selger, hvorfor de gjør det og hvordan de trives med det. Slik det er nå

“

Jeg er motstander av kriminalisering av sexkjøp. Sexkjøpsloven ryddet kanskje gatene for synlige sexarbeidere, men å tro at sexkjøp dermed forsvant, er grenseløst naivt.

blir sexarbeid og sexkjøp noe man ikke snakker om, noe som foregår utenfor offentligheten. Reell kunnskap om feltet forvitrer. Lovverket blander sammen kortene: Frivillig sexarbeid, reell hallikvirksomhet, trafficking, overgrep og annet rotes sammen til en uklar grøt – med én skyldig part – den som kjøper sex. På toppen av det hele blir resultatet av loven en moralisering over de som trives med å kjøpe eller selge sex. Moralisering som igjen skaper skam, skam skaper psykisk smerte og sosiale problemer. Jeg kjenner ingen gode faktabaserte argumenter for at denne loven skal være der.

KAN SEXARBEID VÆRE ARBEID?

Alt kan være arbeid. Til og med å skrive tekster som dette kan man bli betalt for. Hver gang noen er villig til å lage et produkt, eller utføre en tjeneste som andre er villige til å betale for, oppstår arbeid. Noen ganger er man villig til å gjøre arbeid gratis, sånn som da jeg skrev denne teksten, fordi man har lyst til å gjøre jobben. Å arbeide gratis for noe du gløder for, kaller man gjerne for frivillig arbeid. Frivillig arbeid er lystbetont arbeid man gjør uten betaling. Dette er verdt å tenke over for de av oss som normalt ikke tar betalt de gangene vi ligger med andre. Når vi ligger med folk gratis, så gjør vi jo i grunnen bare frivillig arbeid!

ET SOSIAL- OG HELSEFAGLIG HJELPETILTAK FOR KVINNER OG MENN MED PROSTITUSJONSERFARING UANSETT NASJONALITET OG OPPHOLDSSTATUS

Vi tilbyr hjelp, råd og veiledning, samt individuell oppfølging over tid, både til deg som vil ha alternativer til prostitusjon og deg som fortsetter å selge sex. Vi har både en lavterskel varmestue og et helsetilbud med lege og sykepleier.

Du behøver ikke å bestille time og du kan være anonym hos oss. Pro Sentrets ansatte har taushetsplikt og alle tjenestene er gratis.

På Pro Sentret kan du være åpen om dine erfaringer fra prostitusjonen. Vi har arbeidet i mer enn 30 år med prostitusjonsspørsmål. I møte med oss er det du som setter dagsorden og bestemmer hva du ønsker at vi skal bidra med.

PRO SENTRET ER ET KOMPETANSESENTER

Vi er et landsdekkende kompetansesenter som samler og sprer kunnskap om prostitusjon. Pro Sentret har undervisning og informasjonsarbeid til alle som er interessert og vi har et stort nasjonalt og internasjonalt nettverk.

KONTAKT

Pro Sentret har åpent
mandag, onsdag og fredag mellom kl. 12.00– 15.00
tirsdag og torsdag har vi åpent fra kl. 12.00– 20.00

Uten timeavtale kan du komme alle dager fra kl. 12. Sykepleier er til stede alle dager unntatt fredager.
Lege er til stede tirsdag og torsdag fra kl. 13.30 – 20.00

www.prosentret.no

Storgata 11, 0155 Oslo
Tlf. 23 10 02 00 Telefaks 22 41 05 44
e-post: prosentret@vel.oslo.kommune.no

PROSTITUSJON ER EN HANDLING, IKKE EN EGENSKAP

Velkommen til Nadheim! Drop-in. Gratis. Anonymt.

Nadheim er et lavterskel tilbud til alle over 18 år som bytter, selger eller har solgt seksuelle tjenester – uavhengig av kjønn, nasjonalitet og livssituasjon. På Nadheim møter du erfarne ansatte som alle har taushetsplikt og som snakker mange ulike språk.

Hurtigtest for hiv og syfilis

Vi tilbyr hurtigtest for hiv og syfilis, og du får svar med en gang. Er testen positiv, vil du få råd og informasjon om veien videre. Vi kan også formidle kontakt med klinikker der du kan teste deg for andre seksuelt overførbare sykdommer.

Kondomer og glidemiddel

Hos oss kan du hente gratis kondomer og glidemiddel. Vi har et stort utvalg.

Åpent hus

Vi har åpent alle hverdager, inviterer ukentlig til lunsj og middag, og arrangerer ulike sosiale aktiviteter hele året. Vi har pc og vaskemaskin tilgjengelig, og du kan slappe av i stua vår uten å ha en avtale.

Brukerråd

Vi har et eget brukerråd bestående av personer med erfaring fra å selge seksuelle tjenester på ulike arenaer. Brukerrådet er en viktig stemme både på Nadheim og utad i samfunnet. Ønsker du å gi innspill til brukerrådet? Ta kontakt med oss!

Kurs og undervisning

Vi arrangerer jevnlig kurs i norsk og data. Vi tilbyr også undervisning i seksuell og psykisk helse.

Samtale og informasjon

Vi tilbyr samtaler og oppfølging, også over tid hvis du har behov for det. Temaer som sexsalg, sikkerhet, fysisk og psykisk helse, stress, vold, økonomi, rus og migrasjon er noen eksempler på hva du kan snakke med oss om. Du kan kontakte oss hvis du trenger informasjon om rettigheter, plikter og lovverk. Vi kan også bistå deg i kontakt med bl.a. Nav, helsevesenet eller politiet.

Ta kontakt med oss på Nadheim!

Åpningstider: Mandag til fredag fra kl. 09.00–16.00.
Hver fredag kl. 18.00 kan du komme å spise middag hos oss!
Adresse: Norbygata 45 på Grønland i Oslo. Telefon: 22 05 28 80
Les mer på: kirkensbymisjon.no/nadheim

Velkommen også til vår underavdeling: Natthjemmet

Natthjemmet er et akuttovernattingstilbud for kvinner som har rusutfordringer og/eller erfaring med salg eller bytte av seksuelle tjenester. Vi tilbyr mat, vask av tøy, en ren seng, samtaler og hjelp med formidling til hjelpeapparatet hvis ønskelig. Det er ikke nødvendig med henvisning eller Oslo-tilhørighet. Åpningstider: Alle dager fra kl. 21.00–12.00.
Adresse: General Birchs gate 28 på St. Hanshaugen i Oslo. Telefon: 23 19 60 00
Les mer på: kirkensbymisjon.no/natthjemmet